

STRATEGIA PROMOCJI GMINY BRUDZEW

CZĘŚĆ II STRATEGICZNA

Opracowano w landbrand

landbrand
wyróżniamy miejsca

Brudzew-Poznań 2016

Spis treści

Spis treści	2
1. Wstęp.....	4
2. Cele Strategii	5
3. Priorytety oraz kierunki interwencji.....	10
4. Plan finansowy.....	13
4.1. Nakłady przewidziane na realizację celów strategii	13
4.2. Źródła finansowania	17
4.2.1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-20).....	17
4.2.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego	23
5. Podstawowe założenia systemu realizacji.....	30
5.1. Zarządzanie procesem realizacji.....	30
5.2. Wskazanie podmiotów zaangażowanych w realizację.....	31
5.3. Harmonogram realizacji głównych etapów strategii	32
5.4. Monitorowanie postępów wdrażania strategii	34
6. Wskazania do rozwoju terenów inwestycyjnych	37
6.1. Preferowane branże	37
6.2. Działania i narzędzia pasywne jakie należy podjąć w celu promocji terenów inwestycyjnych	41
6.3. Działania i narzędzia aktywne służące promocji i sprzedaży terenów inwestycyjnych	46
6.3.1. Wysyłka listów zachęcających i folderów inwestycyjnych.....	46
6.3.2. Stworzenie programu promocji i wsparcia produktów lokalnych – MADE IN BRUDZEW.....	46
6.3.3. Prezentacja oferty gminy Brudzew podczas forów inwestycyjnych i ekonomicznych oraz targów branżowych	47
6.4. Określenie współpracy z instytucjami obsługującymi inwestorów.....	48
6.5. Określenie szacunkowych kosztów uzbrojenia terenów inwestycyjnych.....	50
6.6. Specjalne Strefy Ekonomiczne – możliwość włączenia gruntów inwestycyjnych w Gminie Brudzew.....	53
6.6.1. Specjalne strefy ekonomiczne w Polsce.....	53
7. Koncepcja zagospodarowania terenów pokopalnianych	60
7.1. Trendy w rewitalizacji terenów pokopalnianych	60
7.2. Rekomendacja składowych produktu mix dla terenów pokopalnianych w Gminie Brudzew.....	71
7.3. Odbiorcy oferty turystyki zrównoważonej w Gminie Brudzew.....	72
7.4. Kroki milowe – etapy prac nad stworzeniem oferty produktu turystyki zrównoważonej.....	75
7.5. Rekomendowane inwestycje i ich wycena.....	80

7.6. Produkt Mix terenów pokopalnianych.....	85
7.6.1. Ekologia.....	85
7.6.2. Sztuka	86
7.6.3. Odkrycie	87
7.6.4. Przygoda.....	90
8. Plan promocji terenów pokopalnianych	91
9. Rozpoznanie możliwości podjęcia działań rewitalizacyjnych w myśl ustawy o rewitalizacji	94
Wykaz tabel, wykresów i ilustracji.....	97
Załączniki.....	98
Załącznik 1 – Wzór wniosku o ustanowienie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	98
Załącznik 2 – Wykaz dokumentów - załączników do wniosku o objęcie terenów publicznych statusem specjalnej strefy ekonomicznej	99

1. Wstęp

Jak wykazały analizy przeprowadzone w części diagnostycznej Strategii Gmina Brudzew posiada bardzo interesujące zasoby zarówno w zakresie zagospodarowanie terenów pokopalnianych jak i rozwoju obszarów inwestycyjnych. Są to jednak atuty, które wymagają planowego rozwoju zanim istotnie zmienią sytuację, w jakiej znajduje się Gmina.

Jako fundament rozwoju strefy aktywności gospodarczej bardzo dobrze rokują trzy czynniki: sąsiedztwo autostrady A2, możliwość skorzystania z gazociągów wysokiego ciśnienia oraz stosunkowo liczny zasób siły roboczej dostępny na rynku po likwidacji części kopalni odkrywkowej.

W sferze możliwość zagospodarowania i promocji terenów pokopalnianych zysk przyszłych okresów dla mieszkańców gminy wynikać może przede wszystkim z takich zasobów jak: kopalny las, ślady kultury przeworskiej i wczesno-średniowiecznej, możliwość rekreacyjnego wykorzystania zbiorników wodnych powstających po zalaniu wyrobisk, wykorzystanie sztuki lokalnej.

Aby jednak optymalnie wykorzystać przywołane silne strony i szanse należy działać w sposób kierunkowy i zdecydowany w oparciu o przyjętą strategię.

Niniejsza strategia zakłada konieczność podejścia kompleksowego do promocji i rozwoju terenów inwestycyjnych i pokopalnianych w Gminie Brudzew. Jej założeniem jest to, że w momencie zamknięcia Kopalni Adamów ciężar rozwoju Gminy Brudzew i zapewnieniu jej obecnym mieszkańcom, a także przyszłym pokoleniom dostatniego funkcjonowania na terenie Gminy musi zostać alokowany na inne aktywności i działania. Celem niniejszej strategii jest wskazanie takich możliwości rozwoju i promocji terenów inwestycyjnych i pokopalnianych gminy, aby mogły one zapewnić mieszkańcom gminy dochód na porównywalnym poziomie do tego jaki generowała obecność kopalni. Dodatkowo działania te mają także przyczynić się do rewitalizacji obszarów zdegradowanych przez kilka dziesięcioleci działania kopalni.

W części strategicznej dokumentu znajdują się zapisy kierunkujące rozwój obszarów inwestycyjnych i pokopalnianych od poziomu celów strategicznych i szczegółowych poprzez konkretne działania prorozwojowe i promocyjne. Niniejsza strategię adresowana jest przede wszystkim do liderów zmian związanych z samorządem, NGO, firmami działającymi na terenie gminy, a także do jej mieszkańców.

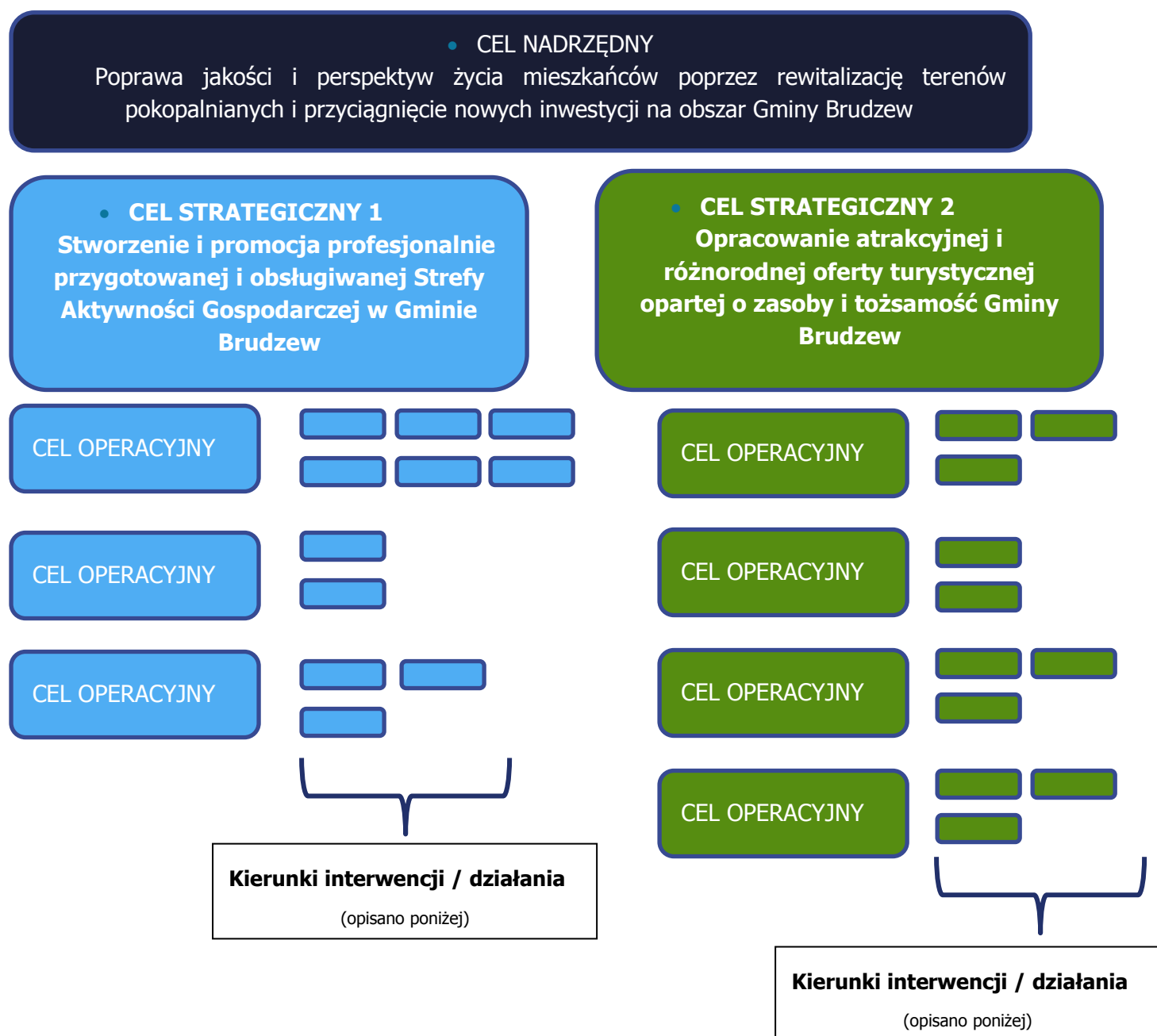
Powinna być ona podstawą do dyskusji o rozwoju Gminy. Należy jednak mieć na uwadze, że aby skutecznie przeciwstawić się negatywnym tendencjom jakie dla mieszkańców gminy może przynieść zamknięcie kopalni należy działać poczynając już od 2016 roku.

Harmonogram działań ich kosztorysy i mierniki realizacji zajmują istotne miejsce w poniższym dokumencie.

2. Cele Strategii

Hierarchia celów strategii składa się z celu nadrzędnego, dotyczącego całości gminy i jej mieszkańców, który pojawi się jako efekt synergiczny realizacji celów strategicznych. W dokumencie zapisano dwa cele strategiczne, jeden dotyczący rozwoju strefy aktywności gospodarczej, drugi wskazujący na możliwości rozwoju oferty turystycznej. Każdy z nich uzbrojony został w cele operacyjne, które gwarantują możliwość osiągnięcia celu strategicznego. Poziom realizacji celów operacyjnych został zabezpieczony poprzez opisanie konkretnych działań do realizacji w późniejszych rozdziałach strategii. Działania te zostały skatalogowane i opisane zbiorczo pod nazwą kierunków interwencji (nazywanych zamienne działaniami) w rozdziale dedykowanym celom.

Rysunek 1 Schemat organizacji wewnętrznej zapisów strategii

Cel nadrzędny:

Poprawa jakości i perspektyw życia mieszkańców poprzez rewitalizację terenów pokopalnianych i przyciągnięcie nowych inwestycji na obszar Gminy Brudzew

Cele strategiczne

- 1. Stworzenie i promocja profesjonalnie przygotowanej i obsługiwanej Strefy Aktywności Gospodarczej w Gminie Brudzew**
- 2. Opracowanie atrakcyjnej i różnorodnej oferty turystycznej opartej o zasoby i tożsamość Gminy Brudzew**

Cele operacyjne

- 1. Stworzenie i promocja profesjonalnie przygotowanej i obsługiwanej Strefy Aktywności Gospodarczej w Gminie Brudzew**
  - 1.1. Uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę terenów przygotowanych pod inwestycje**
  - 1.2. Przygotowanie profesjonalnych narzędzi promocji do komunikacji z inwestorami**
  - 1.3. Rozpoczęcie działań promocyjnych i kontaktu z potencjalnymi inwestorami**
- 2. Opracowanie atrakcyjnej i różnorodnej oferty turystycznej opartej o zasoby i tożsamość Gminy Brudzew**
  - 2.1. Realizacja inwestycji w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie**
  - 2.2. Budowa bazy turystycznej niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego na obszarze Gminy**
  - 2.3. Rewitalizacja terenów pokopalnianych w tym zagospodarowanie turystyczne zrehabilitowanych zbiorników**
  - 2.4. Określenie narzędzi i kanałów promocji oferty turystycznej Gminy**

Analiza zgodności z dokumentami strategicznymi

Przedstawione powyżej cele współgrają z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do gminy Brudzew, powiatu tureckiego, województwa wielkopolskiego i makroregionu Polska Zachodnia.

Jak wynika z dokumentu „Strategia marki i produktu turystycznego dla obszaru powiatu tureckiego” opracowanego na początku roku 2015 celem nadrzędnym zarządzania turystyką na jego terytorium jest „podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności powiatu tureckiego oraz zwiększenie ruchu turystycznego dzięki atrakcyjnej ofercie markowych produktów turystycznych obszaru”. Rozwój turystyki na zrewitalizowanych obszarach pokopalnianych w Gminie Brudzew doskonale wpisuje się w cel nadrzędny, gdyż w jego efekcie powstanie innowacyjny, atrakcyjny i szeroko rozpoznawalny markowy produkt turystyczny. Oprócz celu nadrzędnego we wspomnianym dokumencie zamieszczone zostały cele strategiczne i operacyjne. Cele strategiczne mają być uszczegółowieniem celu nadrzędnego i wskazywać konkretne kierunki rozwoju. Najwyższym poziomem szczegółowości charakteryzują się cele operacyjne, które są rozwinięciem dwóch wcześniej wymienionych rodzajów celów. Rozwiązania proponowane w niniejszym dokumencie wpisują się zarówno w cele strategiczne, jak i operacyjne zawarte w opracowaniu dotyczącym strategii marki i produktu turystycznego powiatu tureckiego.

Jako pierwszy cel strategiczny w dokumencie powiatowym obrano „zaistnienie na rynku turystycznym atrakcyjnych, innowacyjnych i konkurencyjnych produktów turystycznych obszaru powiatu tureckiego”, co w najwyższym stopniu pasuje do koncepcji budowy kompleksu rozrywkowo-edukacyjnego w Gminie Brudzew. Kolejnym celem rangi strategicznej jest, zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną powiatu tureckiego poprzez wypromowanie produktów turystycznych i zbudowanie wizerunku marki obszaru”. Również i ten cel zostanie zrealizowany dzięki zastosowaniu się do rekomendacji zawartych w tym dokumencie, gdyż zaleca się spójną, skoncentrowaną na grupach docelowych i zaplanowaną w czasie kampanię promocyjną nowych inwestycji turystycznych w Gminie Brudzew, jak i samego obszaru, dla którego stworzony będzie unikatowy wizerunek. Trzecim celem strategicznym jest „zapewnienie skuteczności w dystrybucji i sprzedaży produktów turystycznych powiatu tureckiego dzięki zbudowaniu i wzmocnieniu systemu zarządzania i współpracy sieciowej w turystyce”. W niniejszym dokumencie polecana jest współpraca w zakresie turystyki z gminami sąsiednimi w celu stworzenia pakietów turystycznych i wspólnych kampanii informacyjno-promocyjnych, co można zidentyfikować jako budowanie współpracy sieciowej. Jako ostatni cel strategiczny wybrany został „rozwój zagospodarowania turystycznego niezbędnego do wprowadzenia na rynek i skutecznego utrzymania produktów turystycznych obszaru powiatu tureckiego”. Zarówno ten cel, jak i zalecenia zawarte w niniejszej strategii kładą nacisk na konieczność rozbudowy bazy noclegowej, żywieniowej i towarzyszącej na obszarze gminy Brudzew i całego powiatu tureckiego.

Innym dokumentem strategicznym dotyczącym między innymi obszaru Gminy Brudzew jest „Zintegrowana Strategia Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2020”. Korelacja założeń tego dokumentu ze wskazaniem zawartymi w niniejszej strategii widoczna jest już na poziomie wizji, która brzmi następująco: „Powiat turecki miejscem nowoczesnych inwestycji, oferującym wysoki standard życia mieszkańcom z dobrą

dostępnością komunikacyjną i rozwiniętą turystyką”. Wskazania dla rozwoju terenów inwestycyjnych i regionalnej turystyki wyraźnie wpisują się w wizję nowoczesnego powiatu tureckiego akcentując przyciąganie nowych inwestorów i turystów. Jeśli chodzi o cele strategiczne gmin powiatu tureckiego, najwyraźniej odzwierciedlane są w niniejszym dokumencie cel II oraz cel IV. Cel II zakłada konieczność aktywnej polityki proinwestycyjnej i pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości, co współgra z koncepcją zagospodarowania niewykorzystywanych obecnie terenów gminy Brudzew. Na szczególną uwagę w ramach drugiego celu strategicznego zasługuje cel operacyjny II D, który mówi o „lokalizacji na terenie obszaru funkcjonalnego nowych inwestycji, w tym firm zagranicznych”. Stworzenie strefy aktywności gospodarczej nawiązuje ściśle do tego założenia. Z kolei zamieszczona tu koncepcja rekultywacji terenów pokopalnianych nawiązuje ściśle do celu operacyjnego IV B będącego rozszerzeniem celu strategicznego IV, który akcentuje konieczność „poprawy wizerunku i jakości krajobrazu miejskiego i wiejskiego przez rekultywację terenów i rewitalizację przestrzeni publicznych”.

Kolejnym dokumentem strategicznym wyższego rzędu, do którego odnosi się „Strategia terenów inwestycyjnych i pokopalnianych Gminy Brudzew” jest „Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.” Pomimo, że cel nadrzędny jak i cele strategiczne nie odnoszą się bezpośrednio do projektu zagospodarowania niewykorzystanych terenów Gminy Brudzew, to jednak na poziomie celów operacyjnych można dostrzec wiele zbieżności. Rekomendacje zamieszczone w tym dokumencie odpowiadają czterem celom operacyjnym na poziomie wojewódzkim. Cel operacyjny 2.3, czyli „Rewitalizacja terenów pokopalnianych w tym zagospodarowanie turystyczne zrehabilitowanych zbiorników” odnosi się do wspomnianej powyżej potrzeby oczyszczenia krajobrazu terenów zajmowanych wcześniej przez kopalnie. Niniejszy dokument jest zbieżny także z celem operacyjnym 6.8 „Przygotowanie i racjonalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych”, który powinien być realizowany między innymi poprzez „promocję terenów inwestycyjnych w kraju i za granicą oraz tworzenie systemu informacji o terenach inwestycyjnych.” Rekomendacje dla Brudzewa zawierają także element „promocji tworzenia sieci i powiązań kooperacyjnych w gospodarce”, który jest sposobem na realizację celu 6.3- „Rozwój sieci i kooperacji w gospodarce regionu”. Poprzez zalecenie kooperacji z gminami sąsiednimi realizuje się Cel operacyjny 9.6 – Rozwój współpracy terytorialnej, a w szczególności „współpracę z sąsiednimi regionami, w tym koordynację działań w obszarach przygranicznych”.

Założenia koncepcji stworzonej dla gminy Brudzew są także bliskie celom wyznaczonym przez Strategię Rozwoju Turystyki w województwie wielkopolskim do 2020 roku. Idea rozwoju terenów pokopalnianych i inwestycyjnych w gminie Brudzew wpisuje się między innymi w wojewódzki cel strategiczny IV.2, a więc „wzrost ilościowy i jakościowy bazy noclegowej”, a także w bardziej szczegółowy cel operacyjny IV.2.2 – Wspieranie inwestycji w infrastrukturę noclegową na obszarach o dużej atrakcyjności i niedostatecznym zagospodarowaniu turystycznym. Rozbudowa bazy noclegowej (na przykład w formie pensjonatów agroturystycznych) jest bowiem niepodważalną koniecznością, jeśli gmina Brudzew ma zamiar rozwijać sektor turystyki na swoim obszarze. Stworzenie na zrewitalizowanych terenach dawnej kopalni węgla brunatnego kompleksu edukacyjno-rozrywkowego komponuje się z celem operacyjnym I.2.3 Propagowanie rozwoju turystyki kulturowej. Współpraca przedsiębiorstw turystycznych zalecane w niniejszym dokumencie

Strategia Promocji Gminy Brudzew – cz. II strategiczna

zostało ujęte w wielkopolskiej strategii turystycznej jako cel operacyjny II.3.2 - Wsparcie współpracy podmiotów gospodarki turystycznej regionu.

Strategia rozwoju terenów inwestycyjnych i pokopalnianych gminy Brudzew nawiązuje także do dokumentu strategicznego na poziomie makroregionalnym - Strategii Rozwoju Polski Zachodniej 2020 obejmującej województwa: lubuskie, zachodniopomorskie, dolnośląskie, opolskie i wielkopolskie. Tworzenie sieciowego produktu turystycznego określone zostało w celu szczegółowym nr II. – budowie oferty gospodarczej makroregionu, a ściślej w kierunku interwencji w ramach tego celu pod nazwą „tworzenie i rozwój ponadregionalnych produktów turystycznych”. Autorzy dokumentu makroregionalnego kładą nacisk na kreowanie wspólnej oferty turystycznej, która ma przyczynić się do wzrostu liczby turystów krajowych i zagranicznych. Według nich współpraca ponadregionalna w zakresie turystyki powinna także pobudzić rozwój gospodarczy na obszarze Polski Zachodniej.

3. Priorytety oraz kierunki interwencji

Kierunki interwencji mają uszczegóławiać cele operacyjne, są one synonimami działań. Składają się na nie konkretne zapisy, których realizacja przyczyni się wydatnie do osiągnięcia celów. Dla każdego z celów operacyjnych wskazano kierunki interwencji, które stanowią także sposób parametryzacji i podstawę doboru wskaźników realizacji poszczególnych celów.

W ramach każdego z celów strategicznych i operacyjnych przedstawiono katalog kierunków interwencji, które zostały rozpisane poniżej.

Przeważająca większość przywołanych poniżej jedynie z nazwy kierunków interwencji została szczegółowo zaprezentowana w dalszych częściach dokumentu.

1. Stworzenie i promocja profesjonalnie przygotowanej i obsługiwanej Strefy Aktywności Gospodarczej w Gminie Brudzew

1.1. Uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę terenów przygotowanych pod inwestycje

- 1.1.1. Wskazanie na branże i kierunki geograficzne pochodzenia inwestorów szczególnie zainteresowanych inwestycjami w Gminie Brudzew
- 1.1.2. Opracowanie wstępnych analiz zapotrzebowania na media przedsiębiorstw należących do wybranych branż
- 1.1.3. Opracowanie kosztorysów budowy mediów
- 1.1.4. Opracowanie planów technicznych i uzyskanie niezbędnych pozwoleń na budowę infrastruktury
- 1.1.5. Pozyskanie finansowania – montaż finansowy w celu realizacji budowy infrastruktury
- 1.1.6. Budowa infrastruktury

1.2. Przygotowanie profesjonalnych narzędzi promocji do komunikacji z inwestorami

- 1.2.1. Opracowanie katalogu narzędzi pasywnych służących promocji terenów inwestycyjnych
- 1.2.2. Opracowanie katalogu narzędzi aktywnych służących promocji

1.3. Rozpoczęcie działań promocyjnych i kontaktu z potencjalnymi inwestorami

- 1.3.1. Wybór modelu promocji (działania własne / outsourcing / success fee)

- 1.3.2. Wpisanie oferty do dostępnych kanałów promocji oferowanych przez agendy rządowe i samorządowe
- 1.3.3. Utworzenie profesjonalnego stanowiska do kontaktu z inwestorami i ich obsługi

2. Opracowanie atrakcyjnej i różnorodnej oferty turystycznej opartej o zasoby i tożsamość Gminy Brudzew

2.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie

- 2.1.1. Budowa czasowej infrastruktury ekspozycyjnej
- 2.1.2. Stworzenie parku odkryć związanego ze sztuką, archeologią, ekologią i historią kopalni węgla kamiennego
- 2.1.3. Wytyczenie szlaków turystycznych związanych ze sztuką, archeologią, ekologią i historią kopalni węgla brunatnego

2.2. Budowa bazy turystycznej niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego na obszarze Gminy

- 2.2.1. Wsparcie budowy bazy noclegowej
- 2.2.2. Wsparcie budowy bazy restauracyjnej

2.3. Rewitalizacja terenów pokopalnianych w tym zagospodarowanie turystyczne zrehabilitowanych zbiorników

- 2.3.1. Stworzenie planu zagospodarowania kąpielisk i terenów bezpośrednio do nich przylegających
- 2.3.2. Zakup gruntów przy kąpieliskach przez Gminę, przygotowanie działek pod zabudowę rekreacyjną i drugie domy
- 2.3.3. Promocja terenów rekreacyjnych

2.4. Określenie narzędzi i kanałów promocji oferty turystycznej Gminy

- 2.4.1. Stworzenie jednej wiodącej imprezy plenerowej promującej wianuszek produktów turystycznych Gminy
- 2.4.2. Opracowanie i wdrożenie systemu oznakowania przestrzennego w Gminie obejmującego witacze, szlaki, tablice informacyjne
- 2.4.3. Realizacja promocji oferty turystycznej Gminy zgodnie z planem promocji

Obszary priorytetowe

Są rozumiane w ramach tego dokumentu jako te rozłożone horyzontalnie tematy istotne z punktu widzenia całości rozwoju Gminy Brudzew. Ich uwzględnienie w toku realizacji działań zapisanych w strategii jest konieczne, aby zapewnić Gminie i jej mieszkańcom zrównoważony rozwój. Ich realizacja ma zagwarantować spójność działań wdrożeniowych zapisanych w celach strategicznych, operacyjnych oraz kierunkach interwencji.

1. Rewitalizacja i Aktywizacja

- 1.1. Rewitalizacja terenów zdegradowanych przez górnictwo odkrywkowe
- 1.2. Aktywizacja zawodowa osób odchodzących od pracy w górnictwie w kierunku innych obszarów aktywności – własna przedsiębiorczość, przebranżowienie, tworzenie spółdzielni socjalnych, inkubatorów
- 1.3. Aktywizacja mieszkańców Gminy w kierunku tworzenia bazy noclegowej dedykowanej turystom
- 1.4. Aktywizacja lokalnych przedsiębiorców w celu włączenia się w budowę oferty turystycznej gminy oraz jej promocję
- 1.5. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo

2. Dywersyfikacja

- 2.1. Dywersyfikacja obszarów działalności gminy z typowo górniczej na rozwijającą różnorodne formy aktywności gospodarczej
- 2.2. Dywersyfikacja przestrzenna rozwoju Gminy w kierunku strefy inwestycyjnej, obszarów pokopalnianych, obszarów nadwarciańskich

3. Integracja

- 3.1. Integracja międzypokoleniowa mieszkańców
- 3.2. Integracja liderów przedsiębiorczości lokalnej oraz mieszkańców

4. Profesjonalizacja

- 4.1. Stworzenie organizacji / komórek odpowiadających za rozwój turystyki w Gminie
- 4.2. Stworzenie organizacji / komórek zajmujących się promocją inwestycji w Gminie

4. Plan finansowy

Poniżej przedstawiono plan finansowy strategii. Prezentuje on zarówno koszty związane z realizacją konkretnych działań w ujęciu rocznym oraz w agregacji na koszty celów strategicznych. Koszty sumaryczne nakładów przewidzianych na realizację celu strategicznego I Stworzenie i promocja profesjonalnie przygotowanej i obsługiwanej Strefy Aktywności Gospodarczej w Gminie Brudzew i II Opracowanie atrakcyjnej i różnorodnej oferty turystycznej opartej o zasoby i tożsamość Gminy Brudzew, przedstawiono jako podsumowanie tabeli zawierających kwoty środków na realizację konkretnych działań.

Kolejnym istotnym podrozdziałem jest opis zewnętrznych źródeł finansowania, możliwość skorzystania ze wskazanych programów daje realną szansę na realizację istotnej części zapisów strategii bez nadwyżęzania budżetu Gminy Brudzew.

4.1. Nakłady przewidziane na realizację celów strategii

Tabela 1 Kwota środków przeznaczonych na finansowania realizacji strategii i jej podział pomiędzy priorytety w zakresie rozwoju terenów inwestycyjnych

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Suma całkowita / sumy roczne						
7, 508 mln	93 000 zł	165 000 zł	3,2 mln	4,05 mln		
1.1 Uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę terenów przygotowanych pod inwestycje						
i. Wskazanie na branże i kierunki geograficzne pochodzenia inwestorów szczególnie zainteresowanych inwestycjami w Gminie Brudzew	0					
ii. Opracowanie wstępnych analiza zapotrzebowania na media przedsiębiorstw należących do wybranych branż	30 000					

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
iii. Opracowanie kosztorysów budowy mediów		30 000				
iv. Opracowanie planów technicznych i uzyskanie niezbędnych pozwoleń na budowę infrastruktury		60 000	120 000			
v. Pozyskanie finansowania – montaż finansowy w celu realizacji budowy infrastruktury			30 000			
vi. Budowa infrastruktury			3 000 000	4 000 000		
1.2. Przygotowanie profesjonalnych narzędzi promocji do komunikacji z inwestorami						
i. Opracowanie katalogu narzędzi pasywnych służących promocji terenów inwestycyjnych	Strona www Folder Wpis do istniejących kanałów promocji 40 000	Witacze reklama wielkoformatowa 25 000				
ii. Opracowanie katalogu narzędzi aktywnych służących promocji	Wysyłka dedykowana, 20 000	Wysyłka dedykowana, 25 000				
1.3. Rozpoczęcie działań promocyjnych i kontaktu z potencjalnymi inwestorami						
i. Wybór modelu promocji (działania własne / outsourcing / success fee)	0					

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ii. Wpisanie oferty do dostępnych kanałów promocji oferowanych przez agendy rządowe i samorządowe	3000					
iii. Utworzenie profesjonalnego stanowiska do kontaktu z inwestorami i ich obsługi		25 000	50 000	50 000		
SUMY ROCZNE I CAŁKOWITA NAKŁADÓW						
SUMA CAŁKOWITA	2017	2018	2019	2020	2021	2022
7, 508 mln	93 000 zł	165 000 zł	3,2 mln	4,05 mln		

Tabela 2 Kwota środków przeznaczonych na finansowania realizacji strategii i jej podział pomiędzy priorytety w zakresie rozwoju terenów kopalnianych

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
SUMA CAŁKOWITA / SUMY ROCZNE						
12 002 000 zł	237 000 zł	465 000 zł	5,18 mln zł	3,06 mln zł	3,03 mln zł	30 000 zł
2.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie						
i. Budowa czasowej infrastruktury ekspozycyjnej	150 000					
ii. Stworzenie parku odkryć związanego ze sztuką, archeologią, ekologią i historią kopalni węgla kamiennego		100 000	3 mln	3 mln	3 mln	
ii. Wytyczenie szlaków turystycznych związanych ze sztuką, archeologią, ekologią i historią kopalni węgla kamiennego	17 000	100 000				
2.2. Budowa bazy turystycznej niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego na obszarze Gminy						
v. Wsparcie budowy bazy noclegowej	40 000	20 000	40 000			
v. Wsparcie budowy bazy restauracyjnej	10 000	5 000	10 000			
2.3. Rewitalizacja terenów pokopalnianych w tym zagospodarowanie turystyczne zrehabilitowanych zbiorników						
i. Stworzenie planu zagospodarowania kąpielisk i terenów bezpośrednio do nich przylegających		150 000				
ii. Zakup gruntów przy kąpieliskach przez Gminę, przygotowanie działek pod zabudowę rekreacyjną i drugie domy			2 mln			
ii. Promocja terenów rekreacyjnych			30 000	30 000		
2.4. Określenie narzędzi i kanałów promocji oferty turystycznej Gminy						
i. Stworzenie jednej wiodącej imprezy plenerowej promującej więź z produktami turystycznymi Gminy		50 000				

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
SUMA CAŁKOWITA / SUMY ROCZNE						
ii. Opracowanie i wdrożenie systemu oznakowania przestrzennego w Gminie obejmującego witacze, szlaki, tablice informacyjne		15 000	60 000			
ii. Realizacja promocji oferty turystycznej Gminy zgodnie z planem promocji	20 000	25 000	40 000	30 000	30 000	30 000
SUMA CAŁKOWITA / SUMY ROCZNE						
12 002 000 zł	237 000 zł	465 000 zł	5,18 mln zł	3,06 mln zł	3,03 mln zł	30 000 zł

4.2. Źródła finansowania

W niniejszym rozdziale wskazano możliwości uzyskania dofinansowania dla gmin, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Niestety częstym kryterium przyznawania środków unijnych, które może pozbawić Gminę Brudzew możliwości ubiegania się o dofinansowanie, jest wysokość dochodu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, który w Gminie Brudzew jest stosunkowo wysoki. Ponadto należy wziąć pod uwagę, że praktycznie każde dofinansowanie wymaga wkładu własnego w związku z tym konieczna może być rezygnacja z działań „bieżących” na rzecz inwestowania w przyszłość. Wskazane więc jest inwestowanie w przedsięwzięcia, które przyniosą gminie zyski w przyszłości, a nie takie, które niosą za sobą konieczność utrzymywania.

4.2.1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-20)

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz obszarach wiejskich.
- Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami.

- Wsparcie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dorastania zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem.
- Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu.
- Promowanie włączenia społecznego, zmniejszenia ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zapisano 14 działań, które będą realizowane wraz z wdrażaniem dokumentu. Zdecydowana większość z nich skierowana jest do czynnych rolników, dużych producentów rolno-spożywczych czy też leśników i możliwość ich wykorzystania w celu realizacji zapisów niniejszej Strategii Promocji jest niewielka. Jednak dwa z czternastu działań wpisują się w logikę celów Strategii, co zostało szczegółowo zaprezentowane poniżej.

Dla każdej z realizowanych operacji w ramach niniejszych działań poziom pomocy finansowej wynosi 63,63% kosztów kwalifikowalnych projektu, a wymagany krajowy wkład środków publicznych w wysokości 36,37% kosztów kwalifikowalnych projektu musi pochodzić ze środków własnych beneficjenta. W ramach operacji wartość całkowitego kwalifikowalnego kosztu nie może przekroczyć 1 000 000 EUR.

Działanie M07 - Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich

Operacje realizowane w ramach działania są niekomercyjne, ponieważ ich realizacja dotyczy zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej. Działanie wspiera rozwój infrastruktury wiejskiej oraz odnowę wsi, przyczyniając się tym samym do poprawy warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej. W zakres działania wchodzi trzy odrębne poddziałania, w ramach których realizowany jest szereg różnych typów operacji.

1. Poddziałanie: Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii, obejmuje dwa typy operacji.

- **Gospodarka wodno-ściekowa.**
  - Beneficjenci: gminy, spółki, w której udziały mają wyłącznie JST, związki międzygminne.
  - Typy operacji: Budowa, przebudowa, modernizacja lub wyposażenie obiektów budowlanych służących do zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Zakup i montaż urządzeń kanalizacyjnych oraz urządzeń wodociągowych.
  - Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 2 000 000 zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu.
- **Budowa lub modernizacja dróg lokalnych.**
  - Beneficjenci: gminy, powiaty lub ich związki

- Typy operacji: Wsparcie w ramach tego typu operacji obejmuje budowę lub modernizację dróg lokalnych i związanych z nimi urządzeń.
- Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 3 000 000 zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu.

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew:

1.1. Uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę terenów przygotowanych pod inwestycje

2. Poddziałanie: Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej.

- **Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego.**

- Beneficjenci: gminy, instytucje kultury, dla których organizatorem jest JST.
- Typy operacji: odnawianie lub poprawa stanu zabytkowych obiektów budowlanych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego; zakup obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie z przeznaczeniem na cele publiczne.
- Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 500 000 zł na miejscowość w okresie realizacji Programu, łącznie na inwestycje realizowane w ramach poddziałania 2. Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi (...) oraz poddziałania 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej (...)

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew:

2.1. Realizacja inwestycji w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie

3. Poddziałanie: Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury obejmuje trzy typy operacji:

- **Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej**

- Typy operacji: Budowa, modernizacja lub wyposażanie budynków pełniących funkcje kulturalne, w tym świetlic i domów kultury; Ukształtowanie przestrzeni publicznej zgodnie z wymaganiami ładu przestrzennego.
- Beneficjenci: gminy, instytucje kultury, dla której organizatorem jest JST – w przypadku budowy, przebudowy, modernizacji lub wyposażenia obiektów pełniących funkcje kulturalne; gmina – w przypadku kształtowania przestrzeni publicznej.
- Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 500 000 zł na miejscowość w okresie realizacji Programu, łącznie na inwestycje realizowane w ramach poddziałania 2. Badania i inwestycje związane z utrzymaniem,

odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi (...) oraz poddziałania 3. Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej (...)

- **Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów.**
  - Beneficjenci: gminy, powiaty lub ich związki.
  - Typy operacji: budowa lub modernizacja targowisk lub obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów.
  - Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 1 mln zł na beneficjenta w okresie realizacji Programu.

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew:

2.1. Realizacja inwestycji w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie

Nabory wniosków w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich” będą ogłaszane na poddziałania i zakresy określone w poddziałaniach, tak aby można było porównać operacje między sobą i wybrać najlepsze z puli wniosków złożonych w naborze.

Działanie M06 - Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Działanie zostało zaprogramowane w różnych obszarach tematycznych, dzięki czemu, poprzez poszczególne typy operacji, będzie realizować różne priorytety UE i cele szczegółowe, jak również cele przekrojowe rozwoju obszarów wiejskich.

Na potrzeby wdrożenia Strategii Promocji Gminy Brudzew w szczególności warto zapoznać się z działaniem „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej”. W jego ramach wspierane jest podejmowanie działalności pozarolniczej przez rolników, małżonków rolników, domowników i beneficjentów działania „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa”, dzięki czemu będą oni mogli uzyskiwać dochody spoza rolnictwa. Jednym z pożądaných kierunków dywersyfikacji działalności rolniczej są gospodarstwa agroturystyczne.

- **Działanie Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej**
  - Beneficjenci: osoby fizyczne, ubezpieczone na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik; beneficjenci działania „Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa” i inni.
  - Typy operacji: Pomoc przyznaje się w związku z rozpoczynaniem prowadzenia działalności pozarolniczej.
  - Kwota wsparcia to 100 000 zł. Pomoc ma formę premii i wypłacana jest w dwóch ratach: pierwsza rata w wysokości 80% kwoty pomocy, druga rata w wysokości 20% kwoty pomocy.

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew:

2.2. Budowa bazy turystycznej niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego na obszarze Gminy

Inicjatywa LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność)

W ramach PROW dofinansowywane są również Lokalne Strategie Rozwoju (LSR), realizowane na terenach wiejskich przez Lokalne Grupy Działania (LGD). Na realizację inicjatywy LEADER przeznaczono ok. 735 mln euro, w podziale na około 250 LGD. Gmina Brudzew stowarzyszona jest w LGD „Turkowska Unia Rozwoju – T.U.R.”, która na mocy umowy z Samorządem Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu na realizację LSR w latach 2016-2023 otrzymała środki w wysokości 1 750 000 euro.

Projekty w ramach LSR mogą być realizowane w ramach czterech typów działań:

- **Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej**
  - Beneficjenci: W ramach tego działania realizowane mogą być operacje dla beneficjentów, będących osobami fizycznymi objętymi ubezpieczeniem społecznym rolników (KRUS).
  - Typy operacji: pomocy udziela się z tytułu podjęcia lub rozwoju działalności m.in. w zakresie rzemiosła lub rękodzielnictwa; usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem; usług transportowych; usług przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
  - Wysokość pomocy: LGD preferować będzie projekty, gdzie wnioskowana kwota wynosić będzie do 50 000 zł.

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew:

2.2. Budowa bazy turystycznej niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego na obszarze Gminy

- **Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw**
  - Beneficjenci: osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające do 10 osób o obrocie netto do 2 mln euro na obszarze LGD.
  - Typy operacji: pomocy udziela się m.in. z tytułu świadczenia usług w zakresie rzemiosła lub rękodzielnictwa; usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem; usług transportowych; usług przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
  - Wysokość pomocy: LGD preferować będzie projekty, gdzie wnioskowana kwota wynosić będzie do 50 000 zł.

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew:

2.2. Budowa bazy turystycznej niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego na obszarze Gminy

- **Odnowa i rozwój wsi**
  - Beneficjenci: gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa pożytku publicznego
  - Typy operacji: Pomocy udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

- remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych;
  - remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury; kształtowania przestrzeni publicznej;
  - budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury związanej rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno-kulturalnych;
  - zakupu obiektów zabytkowych lub charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz ich adaptację na cele publiczne;
  - odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci.
- Wysokość pomocy: LGD preferować będzie projekty, gdzie wnioskowana kwota wynosić będzie do 300 000 zł.

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew:

2.1. Realizacja inwestycji w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie

- **Małe projekty**

- Beneficjenci: gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa pożytku publicznego
- Typy operacji: różnorodne projekty z zakresu m.in. organizacji szkoleń i warsztatów, podnoszenia świadomości mieszkańców, organizacji imprez, remontów i wyposażenia placówek muzealnych, rozwoju agroturystyki i turystyki np. utworzenia lub zmodernizowania bazy informacji turystycznej oraz stron www, przygotowania i wydania folderów i innych publikacji informacyjnych, budowy i odbudowy lub oznakowania małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych i biwakowych oraz szlaków turystycznych, ścieżek spacerowych lub dydaktycznych oraz wiele innych.
- Wysokość pomocy: LGD preferować będzie projekty, gdzie wnioskowana kwota wynosić będzie do 14 000 zł.

Możliwość wsparcia celów operacyjnych Strategii Promocji Gminy Brudzew:

2.1. Realizacja inwestycji w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie

2.2. Budowa bazy turystycznej niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego na obszarze Gminy

2.3. Rewitalizacja terenów pokopalnianych w tym zagospodarowanie turystyczne zrehabilitowanych zbiorników

2.4. Określenie narzędzi i kanałów promocji oferty turystycznej Gminy

4.2.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014–2020 jest instrumentem realizującym zadania zmierzające do osiągnięcia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej Unii Europejskiej poprzez dążenie do inteligentnego i zrównoważonego rozwoju niwelującego wyłączenie społeczne.

Głównymi priorytetami finansowania w tej perspektywie są:

- Badania, rozwój technologiczny i działalność innowacyjna
- Przedsiębiorczość
- Transport
- Środowisko
- Przejście na gospodarkę niskoemisyjną
- Wzrost zatrudnienia
- Uczenie się przez całe życie
- Włączenie społeczne

Oczekiwanymi efektami po zakończeniu wszystkich projektów będzie:

- Rozwój infrastruktury drogowej — budowa i modernizacja 280 km dróg
- Wsparcie dla ponad 1000 przedsiębiorstw
- Dostęp do zmodernizowanej oczyszczalni ścieków dla ponad 64 000 mieszkańców
- Pomoc dla prawie 62 000 bezrobotnych przy poszukiwaniu pracy
- Pomoc dla ok. 33 500 mieszkańców zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym
- Utworzenie w przedszkolach 12 500 miejsc współfinansowanych¹

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego można starać się o dofinansowanie projektów w ramach jednej z osi priorytetowych:

2.1 Oś priorytetowa 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

2.2 Oś priorytetowa 2. Społeczeństwo informacyjne

2.3 Oś priorytetowa 3. Energia

2.4 Oś priorytetowa 4 Środowisko

2.5 Oś priorytetowa 5. Transport

2.6 Oś priorytetowa 6. Rynek pracy

2.7 Oś priorytetowa 7. Włączenie społeczne

2.8 Oś priorytetowa 8. Edukacja

2.9 Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego

---

¹ http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/atlas/programmes/2014-2020/Polska/2014pl16m2op015

2.10 Oś priorytetowa 10. Pomoc techniczna

Biorąc pod uwagę cele strategiczne Gminy Brudzew:

- Cel strategiczny 1 Stworzenie i promocja profesjonalnie przygotowanej i obsługiwanej Strefy Aktywności Gospodarczej w Gminie Brudzew,
- Cel strategiczny 2 Opracowanie atrakcyjnej i różnorodnej oferty turystycznej opartej o zasoby i tożsamość Gminy Brudzew,

w każdym z nich można zaproponować pozyskiwanie środków na działania w następujących osiach i działaniach Regionalnego Programu Operacyjnego:

Osie priorytetowe i działania mogące służyć finansowaniu celu strategicznego 1 Stworzenie i promocja profesjonalnie przygotowanej i obsługiwanej Strefy Aktywności Gospodarczej w Gminie Brudzew

2.1 Oś priorytetowa 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

2.1.3. Działanie 1.3. Wsparcie przedsiębiorczości i infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego

W ramach poddziałania 1.3.3 wskazana oś wspiera kompleksowe tworzenie nowej i rozwój istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego (w tym dla regionalnych specjalizacji) w szczególności na nieużytkach, zlokalizowanych w pobliżu inwestycji transportowych (autostrady, drogi szybkiego ruchu, linii kolejowe), terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji w tym:

- uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych,
- uzbrojenie terenów inwestycyjnych (infrastruktura wodno-kanalizacyjna, telekomunikacyjna, energetyczna, gazowa), budowę lub modernizację układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego (wewnętrzna infrastruktura drogowa, wewnętrzna infrastruktura kolejowa bez infrastruktury doprowadzającej),
- budowę, rozbudowę lub modernizację innej wyspecjalizowanej infrastruktury technicznej oraz kampanie promocyjne.

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew 1.1 Uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę terenów przygotowanych pod inwestycje.

2.1 Oś priorytetowa 1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

2.1.4. Działanie 1.4. Internacjonalizacja gospodarki regionalnej

W ramach poddziałania 1.4.2 umożliwiany jest rozwój kompleksowego systemu zarządzania promocją gospodarczą i inwestycyjną regionu oraz wzmocnienie konkurencyjności wielkopolskich przedsiębiorstw poprzez wsparcie ich działalności na rynkach międzynarodowych (internacjonalizacja) poprzez m.in.:

- system komunikacji w postaci platformy internetowej,
- aktualizację bazy ofert inwestycyjnych,

- udział w międzynarodowych imprezach gospodarczych,
- budowę Marki Wielkopolska

Możliwość wsparcia celów operacyjnych Strategii Promocji Gminy Brudzew 1.2 Przygotowanie profesjonalnych narzędzi promocji do komunikacji z inwestorami oraz 1.3 Rozpoczęcie działań promocyjnych i kontaktu z potencjalnymi inwestorami

2.6 Oś priorytetowa 6. Rynek pracy

2.6.1. Działanie 6.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy – projekty pozakonkursowe realizowane przez Publiczne Służby Zatrudnienia

Priorytetem inwestycyjnym działania jest umożliwienie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i osobom biernym zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnym oraz oddalonym od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.

Możliwość wsparcia obszaru priorytetowego Strategii Promocji Gminy Brudzew 1.2 Aktywizacja zawodowa osób odchodzących od pracy w górnictwie w kierunku innych obszarów aktywności – własna przedsiębiorczość, przebranżowienie

2.6.5. Działanie 6.5. Doskonalenie kompetencji osób pracujących i wsparcie procesów adaptacyjnych

Działanie może mieć istotne znaczenie dla Gminy Brudzew w związku z utratą pracy przez pracowników kopalni. Dofinansowanie ma wspomóc wzrost szans na rynku pracy osób zagrożonych utratą zatrudnienia lub zwolnionych z przyczyn zakładu pracy. Działania, które byłyby podejmowane w ramach działania jako obowiązkowy element wsparcia:

- pośrednictwo pracy, poradnictwo psychologiczne,
- szkolenia, kursy, staże, studia podyplomowe, praktyki zawodowe
- subsydiowane zatrudnienie,
- zasiedlenie dodatek relokacyjny,
- wsparcie finansowe na założenie własnej działalności gospodarczej w formie dotacji połączone ze wsparciem doradczo-szkoleniowym.

Możliwość wsparcia obszaru priorytetowego Strategii Promocji Gminy Brudzew 2.1 Dywersyfikacja obszarów działalności gminy z typowo górniczej na rozwijającą różne formy aktywności gospodarczej

2.6.6. Działanie 6.6. Wspieranie aktywności zawodowej pracowników poprzez działania prozdrowotne

Dla byłych pracowników kopalni oraz innych przedsiębiorstw o trudnych warunkach zdrowotnych przewidziane są działania mające na celu wzrost szans na rynku pracy i ograniczenie ryzyka dezaktywacji zawodowej z powodu wieku lub stanu zdrowia.

Możliwość wsparcia obszaru priorytetowego Strategii Promocji Gminy Brudzew 1.2 Aktywizacja zawodowa osób odchodzących od pracy w górnictwie w kierunku innych obszarów aktywności – własna przedsiębiorczość, przebranżowienie

2.7 Oś priorytetowa 7. Włączenie społeczne

2.7.1. Działanie 7.1. Aktywna integracja

Działanie ma na celu pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy.

**Możliwość wsparcia obszaru priorytetowego Strategii Promocji Gminy Brudzew
1.2 Aktywizacja zawodowa osób odchodzących od pracy w górnictwie w kierunku innych obszarów aktywności – własna przedsiębiorczość, przebranżowienie**

2.7.3. Działanie 7.3. Ekonomia społeczna

Projekt ma na celu koordynację ekonomii społecznej w regionie, w tym w szczególności: tworzenie regionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej klastry, franczyzy oraz włączanie podmiotów ekonomii społecznej w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry) .

**Możliwość wsparcia obszaru priorytetowego Strategii Promocji Gminy Brudzew
1.4 Aktywizacja lokalnych przedsiębiorców w celu włączenia się w budowę oferty turystycznej gminy oraz jej promocję**

2.8 Oś priorytetowa 8. Edukacja

2.8.2. Działanie 8.2. Uczenie się przez całe życie

Szczegółowym celem działania jest Podniesienie kompetencji osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy z powodu niskich kompetencji TIK (Technologie Informacyjno-Komunikacyjne) i językowych.

**Możliwość wsparcia obszaru priorytetowego Strategii Promocji Gminy Brudzew
1.2 Aktywizacja zawodowa osób odchodzących od pracy w górnictwie w kierunku innych obszarów aktywności – własna przedsiębiorczość, przebranżowienie**

2.8.3. Działanie 8.3. Wzmocnienie oraz dostosowanie kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy

Działanie może mieć istotne znaczenie dla inwestorów poszukujących pracowników z określonymi kwalifikacjami. W ramach dofinansowania możliwe jest podniesienie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych, w szczególności w wieku 25-64 lata. Ponadto realizowana jest forma wsparcia uczenia się w formach pozaszkolnych organizowanych we współpracy z pracodawcami (np. kwalifikacyjne kursy zawodowe, kursy umiejętności zawodowych itp.).

**Możliwość wsparcia obszaru priorytetowego Strategii Promocji Gminy Brudzew
1.2 Aktywizacja zawodowa osób odchodzących od pracy w górnictwie w kierunku innych obszarów aktywności – własna przedsiębiorczość, przebranżowienie**

2.9 Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego

2.9.1. Działanie 9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną

Pula dofinansowań w ramach 9 osi ma najważniejsze znaczenie dla Gminy Brudzew. W ramach wskazanego działania umożliwiające zostaną inwestycje m.in. w infrastrukturę społeczną, które przyczyniają się do lepszego dostępu do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew 2.1 Realizacja inwestycji w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie

2.9.2. Działanie 9.2. Rewitalizacja obszarów problemowych

Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojennych. Projekty wynikające z kompleksowych Programów Rewitalizacji zdegradowanych fizycznie, społecznie i gospodarczo obszarów miast, dzielnic miast oraz terenów wiejskich, terenów powojennych i przemysłowych wymagających odnowy, czy restrukturyzacji, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązywania problemów społecznych: przebudowa lub adaptacja budynków, obiektów na terenach zdegradowanych w celu przywrócenia i/lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu (budowa, remont, przebudowa małej architektury, ogrodzeń), adaptacja, przebudowa lub remonty budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjne, społeczne i gospodarcze znajdujących się na terenie rewitalizowanym. Poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu, w tym: budowa, rozbudowa, modernizacja lub remont dróg lokalnych na rewitalizowanym terenie i ich połączeń z siecią dróg publicznych. Budowa, remonty lub przebudowa chodników i przejść dla pieszych oraz wszelkiej infrastruktury pozwalającej na zwiększenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów (np. ścieżki rowerowe), wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia, wyburzanie budynków i uporządkowanie przestrzeni publicznej. Wsparcie inwestycyjne na rzecz podmiotów ekonomii społecznej w zakresie budowy, przebudowy, rozbudowy oraz wyposażenia obiektów ekonomii społecznej.

Możliwość wsparcia celów operacyjnych Strategii Promocji Gminy Brudzew 2.1 Realizacja inwestycji w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie oraz 2.3 Rewitalizacja terenów pokopalnianych w tym zagospodarowanie turystyczne zrekultywowanych zbiorników

Osie priorytetowe i działania mogące służyć finansowaniu celu strategicznego 2 Opracowanie atrakcyjnej i różnorodnej oferty turystycznej opartej o zasoby i tożsamość Gminy Brudzew

2.4 Oś priorytetowa 4 Środowisko

2.4.4. Działanie 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego

Poszczególnymi poddziałaniami w ramach działania 4.4 są:

- Inwestycje w obszarze dziedzictwa kulturowego regionu
- Wydarzenia kulturalne

- Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego w ramach Zintegrowane Inwestycje Terytorialne i Obszar Strategicznej Interwencji
- Priorytetem inwestycyjnym natomiast: zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, co może mieć kluczowe znaczenie podczas realizacji celów Gminy Brudzew w zakresie oferty turystycznej.

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew 2.1 Rozwijanie atrakcyjności turystycznej Gminy

2.4.5. Działanie 4.5 Ochrona przyrody

Priorytetem inwestycyjnym działania jest ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę. W ramach poddziałania 4.5.4 możliwe jest uzyskanie dofinansowania na:

- Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska.
- Budowa, rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej

Możliwość wsparcia celu operacyjnego Strategii Promocji Gminy Brudzew 2.1 Realizacja inwestycji w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie

2.9 Oś priorytetowa 9. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego

2.9.2. Działanie 9.2. Rewitalizacja obszarów problemowych

Działanie 9.2 może służyć realizacji również drugiego celu strategicznego poprzez projekty odnowy, przebudowy lub adaptacji budynków i obiektów na terenach zdegradowanych w celu przywrócenia i/lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu (budowa, remont, przebudowa małej architektury, ogrodzeń), adaptacja, przebudowa lub remonty budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjne, społeczne i gospodarcze znajdujących się na terenie rewitalizowanym.

Możliwość wsparcia celów operacyjnych Strategii Promocji Gminy Brudzew 2.1 Realizacja inwestycji w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie oraz 2.3 Rewitalizacja terenów pokopalnianych w tym zagospodarowanie turystyczne zrehabilitowanych zbiorników

Działania inwestycyjne, finansowane z EFRR mogą być powiązane z działaniami realizowanymi w ramach Osi Priorytetowych finansowanych z EFS. Realizację projektów rewitalizacyjnych w ramach Działania 9.2 wspomagać mogą także projekty komplementarne, realizowane w ramach innych Działania finansowanych z EFRR, m.in. w zakresie promowania przedsiębiorczości w ramach Działania 3.1, modernizacji energetycznej budynków w Działaniu 3.2, promowania strategii niskoemisyjnych i zrównoważonego transportu miejskiego w Działaniu 3.3, ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego w Działaniu 4.4, inwestycji w drogi lokalne w ramach Działania 5.1.2.

² https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/22151/uszczegolowienie_WRPO_2014_2020_5_7_2016.pdf

Strategia Promocji Gminy Brudzew – cz. II strategiczna

W III kwartale 2016 roku będzie możliwość podjęcia starań o dotację w ramach działania „1.3.3 Infrastruktura na rzecz rozwoju gospodarczego, RPO Województwa Wielkopolskiego”, który skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego, ich związków, stowarzyszeń oraz jednostek organizacyjnych. Poziom dofinansowania może wynieść 85% wnioskowanych inwestycji, natomiast minimalny wkład własny powinien mieć wartość 15%.

5. Podstawowe założenia systemu realizacji

Miarą jakości każdej strategii jest skuteczność wdrażania jej zapisów. Żeby zagwarantować maksymalną efektywność wdrożenia zapisów strategii przedstawiono prosty i klarowny model zarządzania procesem wdrożenia. Oparty jest on o intuicyjną strukturę wdrażania oraz jasne wskaźniki i założenia dotyczące aktualizacji strategii.

System realizacji strategii zakłada oparcie się na przejrzystej strukturze wykorzystującej zasoby obecnie dostępne w Gminie Brudzew, która traktowana jest jako główny filar wdrożenia. Zakłada się podział kompetencji i zadań wdrożeniowych między dwa zespoły zogniskowane na celach strategicznych dokumentu. Nad pracami zespołów czuwaliby liderzy, komunikujący się bezpośrednio w Wójttem.

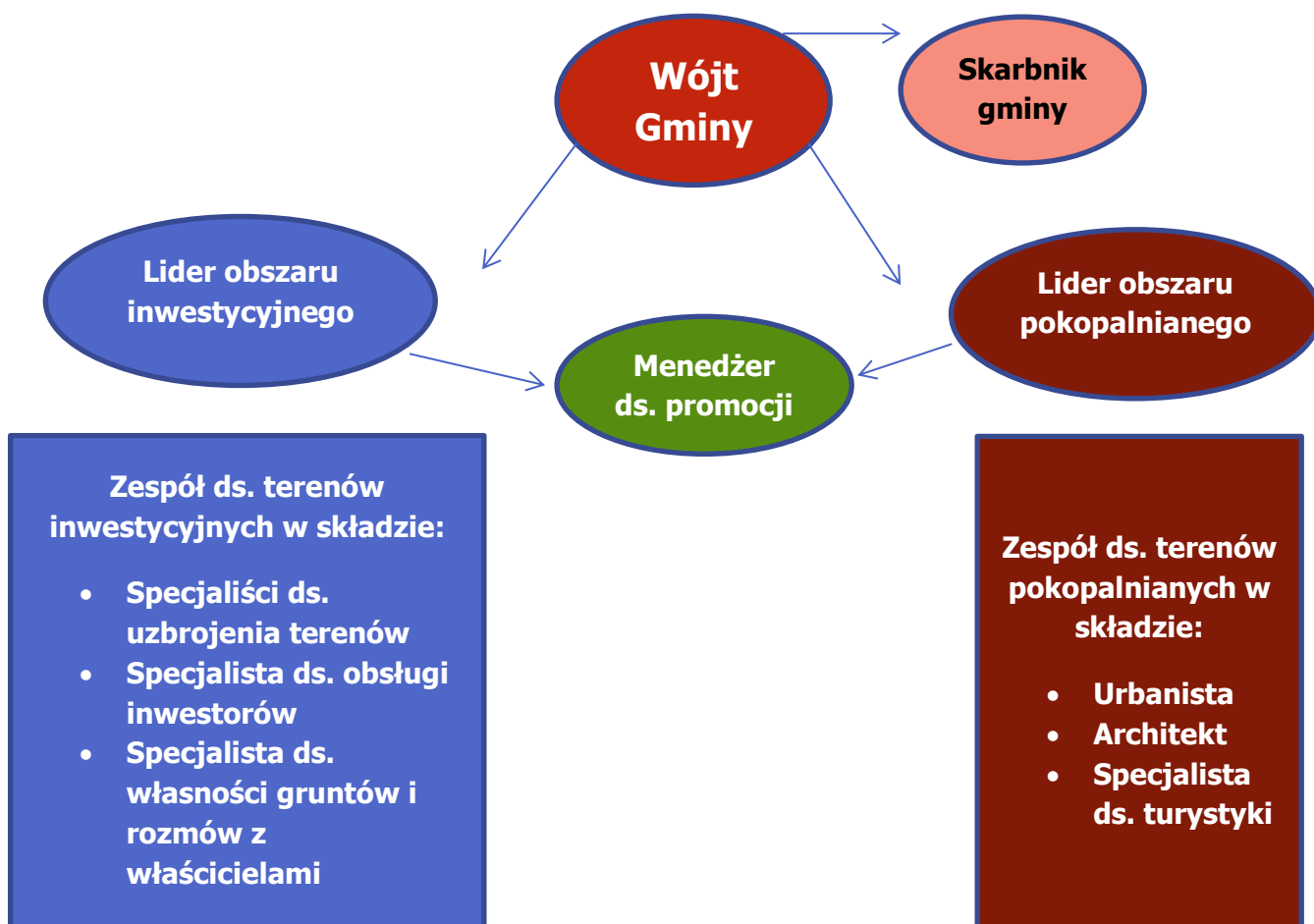
Wdrożenie strategii nie może być zawieszone w próżni dlatego wskazano również grupę najistotniejszych partnerów w realizacji zapisów dokumentu. Z podmiotami wskazanymi w tej grupie należy prowadzić przemyślaną i angażującą komunikację począwszy od momentu przyjęcia strategii.

Ponadto wskazano również harmonogram realizacji wszystkich celów operacyjnych strategii oraz działań, które się na nie składają. Każde z działań zostało przypisane do miernika realizacji, który pozwoli określić jego realizację.

5.1. Zarządzanie procesem realizacji

Zarządzanie procesem realizacji strategii z uwagi na jej zogniskowanie na temacie rozwoju strefy aktywności gospodarczej oraz terenów pokopalnianych powinno być oparte o rozdzielenie kompetencji pomiędzy dwóch liderów koordynowanych bezpośrednio przez Wójta. Każdy z liderów powinien zarządzać zespołem specjalistów dedykowanych tematowi i niezbędnym w zakresie jego skutecznego rozwoju, w tym wdrożenia działań zapisanych w strategii. W skład takich zespołów wejść mogą zarówno pracownicy Gminy i spółek czy instytucji jak również specjaliści zewnętrzni zatrudnieni na zasadzie umów o dzieło. Istotną funkcję wspierającą w stosunku do obu liderów i zespołów będzie pełnił rolę menedżer ds. promocji, który będzie pracował na korzyść zarówno jednego jak i drugiego tematu. W zakresie zapewnienia finansowania realizowanych projektów niezbędny będzie także udział skarbnika Gminy, który będzie pełnił rolę wspierającą Wójta.

Rysunek 2 Schemat struktury wdrażania Strategii

5.2. Wskazanie podmiotów zaangażowanych w realizację

Należy przyjąć, że wiodącą rolę we wdrożeniu strategii będzie odgrywał Urząd Gminy Brudzew wraz ze odpowiednimi wydziałami i instytucjami kompetentnymi w poszczególnych obszarach wdrożenia. Powodzenie wdrożenia strategii w 100% uzależnione jest od zaangażowania Urzędu, gdyż to właśnie w jego gestii znajduje się inicjowanie planów rozwojowych, prowadzenie ścieżki formalnej związanej z przygotowaniem do inwestycji w infrastrukturę, media czy przygotowania możliwość realizacji inwestycji celu publicznego. Urząd Gminy w końcu powinien ubiegać się i stać się Beneficjentem różnorodnego wsparcia z funduszy zewnętrznych.

Dodatkowo partnerami we wdrożeniu i realizacji zapisów strategii powinny być także następujące podmioty:

- Lokalna Grupa Działania – poprzez wsparcie finansowe i merytoryczne realizacji konkretnych działań. Wskazane jest również lobbowanie na rzecz modyfikacji Lokalnej Strategii Rozwoju o działania zapisane w niniejszej strategii.

- Przedsiębiorstwa z obszarów Gminy i powiatu aktywne w aspekcie ekologii, produkcji spożywczej, produkcji chemicznej, logistyki i spedycji, organizacji wypoczynku aktywnego, prowadzące bazę turystyczną wypoczynkową i gastronomiczną. Przedsiębiorstwa te mogą w zapisach strategii upatrywać szansy na rozwój i dywersyfikację własnej działalności. W gminie pojawiają się różnorodne możliwości inwestycyjne zarówno w strefie aktywności gospodarczej jak i w obszarach pokopalnianych oczekujących na rewitalizację.
- Inwestorzy zewnętrzni z branży turystycznej. Po przedstawieniu oferty mogą być zainteresowani np. inwestycją w obiekty o charakterze hotelowym, usługowym, wystawienniczym czy gastronomicznym
- Inwestorzy zewnętrzni w branży wskazanych jako preferowane do lokalizacji inwestycji w strefie aktywności gospodarczej w Gminie.
- Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna. Podmiot o istotnej roli wspierającej starania o pozyskanie inwestora.
- Spółdzielnia Socjalna. Rekomenduje się powołanie spółdzielni jako podmiotu ukierunkowanego na działania przygotowawcze i promocyjne związane z rozwojem funkcji turystycznej Gminy.

5.3. Harmonogram realizacji głównych etapów strategii

Harmonogram realizacji celów operacyjnych i działań składających się na osiągnięcie celu głównego 1.Stworzenie i promocja profesjonalnie przygotowanej i obsługiwanej Strefy Aktywności Gospodarczej w Gminie Brudzew przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3 Harmonogram realizacji celu Stworzenie i promocja profesjonalnie przygotowanej i obsługiwanej Strefy Aktywności Gospodarczej w Gminie Brudzew

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.1 Uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę terenów przygotowanych pod inwestycje						
vii. Wskazanie na branże i kierunki geograficzne pochodzenia inwestorów szczególnie zainteresowanych inwestycjami w Gminie Brudzew						
viii. Opracowanie wstępnych analiza zapotrzebowania na media przedsiębiorstw należących do wybranych branż						
ix. Opracowanie kosztorysów budowy mediów						

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
x. Opracowanie planów technicznych i uzyskanie niezbędnych pozwoleń na budowę infrastruktury						
xi. Pozyskanie finansowania – montaż finansowy w celu realizacji budowy infrastruktury						
xii. Budowa infrastruktury						
1.3. Przygotowanie profesjonalnych narzędzi promocji do komunikacji z inwestorami						
iii. Opracowanie katalogu narzędzi pasywnych służących promocji terenów inwestycyjnych						
iv. Opracowanie katalogu narzędzi aktywnych służących promocji						
1.3. Rozpoczęcie działań promocyjnych i kontaktu z potencjalnymi inwestorami						
iv. Wybór modelu promocji (działania własne / outsourcing / success fee)						
v. Wpisanie oferty do dostępnych kanałów promocji oferowanych przez agendy rządowe i samorządowe						
vi. Utworzenie profesjonalnego stanowiska do kontaktu z inwestorami i ich obsługi						

Tabela 4 Harmonogram realizacji celu 2.Opracowanie atrakcyjnej i różnorodnej oferty turystycznej opartej o zasoby i tożsamość Gminy Brudzew

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
2.1 Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie						
vi. Budowa czasowej infrastruktury ekspozycyjnej						
ii. Stworzenie parku odkryć związanego ze sztuką, archeologią, ekologią i historią kopalni węgla kamiennego						
iii. Wytyczenie szlaków turystycznych związanych ze sztuką, archeologią, ekologią i historią kopalni węgla kamiennego						
2.2. Budowa bazy turystycznej niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego na obszarze Gminy						
ix. Wsparcie budowy bazy noclegowej						

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
x. Wsparcie budowy bazy restauracyjnej						
2.3. Zagospodarowanie turystyczne zbiorników powstałych w wyniku rekultywacji wyrobisk kopalni odkrywkowej						
iv. Stworzenie planu zagospodarowania kąpielisk i terenów bezpośrednio do nich przylegających						
v. Zakup gruntów przy kąpieliskach przez Gminę, przygotowanie działek pod zabudowę rekreacyjną i drugie domy						
vi. Promocja terenów rekreacyjnych						
2.4. Określenie narzędzi i kanałów promocji oferty turystycznej Gminy						
iv. Stworzenie jednej wiodącej imprezy plenerowej promującej więź z produktami turystycznymi Gminy						
v. Opracowanie i wdrożenie systemu oznakowania przestrzennego w Gminie obejmującego witacze, szlaki, tablice informacyjne						
vi. Realizacja promocji oferty turystycznej Gminy zgodnie z planem promocji						

5.4. Monitorowanie postępów wdrażania strategii

Liderzy obszarów będą zobowiązani do monitorowania wskaźników osiągnięcia celów. Raport z realizacji od dwóch liderów będzie powstawał raz do roku (na koniec roku, począwszy o 2016 roku) i będzie musiał odnieść się do osiągnięcia założonych w harmonogramie realizacji strategii etapów.

Taki raport powinien być obligatoryjny, jego odbiorcom powinni być zarówno Wójt jak i Rada Gminy, a informacje o osiągniętych wskaźnikach powinno się szeroko udostępniać wśród mieszkańców Gminy.

Potrzeba aktualizacji strategii będzie wynikała bezpośrednio z wniosków przedstawianych w raporcie przez liderów obszarów. Zakłada się, że to właśnie we wskazanych dokumentach powinny pojawić się spostrzeżenia i sugestie mówiące o konieczności zaplanowania nowych działań lub wyznaczenia nowych celów. Nie zakłada się konieczności aktualizacji strategii wcześniej niż po osiągnięciu wskazanych w poszczególnych etapach wskaźników lub w momencie zaistnienia wyraźnych przesłanek artykułowanych przez liderów w raportach.

Poniżej znajdują się wskaźniki realizacji celów, które można równocześnie traktować jako doprecyzowanie i urealnienie działań / kierunków interwencji. Korzystając z nich zespoły wdrożeniowe będą mogły oprzeć się na czytelnych wskazaniach do realizacji.

Tabela 5 Wskaźniki realizacji celów dotyczących rozwoju strefy aktywności gospodarczej

Nazwa celu / działania	Nazwa wskaźnika realizacji działania
1.1 Uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę terenów przygotowanych pod inwestycje	
i. Wskazanie na branże i kierunki geograficzne pochodzenia inwestorów szczególnie zainteresowanych inwestycjami w Gminie Brudzew	Wskazanie na konkretne branże i kraje pochodzenia inwestorów w oparciu o dostępne dane na łamach niniejszej strategii
ii. Opracowanie wstępnych analiza zapotrzebowania na media przedsiębiorstw należących do wybranych branż	Opracowanie raportu opartego o wyliczenia przez firmę zewnętrzną
iii. Opracowanie kosztorysów budowy mediów	Opracowanie kosztorysów budowlanych przez firmę zewnętrzną
iv. Opracowanie planów technicznych i uzyskanie niezbędnych pozwoleń na budowę infrastruktury	Uzyskanie prawomocnych pozwoleń na budowę poszczególnych sieci
v. Pozyskanie finansowania – montaż finansowy w celu realizacji budowy infrastruktury	Podpisanie umowy o dofinansowanie budowy infrastruktury na terenie Gminy np. w ramach RPO WP 2014-2020
vi. Budowa infrastruktury	Odbiór budowy mediów
1.2. Przygotowanie profesjonalnych narzędzi promocji do komunikacji z inwestorami	
v. Opracowanie katalogu narzędzi pasywnych służących promocji terenów inwestycyjnych	Opracowanie projektów wykonawczych i wdrożenie narzędzi pasywnych
vi. Opracowanie katalogu narzędzi aktywnych służących promocji	Opracowanie projektów wykonawczych i realizacja działań aktywnych
1.3. Rozpoczęcie działań promocyjnych i kontaktu z potencjalnymi inwestorami	
ii. Wybór modelu promocji (działania własne / outsourcing / success fee)	Zatrudnienie osoby odpowiedzialnej za promocje w ramach gminy lub zewnętrznie
iii. Wpisanie oferty do dostępnych kanałów promocji oferowanych przez agendy rządowe i samorządowe	Funkcjonowanie ofert z Brudzewa w ramach PAIIZ, investinwielkopolska, ŁSSE
ix. Utworzenie profesjonalnego stanowiska do kontaktu z inwestorami i ich obsługi	Zatrudnienie osoby

Tabela 6 Wskaźniki realizacji celów dotyczących rozwoju obszarów pokopalnianych

Nazwa celu / działania	Nazwa wskaźnika realizacji działania
2.1. Realizacja inwestycji infrastrukturalnych w atrakcje generujące ruch turystyczny w Gminie	
xi. Budowa czasowej infrastruktury ekspozycyjnej	Oddanie do użytku namiotów sferycznych lub kontenerów lub innej zabudowy czasowej
xii. Stworzenie parku odkryć związanego ze sztuką, archeologią, ekologią i historią kopalni węgla kamiennego	Oddanie do użytku Centrum Odkryć w Brudzewie.
iii. Wytyczenie szlaków turystycznych związanych ze sztuką, archeologią, ekologią i historią kopalni węgla kamiennego	Oddanie do użytku szlaków turystycznych.
2.2. Budowa bazy turystycznej niezbędnej do obsługi ruchu turystycznego na obszarze Gminy	
xiv. Wsparcie budowy bazy noclegowej	Uruchomienie programu zachęt inwestycyjnych dla chcących wybudować bazę noclegową w Gminie
xv. Wsparcie budowy bazy restauracyjnej	Uruchomienie programu zachęt inwestycyjnych dla chcących wybudować bazę noclegową w Gminie
2.3. Rewitalizacja terenów pokopalnianych w tym zagospodarowanie turystyczne zrehabilitowanych zbiorników	
vii. Stworzenie planu zagospodarowania kąpielisk i terenów bezpośrednio do nich przylegających	Opracowanie projektów zagospodarowania przestrzennego wybranych obszarów
viii. Zakup gruntów przy kąpieliskach przez Gminę, przygotowanie działek pod zabudowę rekreacyjną i drugie domy	Podpisanie aktów notarialnych, doprowadzenie infrastruktury do działek.
ix. Promocja terenów rekreacyjnych	
2.4. Określenie narzędzi i kanałów promocji oferty turystycznej Gminy	
vii. Stworzenie jednej wiodącej imprezy plenerowej promującej więź z produktami turystycznymi Gminy	Opracowanie scenariusza imprezy
iii. Opracowanie i wdrożenie systemu oznakowania przestrzennego w Gminie obejmującego witacze, szlaki, tablice informacyjne	Produkcja i montaż nośników oznakowania przestrzennego
ix. Realizacja promocji oferty turystycznej Gminy zgodnie z planem promocji	Realizacja kolejnych z zadań wpisanych w planie promocji

6. Wskazania do rozwoju terenów inwestycyjnych

6.1. Preferowane branże

Tereny inwestycyjne w Gminie Brudzew ze względu na różnorodne atuty, jakie posiadają, mogą zainteresować przedsiębiorców z wielu różnych branż. W niniejszym podrozdziale preferowane branże wskazano w podziale na czynniki, które mogą okazać się decydujące dla lokalizacji różnych typów biznesu. Są to w szczególności: lokalizacja przy autostradzie A2 oraz bezpośredni zjazd z autostrady wprost do gminy Brudzew, przebiegający niedaleko gazociąg wysokiego ciśnienia oraz wykwalifikowana siła robocza dostępna na rynku po zamknięciu kopalni Adamów. Warto również mieć na względzie regionalne inteligentne specjalizacje województwa wielkopolskiego i odpowiadający im potencjał firm już działających w gminie.

Autostrada A2

Lokalizacja gminy Brudzew, a co za tym idzie również jej terenów inwestycyjnych w odległości zaledwie kilku minut drogi od autostrady A2, jest jednym z głównych atutów mogących przyciągnąć inwestorów krajowych i zagranicznych, działających w wielu branżach. Nieuciążliwe warunki transportu zmniejszają wydatnie koszty działalności wielu przedsiębiorstw. Możliwość dojechania do dużych aglomeracji – łódzkiej i poznańskiej – w czasie do 1,5 h z pewnością jest również atutem dla kadry menedżerskiej czy zagranicznych kontrahentów, przylatujących na lotniska w Łodzi i Poznaniu. Bliskość tych miast to także dostęp do dużych i nieodległych rynków zbytu.

Lokalizacja przy autostradzie A2 oraz bezpośrednio przy drodze wojewódzkiej może mieć szczególne znaczenie dla branży transportowej i dawać możliwości opłacalnego prowadzenia bazy dla TIR-ów. Również firmy zaopatrujące zlokalizowaną pod Wrześnią nową fabrykę koncernu Volkswagen, mogą być zainteresowane osadzeniem swojej działalności w Brudzewie, za sprawą dostępnych zasobów ludzkich.

Gazociągi wysokiego ciśnienia

Gmina Brudzew może stanowić atrakcyjne miejsce lokalizacji inwestycji dla przedsiębiorstw z branż, w których istnieje duże zapotrzebowanie na gaz ziemny, w szczególności płynący pod dużym ciśnieniem. Doprowadzenie błękitnego paliwa do brudzewskich terenów inwestycyjnych z przebiegającego w pobliżu Turku gazociągu wysokiego ciśnienia mogłoby zachęcić inwestorów z wielu branż, takich jak:

- Chemiczna – w tej branży zastosowanie gazu jest wielorakie, od paliwa do pieców do technologicznych, przez produkcję tzw. gazu syntetycznego, który jest później wykorzystywany do dalszych procesów, a także jako półprodukt do produkcji amoniaku, a następnie nawozów azotowych. Gaz ziemny służy ponadto do produkcji chlorometanów, cyjanowodoru, acetyleny, dwusiarczku węgla i innych związków

organicznych. Niezbędny jest również przy produkcji plastików i innych tworzyw sztucznych, a także lakierów czy emalii.

- Spożywcza – w tej branży gaz służy do utrzymywania stałej temperatury lub jej płynną regulację. Wykorzystywany jest także do urządzeń wymagających procesu spalania, takich jak piece gazowe, płyty, wędzarnie, suszarnie, kotły do gotowania, kuchnie czy grille. W szczególności zainteresowane inwestycją w gminie Brudzew mogą być firmy działające w przemyśle spożywczym mięsnym, cukierniczym, spirytusowym, browarniczym, cukrowniczym, piekarskim czy przetwórstwie mleka.
- Huty szkła – w tej branży gaz wykorzystywany jest podczas produkcji szkła okiennego, gospodarczego i technicznego, wełny szklanej, butelek, słoików, żarówek, rur szklanych czy naczyń laboratoryjnych. Piece szklarskie, w których następuje topienie i klarowanie masy szklanej, pracują w ruchu ciągłym, bez przerwy, przez okres kilku lat, dlatego gaz jest najlepszym paliwem do ich opalania. Ponadto gaz wykorzystywany jest w procesie formowania szkła w wyrób końcowy na automatach formierskich a także podczas wyżarzania.³
- Ceramiczna i cegielnie – do wypalania wyrobów ceramicznych oraz osuszania półfabrykatów. W przypadku tej branży istotna jest również dostępność odpowiedniego surowca.

Elektroenergetyka i ciepłownictwo

Oprócz powyżej wymienionych branż, gaz ziemny może znaleźć zastosowanie w produkcji ciepła i prądu dla lokalnych firm – również tych dopiero przymierzających się do inwestycji w gminie – oraz dla mieszkańców. Wykorzystanie błękitnego paliwa w elektroenergetyce i ciepłownictwie w Polsce odpowiada jedynie za 2,5-3% rynku, podczas gdy w Unii Europejskiej jest to aż 25%. Zarówno w planach polskich, jak i europejskich leży wzrost produkcji prądu i ciepła z gazu, ze względu na oszczędność energii pierwotnej, jak i niskoemisyjność i przyjazność dla środowiska, co w dzisiejszych czasach ma pierwszorzędne znaczenie. Budowa energetycznego bloku gazowo-parowego planowana jest na m.in. na terenie obecnej elektrociepłowni w Turku. Według doniesień medialnych planowana produkcja mocy nie będzie jednak w pełni odpowiadać potrzebom lokalnego rynku, zaspokajanych obecnie przez bloki spalinowe, działające na węgiel brunatny.

Współcześnie budowane są coraz częściej niewielkie bloki gazowo-parowe, służące zaspokojeniu potrzeb lokalnych odbiorców. Popularna jest tzw. mała kogeneracja wykorzystująca silniki, turbiny gazowe a także gazowe agregaty prądotwórcze instalowane w miejscach bezpośredniego odbioru energii. Dynamiczny rozwój tego zjawiska można zaobserwować zwłaszcza w Danii, Holandii czy Niemczech. Elektrociepłownie oraz lokalne ciepłownie, tworzące małe układy skojarzone zasilane gazem ziemnym, mogą zaspokajać potrzeby energetyczne zarówno pojedynczych domów, obiektów użyteczności publicznej, centrów handlowych, dużych zakładów przemysłowych, jak i całych osiedli mieszkaniowych. W „Założeniach polityki energetycznej Polski do 2020 roku” zakłada się, iż wielkość energii elektrycznej produkowanej w źródłach rozproszonych zwiększy się z 0,06% w 1999 roku do 10-19% w roku 2020. Spodziewane jest więc, iż produkcja energii i ciepła z wykorzystaniem

³ <http://www.gazownictwopolskie.pl/technologie/zastosowania>

gazu będzie stanowiła coraz większą konkurencję dla sieciowych dostaw ze scentralizowanych źródeł.⁴ Aby scenariusz z wykorzystaniem obecnego w pobliżu gazu do produkcji prądu i ciepła mógł zostać wcielony w życie, konieczne będzie więc pozyskanie inwestora działającego w branży energetycznej.

Wykwalifikowana siła robocza

Dostęp do wykwalifikowanej siły roboczej dla wielu branż jest jednym z kluczowych czynników decydujących o lokalizacji inwestycji. Dotyczy to zwłaszcza tych dziedzin gospodarki, gdzie niezbędne są umiejętności i wiedza specjalistyczne, których gromadzenie trwa stosunkowo długo. Do takich należą zawody techniczne o różnym stopniu specjalizacji. W województwie wielkopolskim, gdzie stopa bezrobocia jest zdecydowanie najniższa wśród wszystkich województw Polski i wynosi 6,5%, pracodawcy często borykają się z wielomiesięcznymi trudnościami w znalezieniu odpowiednich pracowników na wolne stanowiska.

Problem ten w dużej mierze dotyczy branży motoryzacyjnej i jej pokrewnych, ze względu na inwestycję niemieckiego koncernu Volkswagen w fabryki w Poznaniu i okolicach Wrześni. Firma ta jest obecnie największym pracodawcą w całym regionie, zatrudniając ponad 7 tysięcy osób. O trudnościach w znalezieniu pracowników o tym profilu w regionie świadczy m.in. fakt, iż rekrutacja kadry do nowej, wartej 3,3 mld złotych fabryki w leżących pod Wrześnią Białężycach, rozpoczęła się w 2014 roku, a jej zakończenie planowane jest wraz z uruchomieniem trzeciej zmiany, czyli pod koniec roku 2017. Warto nadmienić, iż rozpoczęcie produkcji na pierwszej zmianie planowano na październik 2016. Oferując atrakcyjne zarobki i stabilność zatrudnienia, Volkswagen drenuje rynek z najlepszych pracowników, nierzadko utrudniając znalezienie kadr innym firmom o podobnym profilu działalności oraz swoim podwykonawcom. To prawdopodobnie stwarza szansę dla Gminy Brudzew, która może być atrakcyjna dla inwestorów ze względu na dostęp wykwalifikowanej siły roboczej.

Z uwagi na fakt planowanego na koniec 2017 roku zamknięcia kopalni odkrywkowej PAK KWB Adamów S.A., na lokalnym rynku bez pracy pozostanie około 400 osób. Istotną część z nich zatrudnienie straci już w połowie 2016 roku, kiedy to wygaszona zostanie leżąca w Gminie Brudzew odkrywka Koźmin. Większość z tych osób posiada wykształcenie techniczne i specjalistyczne umiejętności w zakresie obsługi maszyn oraz będzie w najbliższych miesiącach szukać okazji do podjęcia nowej pracy.

Wśród blisko 400 osób zatrudnionych w kopalni, ponad 130 posiada zawód mechanik lub ślusarz (mechanik 53, mechanik naprawy pojazdów samochodowych 42, ślusarz mechanik 13, ślusarz 25). Wielu z pracowników kopalni zajmuje stanowiska operatorów specjalistycznych maszyn (operator koparki wielonaczyniowej, operator przenośników taśmowych, operator zwałowarki, operator urządzeń wyładowczych). Jest to potencjalna kadra dla przemysłu produkcyjnego wielu branż, gdzie stosowane są zautomatyzowane ciągi produkcyjne oraz wymagane jest techniczne doświadczenie. Ze względu na powyższe oraz dogodny dojazd do Wrześni (około godzina jazdy autostradą A2), firmy produkujące części

---

⁴ <http://www.gazownictwopolskie.pl/technologie/zastosowania>

lub podzespoły do Volkswagenów Crafter z nowej fabryki, mogą dostrzec szansę lokalizacji swojego biznesu właśnie w Gminie Brudzew.

Regionalne inteligentne specjalizacje

Regionalne inteligentne specjalizacje zostały starannie wyselekcjonowane w każdym z 16 województw Polski na potrzeby celniejszego ukierunkowania funduszy pochodzących ze środków Unii Europejskiej. Działalności wpisujące się w te specjalizacje będą silniej wspierane przez władze regionalne oraz będą miały ułatwiony dostęp do finansowania z unijnej kasy. W województwie wielkopolskim regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami są:

1. Biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów
2. Wnętrza przyszłości
3. Przemysł jutra
4. Rozwój oparty na ICT (information and communication technologies)
5. Wyspecjalizowane procesy logistyczne
6. Nowoczesne technologie medyczne

Biorąc pod uwagę endogenny potencjał firm działających obecnie w Gminie Brudzew, prawdopodobny jest rozwój następujących branż funkcjonujących w ramach inteligentnych specjalizacji województwa wielkopolskie:

- W oparciu o potencjał firmy Probiotics Polska – produkcja z wykorzystaniem dobroczynnego działania żywych kultur bakterii probiotycznych żywności naturalnej, ekologicznej oraz funkcjonalnej (inteligentna specjalizacja nr 1).
- W oparciu o potencjał firmy VETLAB Brudzew – rozwój weterynarii oraz prowadzenie badań i znajdowanie nowych zastosowań leczniczych u ludzi i zwierząt dla naturalnych pęcherzy (inteligentna specjalizacja nr 6).

Ponadto korzystny układ połączeń transportowych z innymi regionami w kraju oraz z zagranicą, bogata oferta terenów inwestycyjnych, duże zapotrzebowanie na usługi logistyczne w regionie mogą stanowić istotne czynniki dla przyszłych inwestorów działających w ramach inteligentnej specjalizacji nr 5. Wyspecjalizowane procesy logistyczne. Należy mieć jednak na uwadze, że stosunkowo nieduża odległość aglomeracji poznańskiej będzie powodować, iż gminy Brudzew nie będzie dla większości przedsiębiorstw z tej branży stanowić miejsca pierwszego wyboru.

6.2. Działania i narzędzia pasywne jakie należy podjąć w celu promocji terenów inwestycyjnych

Działania pasywne są niezwykle istotne w prowadzeniu skoordynowanej polityki promocyjnej z zakresu promocji terenów inwestycyjnych gdyż pozwalają potencjalnym zainteresowanym zapoznać się z usystematyzowaną informacją niezbędną do podjęcia decyzji inwestycyjnej. Do najbardziej niezbędnych należą profesjonalnie opracowane:

- serwis internetowy,
- folder promocyjny,
- witacze,
- reklama wielkoformatowa przy drogach.

Stworzenie profesjonalnej strony internetowej ukazującej potencjał dla inwestorów w gminie Brudzew

Najczęstszym miejscem pierwszego kontaktu potencjalnego inwestora z daną lokalizacją jest strona internetowa. Najlepiej gdy jest to miejsce dedykowane potrzebom inwestorów i zaprojektowane by intuicyjnie odpowiadać na najważniejsze dla nich pytania. Jest to swoista wizytówka miejsca i jedno z najbardziej skutecznych narzędzi sprzedażowych. Jakość jej projektu - warstwa graficzna, w tym użyte zdjęcia, znak graficzny, czcionki oraz contentu – zawarte informacje, dane i fakty mogą utwierdzić inwestora w tym, że jest na drodze do podjęcia rozsądnej decyzji.

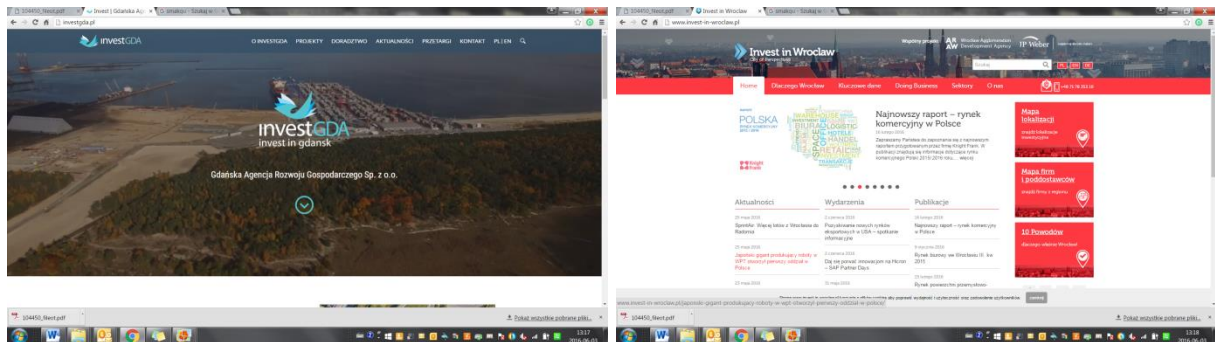
Poniżej przedstawiono opis założeń jakie powinny być uwzględnione w procesie projektowania strony www.

- Strona w pełni responsywna czyli skalowalna i przystosowana do poprawnego wyświetlania na laptopach, tabletach oraz smartphonach.
- Opracowana w architekturze „one page” – pozwala to na odkrycie wszystkich zakładek w ramach strony przechodząc scrollem lub przesuwając ekran na wyświetlaczu urządzenia.
- Na stronie startowej wyświetlająca krótkie filmy, które ukazują najważniejsze atuty lokalizacji np. 3-4 klipy trwające po 4-5 sekund. Proponuje się żeby był to film pokazujący autostradę w miejscu węzła Koło z lotu ptaka (zdjęcia z drona), zdjęcia ukazujące np. załadunek towaru w hurtowni VETLAB, zdjęcia ukazujące pracę w laboratorium VETLAB, zdjęcia ze spotkania w Sali VETLAB, zdjęcia ukazujące wnętrze hali produkcyjnej PROBIOTICS Polska
- W każdej z podstron rozpoczynająca się zdjęciem startowym odpowiednio dobranym do opisywanej kategorii
- Strona powinna mieć własny adres internetowy oraz wejście na nią powinno być możliwe z poziomu strony głównej urzędu gminy – proponowany adresy strony investbru.pl

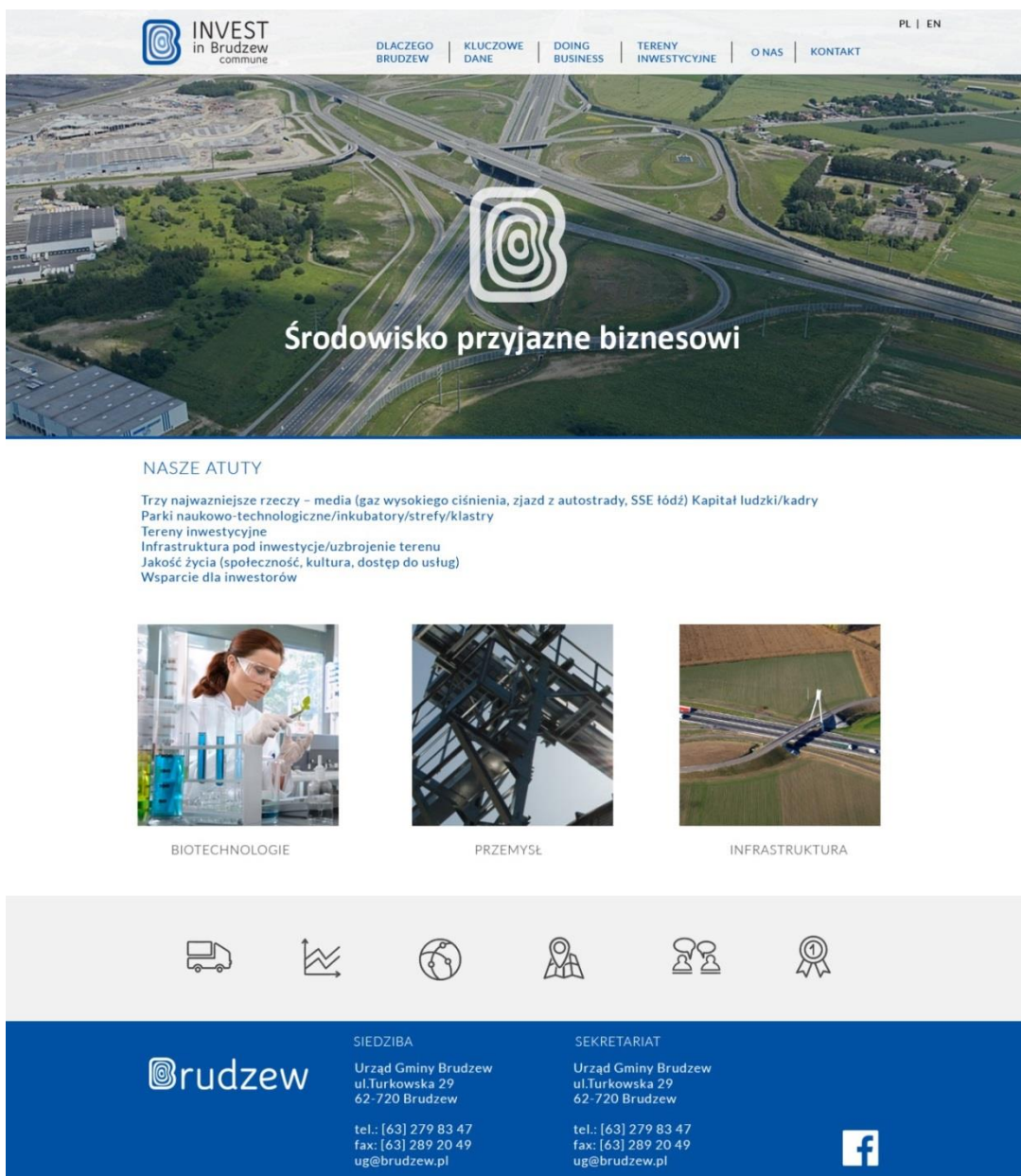

Strategia Promocji Gminy Brudzew – cz. II strategiczna

Ilustracja 1 Przykłady nowoczesnych stron inwestycyjnych polskich samorządów investgda.pl oraz invest-in-wroclaw.pl

Ilustracja 2 Projekt strony www dedykowanej inwestycjom w Gminie Brudzew

Proponowane zakładki i ich zawartość

➔ **Dlaczego Brudzew**

- NASZE ATUTY – 3 najważniejsze rzeczy – media (gaz wysokiego ciśnienia, zjazd z autostrady, SSE Łódź)
- Kapitał ludzki/kadry
- Tereny inwestycyjne
- Infrastruktura pod inwestycje/uzbrojenie
- Jakość życia (społeczność, kultura, dostęp do usług)
- Wsparcie dla inwestorów

➔ **Kluczowe dane**

- Gospodarka Brudzewa
- Lokalizacja i komunikacja
- Rynek pracy
- Ludność
- Edukacja
- Jakość życia (społeczność, kultura, dostęp do usług)
- społeczność
- kultura
- rozrywka
- Dostęp do usług

➔ **Doing business**

- Możliwe formy prowadzenia działalności gospodarczej
- Zakładanie działalności gospodarczej
- Wymogi prawa pracy
- System podatkowy w Polsce
- Możliwe formy wsparcie ze strony sektora publicznego
- Specjalne Strefy Ekonomiczne
- Granty rządowe
- Ulgi podatkowe
- Dotacje z Unii Europejskiej
- Możliwości zatrudniania obcokrajowców w Polsce

➔ **Tereny inwestycyjne**

- Mapa z katalogiem dostępnych działek pod inwestycję
- Wyszukiwarka działek uwzględniająca uzbrojenie w elektryczność, gaz, wodę, kanalizację sanitarną oraz przeznaczenie działek

➔ **O nas**

- Opis działań zespołu z Urzędu Gminy, który opiekuje się inwestorami oraz ew. stowarzyszeń i klastrow.
- Wskazanie na przynależności do organizacji, stowarzyszeń.

➔ **Kontakt**

- Wskazanie osób odpowiedzialnych za obsługę inwestorów posługujących się optymalnie językiem angielskim i niemieckim. Konieczność wskazania na zdjęcie (profesjonalnie wykonane). Warto także podać kontakt oraz zdjęcie Pana Wójta.

Opracowanie foldera dotyczącego możliwości inwestycyjnych w Gminie Brudzew

Folder taki powinien stanowić swojego rodzaju memorandum – czyli skróconą informację dla inwestorów czym jest Gmina Brudzew oraz spisem korzyści i zachęt jakie wiążą się z zainwestowaniem kapitału w Gminie Brudzew. Folder taki to szansa na zainteresowanie ofertą gminy podczas spotkań bezpośrednich takich jak konferencje, targi, wizyty studyjne. Jego objętość powinna zachęcać do zapoznania się z informacjami maks. 20 stron, ale również uwiarygadniać i dawać realne podstawy do dalszego zainteresowania. Naturalnym rozszerzeniem informacji dostępnych w folderze

Proponowany spis treści takiego foldera powinien wyglądać jak poniżej:

Okładka – zdjęcie ukazujące największe atuty Brudzewa (lokalizacja, gaz, ŁSSE)

Mapa - Ilustracja położenia Brudzewa na tle Europy z zaznaczeniem drogowej sieci (Autostrady) oraz najbliższych lotnisk – Poznań, Łódź, Warszawa, Berlin

Spis treści podzielony na 3 kategorie – Gmina Brudzew, Potencjał, Perspektywy

W rozdziale Gmina Brudzew powinny znaleźć się:

- Podstawowe informacje: informacja o wielkości, położeniu, liczbie mieszkańców, wskaźnikach zatrudnienia, demografii dochodach,
- Rys historyczny Gminy – powstanie kopalni, zbiorników wodnych
- Współpraca z sąsiednimi gminami

W rozdziale Potencjał powinny znaleźć się:

- Wybierz Polskę – informacja o atrakcyjności inwestycyjnej Polski ze wskazaniem na światowe rankingi
- Wybierz Wielkopolską – informacja o atrakcyjności inwestycyjnej Wielkopolski z uwzględnieniem opisów wielkości zaludnienia, zatrudnienia, ocen w rankingach, wskazaniu na inwestorów którzy już zainwestowali w regionie
- Wybierz ŁSSE – informacja o wielkości i potencjale zachęt i korzyści płynących z inwestowanie w grunty znajdujące się w ramach ŁSSE
- Wybierz Gminę Brudzew – przykłady firm sukcesu z gminy, cytaty z ust właścicieli i prezesów takich firm, wskazanie na konkretne dane dotyczące terenów inwestycyjnych. Wskazanie iż zamknięcie kopalni daje realne szanse na rozwój nowych funkcji (turystyka) w Gminie

W rozdziale perspektywy powinny znaleźć się:

- Wizja nowej gminy Brudzew. Wskazanie na koncepcje funkcjonowania gminy w oparciu o turystykę, przemysły związane z biotechnologiami oraz nowe inwestycje
- Sektory i obszary wzrostu. Opis biotechnologii, weterynarii, spółdzielni socjalnej, turystyki,
- Projekty strategiczne

Wskazanie na budowę parku i centrum odkryć, tworzenie inkubatora, tworzenie infrastruktury dla biznesu

Ilustracja 3 Projekt okładki foldera dedykowanego inwestorom zainteresowanym lokowaniem kapitału w Gminie Brudzew

Stworzenie Witaczy oraz reklamy wielkoformatowej przy drogach

Grunty inwestycyjne w Gminie Brudzew położone są w niewielkiej odległości od autostrady A2, która wynosi mniej niż 5 km. Według wyszukiwarki terenów inwestycyjnych PAIZZ stawia to grunty Brudzewa w drugiej setce z pośród ponad 2000 ofert inwestycyjnych prezentowanych przez portal. Wskazane jest postawienie w sąsiedztwie autostrady na polach uprawnych reklamy wielkoformatowej zachęcającej do inwestowania w Gminie Brudzew. Reklama taka powinna być nośnikiem wysokiej jakości opartej o doskonałe zdjęcia kierujące na stronę dedykowaną inwestorom w Gminie Brudzew.

Reklama taka powinna stanąć w momencie kiedy:

- Będzie uruchomiony serwis www dedykowany inwestorom.
- Grunty w Gminie Brudzew zostaną włączone do ŁSSE
- Będzie można obiecać (zakomunikować możliwość przyłączenia do gazu oraz innych mediów)

Reklama taka może zostać postawiona na okres przynajmniej jednego roku kalendarzowego optymalnie na nośniku wielkiej skali np. skonstruowanym z kontenerów morskich. Jej komunikat powinien być oparty o takie hasła jak:

Gmina Brudzew – środowisko przyjazne biznesowi 2 km ➡

Grunty najbliższej autostrady A2 w Polsce

Wszystkich media

Gaz ziemny o wysokiego ciśnienia

Korzyści Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

6.3. Działania i narzędzia aktywne służące promocji i sprzedaży terenów inwestycyjnych

Oprócz działań pasywnych, które stanowią niezbędną podstawę promocji terenów inwestycyjnych, należy podjąć szereg działań aktywnych skierowanych bezpośrednio do grup docelowych, wśród których znajdują się:

- Inwestorzy polscy poszukujący miejsca do inwestycji,
- Inwestorzy zagraniczni poszukujący miejsca do inwestycji,
- Przedsiębiorcy polscy o potencjale inwestycyjnym,
- Przedsiębiorcy zagraniczni o potencjale inwestycyjnym,
- Przedstawiciele kadry zarządzającej firm o potencjale inwestycyjnym.

Działania te powinny być przede wszystkim ukierunkowane na preferowane branże, które zostały określone we wcześniejszych podrozdziałach. W szczególności są to:

- Inwestorzy z branży energetycznej (elektroenergetyka i ciepłownictwo)
- Podwykonawcy koncernu Volkswagen
- Branża chemiczna
- Branża spożywcza
- Branża ceramiczna i cegielnie
- Huty szkła

6.3.1. Wysyłka listów zachęcających i folderów inwestycyjnych

Opracowane profesjonalne foldery inwestycyjne wraz z listami przewodnimi zachęcającymi do zainwestowania powinny zostać rozesłane w pierwszej kolejności do firm z określonych branż kluczowych, a w dalszej kolejności do innych firm z potencjałem inwestycyjnym. Dobór poszczególnych firm może następować w oparciu o ogólnodostępne listy wystawców i uczestników krajowych i zagranicznych targów w poszczególnych branżach oraz w oparciu o listy podmiotów, które już dotychczas zainwestowały w ramach ŁSSE.

Wysyłka powinna być profesjonalnie wykonana w oparciu o najnowsze trendy graficzne. Wydruki powinny być na papierze wysokiej jakości, podobnie jak koperta. W każdym zestawie przygotowanym do wysyłki powinien znaleźć się list przewodni, odręcznie podpisany przez wójta gminy.

6.3.2. Stworzenie programu promocji i wsparcia produktów lokalnych - MADE IN BRUDZEW

Gmina Brudzew już obecnie dysponuje dużym potencjałem lokalnych przedsiębiorców, którzy prowadzą unikatową w skali kraju działalność i mogą pochwalić się rozpoznawalną marką. Są to w szczególności firmy Probiotics Polska i Vetlab Brudzew, których właściciele silnie identyfikują się z miejscem prowadzenia przez nich działalności. Warto więc od nich zacząć wprowadzanie programu MADE IN BRUDZEW, lecz w przyszłości powinno dążyć się do

rozszerzenia katalogu firm objętych tym działaniem, docelowo tworząc swoisty Klub Partnera Biznesowego Gminy Brudzew.

Poprzez wdrożenie programu promocji i wsparcia produktów lokalnych możliwe jest osiągnięcie obopólnej korzyści – zarówno przez gminę Brudzew, jak i przedsiębiorców. Gmina budować będzie markę przyjazną inwestorowi, ukazując w swoich materiałach promocyjnych już obecnie funkcjonujące innowacyjne firmy. Logo Gminy Brudzew powinno także znaleźć się na opakowaniach produktów czy materiałach promocyjnych firm uczestniczących w programie. Z kolei przedsiębiorcy w zamian za wykorzystywanie w promocji logo Gminy Brudzew, zyskaliby możliwość zaistnienia przez dodatkowe kanały promocji, takie jak baner promocyjny na stronie internetowej gminy, bezpłatna reklama na billboardzie przy autostradzie A2 oraz na tablicy ledowej w centrum Brudzewa.

Program MADE IN BRUDZEW i powołanie do życia Klubu Partnera Biznesowego Gminy Brudzew powinno odbyć się na uroczystej konferencji, na której w obecności przedstawicieli mediów, przedsiębiorcom zostaną wręczone specjalne certyfikaty przynależności do Klubu.

6.3.3. Prezentacja oferty gminy Brudzew podczas forów inwestycyjnych i ekonomicznych oraz targów branżowych

Uczestnictwo w forach inwestycyjnych i ekonomicznych oraz konferencjach, spotkaniach i targach branżowych może być dobrym sposobem na dotarcie do potencjalnego inwestora. Obecność reprezentanta gminy na tego typu spotkaniach daje możliwość nawiązania bezpośredniej znajomości z przedstawicielami biznesu, poznanie ich potrzeb i preferencji oraz zdobycie ich zaufania. Gmina powinna uczestniczyć przede wszystkim w wydarzeniach o zasięgu krajowym, takich jak:

- Forum Inwestycyjne – Tarnów⁵
Odbywa się w ramach Forum Ekonomicznego i bierze w nim udział około 300 gości: inwestorów z Polski i z Europy Środkowo-Wschodniej, a także przedstawicieli rządów i parlamentów, ekspertów, naukowców i innowatorów.
- Europejskie Forum Gospodarcze – Łódź⁶
Atmosfera Europejskiego Forum Gospodarczego to kilkadziesiąt spotkań i dyskusji, sesje plenarne, panele dyskusyjne, salony branżowe, 2200 zarejestrowanych uczestników, wiele spotkań biznesowych typu B2B i niezliczona ilość nawiązanych rozmów o współpracy.

Udział Gminy Brudzew w targach może mieć dwojaki charakter, jako wystawca lub też jako gość. Wybór formy uczestnictwa powinien być uzależniony od kategorii targów, a także kosztów, lecz przede wszystkim zakłada się uczestnictwo jako gość w wybranych targach z określonych branż preferowanych, na przykład:

⁵ www.forum-ekonomiczne.pl/xi-forum-inwestycyjne/#.V1F6KNSLSt8

⁶ <http://forum.lodzkie.pl>

- Łódzkie Targi Energetyczne, Łódź
- Międzynarodowe Targi Technologii Spożywczych Polagra-Tech, Poznań
- Targi Naturalnej Żywności NATURA FOOD, Łódź
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa Innowacyjne Rozwiązania Rewitalizacji Terenów Zdegradowanych, Chorzów
- Międzynarodowe Targi Transportu i Logistyki Trans Poland, Warszawa

6.4. Określenie współpracy z instytucjami obsługującymi inwestorów

Wśród instytucji mogących stanowić wsparcie dla działań podejmowanych w Gminie Brudzew na rzecz promocji terenów inwestycyjnych, warto szczególną uwagę zwrócić w szczególności na Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych, wojewódzkie Centrum Obsługi Inwestora, a także wydziały promocji handlu i inwestycji wybranych ambasad znajdujących się na terenie Polski.

PAIiIZ i Centrum Obsługi Inwestora

Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych pomaga przedsiębiorcom z innych krajów w wyborze miejsca inwestycji w Polsce. W dużej mierze PAIiIZ promuje tereny leżące w Specjalnych Strefach Ekonomicznych oraz parkach przemysłowych i technologicznych. Ponadto PAIiIZ współpracuje z regionalnymi Centrami Obsługi Inwestora, które powołane zostały przez marszałków województw przy współpracy z PAIiIZ. W województwie wielkopolskim działalnością Centrum Obsługi Inwestora zarządza Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski, którego członkami są 103 gminy i 13 powiatów. Zarówno na stronie internetowej PAIiIZ, jak i w materiałach informacyjnych Wielkopolskiego Centrum Obsługi Inwestora znaleźć można informację, iż najbardziej predestynowane do rozwoju są w województwie następujące sektory, zwane sektorami wysokiej szansy:

- Motoryzacyjny
- BPO (business process outsourcing)
- Logistyka

Stowarzyszenie prowadzi między innymi regionalną stronę internetową www.investinwielkopolska.pl, na której gminy mogą promować swoje tereny inwestycyjne na kilka różnych sposobów. W szczególności:

- Zgłaszanie ofert inwestycyjnych do bazy danych Centrum, które są promowane m.in. przez obecność w elektronicznej bazie ofert inwestycyjnych. Obecnie w bazie wyświetlanych jest 10 ofert z terenów Gminy Brudzew, o łącznej powierzchni 102 ha.
- „Prezentacja wielkopolskich gmin” – zakładka na stronie www.investinwielkopolska.pl, na podstronie „Dla inwestora”, w której miasta i gminy z regionu zamieszczają prezentacje dla inwestorów. W pierwszej połowie 2016 roku

zamieszczonych było 7 ofert: Czarniejewa, Piły, Rokietnicy, Śremu, Wrześni, Opalenicy i Rawicza.

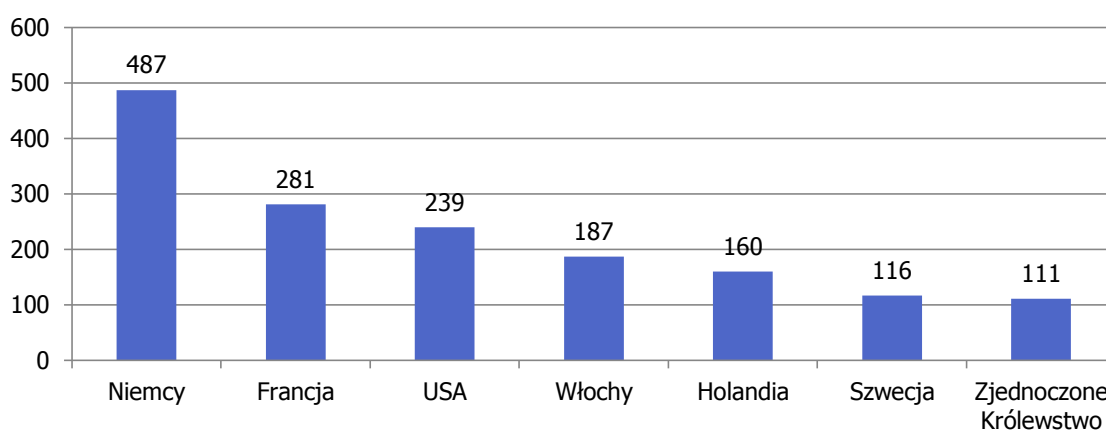
- Konkurs „Grunt na medal”, którego celem konkursu jest wyłonienie i promocja terenów kompleksowo przygotowanych pod nowe przedsięwzięcia. Do konkursu można zgłaszać jedynie tereny niebędące częścią specjalnych stref ekonomicznych czy też parków przemysłowych i technologicznych. Organizatorzy konkursu podkreślają, że zdecydowana większość terenów, które zwyciężyły w Wielkopolsce w dotychczasowych edycjach konkursu znalazła już inwestora.

Warto podkreślić, że zarówno w materiałach promocyjnych PAIiIZ, jak i Centrum Obsługi Inwestora w pierwszej kolejności i ze zdecydowaną większą intensywnością promowane są tereny leżące w specjalnych strefach ekonomicznych oraz parkach przemysłowych i naukowo-technologicznych.

Ambasady innych krajów w Polsce

Podobnie jak ambasady Polski, leżące w innych krajach na świecie, posiadają wydziały zajmujące się handlem i obsługą inwestorów krajowych, działających za granicą, tak i ambasady innych krajów w Polsce świadczą tego typu usługi swoim obywatelom. Oprócz pomocy w prowadzeniu biznesu i działalności informacyjnej, wydziały te stanowią często pierwszą linię kontaktu dla inwestorów planujących zainwestować w Polsce. Zatem korzystnym, a stosunkowo nisko-kosztowym działaniem może być wysłanie materiałów promocyjnych do przedstawicieli ambasad krajów, które najczęściej przeprowadzają inwestycje bezpośrednie w naszym kraju. Są to w szczególności: Niemcy, Francja, USA, Włochy, Holandia, Szwecja, kraje Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii, a także Dania, Szwajcaria, Belgia i Finlandia.

Wykres 1 Struktura pochodzenia kluczowych zagranicznych inwestorów w Polsce w 2014 roku

Źródło: List of major foreign investors in Poland 2014, PAIiIZ, www.paiz.gov.pl.

6.5. Określenie szacunkowych kosztów uzbrojenia terenów inwestycyjnych

Kluczowym aspektem tworzącym atrakcyjność inwestycyjną danego obszaru poza jego lokalizacją i dostępnością siły roboczej jest jego zagospodarowanie. Składa się na nie infrastruktura, w którą uzbrojone są grunty inwestycyjne oraz ich najbliższa okolica. Na infrastrukturę tą składają się między innymi: sieć dróg dojazdowych łączących poszczególne działki z siecią dróg krajowych ale także sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa, elektroenergetyczna, teletechniczna. Im bardziej zaawansowane jest uzbrojenie gruntów tym większa szansa na wybór lokalizacji przez inwestora.

W celu oszacowania parametrów technicznych, a co za tym idzie również kosztów projektów wykonawczych i inwestycji we wskazane sieci konieczne jest wykonanie dodatkowych szczegółowych analiz. Analizy takie powinno wykonać się dwuetapowo.

Jako pierwszy krok należy przygotować analizy zapotrzebowania na media przedsiębiorstw, z branży, które mogą być zainteresowane inwestycją w Gminie Brudzew, na terenach objętych Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego. Takie analizy powinny być przeprowadzone w ramach dokumentu o nazwie: „Wstępna analiza zapotrzebowania na media użytkowników Brudzewskiej Strefy Aktywności Gospodarczej”. Opracowanie takie powinno skupić się na określeniu wielkości zapotrzebowania oraz wskaźnikowej analizie kosztów związanych z uzbrojeniem terenu w poszczególne media.

W drugim etapie rekomenduje się uszczegółowić założenia i dokonać pogłębionej analizy uwzględniającej warunki terenowe oraz szczegółowe parametry i przebieg planowanych trakcji. Dodatkowo szczegółowa analiza powinna zawierać także wskazania dotyczące możliwości współfinansowania inwestycji przez podmioty zewnętrzne w tym operatorów mediów. Jako podsumowanie prac drugiego etapu powstanie dokument pod nazwą: „Szczegółowa koncepcja uzbrojenia w media terenów Brudzewskiej Strefy Aktywności Gospodarczej”.

Poniżej przedstawiono rekomendowany zakres wskazanych dokumentów:

- Etap I – **„Wstępna analiza zapotrzebowania na media użytkowników Brudzewskiej Strefy Aktywności Gospodarczej”.**
  1. **Analiza kierunków rozwoju strefy aktywności gospodarczej w ujęciu przyjętych specjalizacji.** Przygotowanie studium rozwoju strefy wraz z określeniem zasobów niezbędnych do jej funkcjonowania.
  2. **Analiza zapotrzebowania na media** (energia elektryczna, woda i ścieki, gaz ziemny, sieci teletechniczne) w celu określenia mocy oraz parametrów technicznych planowanych sieci wewnątrz obszaru strefy oraz potencjalnych miejsc przyłączenia do istniejących sieci:
    - 2.1. Wskaźnikowa analiza zapotrzebowania na energię elektryczną
    - 2.2. Wskaźnikowa analiza zapotrzebowania na paliwo gazowe

- 2.3. Wskaźnikowa analiza zapotrzebowania na wodę i odprowadzanie ścieków
- 2.4. Wskaźnikowa analiza przepustowości sieci teleinformatycznej

3. Analiza dostępu do infrastruktury

- 3.1. Analiza infrastruktury drogowej
  - 3.1.1. Analiza długości oraz szerokości i nośności infrastruktury drogowej na terenie strefy aktywności gospodarczej
  - 3.1.2. Analiza atrakcyjności połączeń z istniejącymi węzłami komunikacyjnymi
  - 3.1.3. Analiza kosztów budowy dróg na terenie strefy aktywności gospodarczej i ich włączenia w istniejącą drogę wojewódzką nr 470
- 3.2. Analiza kanalizacji deszczowej
  - 3.2.1. Analiza długości infrastruktury deszczowej
  - 3.2.2. Określenie ilości wody spływającej do kanalizacji deszczowej
  - 3.2.3. Analiza kosztów budowy kanalizacji deszczowej na terenie strefy aktywności gospodarczej oraz doprowadzenia do oczyszczalni ścieków
- 3.3. Analiza infrastruktury elektroenergetycznej
  - 3.3.1. Analiza długości oraz zakresu technicznego budowy infrastruktury elektroenergetycznej
  - 3.3.2. Uzyskanie opinii przedsiębiorstwa energetycznego co do możliwości dostarczenia wymaganych ilości energii
  - 3.3.3. Wskaźnikowa analiza kosztów budowy sieci na terenie strefy aktywności gospodarczej oraz doprowadzenia do potencjalnych miejsc przyłączenia do istniejącej/planowanej sieci
- 3.4. Analiza infrastruktury gazowej
  - 3.4.1. Analiza długości oraz zakresu technicznego budowy infrastruktury gazowej
  - 3.4.2. Uzyskanie opinii przedsiębiorstwa/ przedsiębiorstw świadczących usługi dystrybucji i przesyłu gazu ziemnego co do możliwości dostarczenia wymaganych ilości paliwa gazowego
  - 3.4.3. Wskaźnikowa analiza kosztów budowy sieci na terenie strefy aktywności gospodarczej oraz doprowadzenia do potencjalnych miejsc przyłączenia do istniejącej/planowanej sieci
- 3.5. Analiza infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
  - 3.5.1. Analiza długości oraz zakresu technicznego budowy infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
  - 3.5.2. Uzyskanie opinii przedsiębiorstwa wodociągowego co do możliwości dostarczenia wymaganych ilości wody oraz odbioru planowanych ilości ścieków
  - 3.5.3. Wskaźnikowa analiza kosztów budowy sieci na terenie strefy aktywności gospodarczej oraz doprowadzenia do potencjalnych miejsc przyłączenia do istniejącej/planowanej sieci
- 3.6. Analiza infrastruktury teletechnicznej
  - 3.6.1. Analiza długości oraz zakresu technicznego budowy infrastruktury teletechnicznej
  - 3.6.2. Konsultacje z przedsiębiorstwami dostarczającymi usługi teletechniczne co do technicznych możliwości świadczenia usług

3.6.3. Wskaźnikowa analiza kosztów sieci na terenie strefy aktywności gospodarczej oraz doprowadzenia do potencjalnych miejsc przyłączenia do istniejącej/planowanej sieci

Etap II – ***„Szczegółowa koncepcja uzbrojenia w media terenów Brudzewskiej Strefy Aktywności Gospodarczej”.***

1. **Wyznaczenie tras doprowadzenia mediów** do terenu strefy aktywności gospodarczej z lokalizacji wynikających z przyjętego wariantu zapotrzebowania na media z uwzględnieniem:

- 1.1. Parametrów technicznych sieci: mocy, ciśnienia, średnic
- 1.2. Istniejących i planowanych SUIKZP oraz MPZP
- 1.3. Istniejących przeszkód terenowych
- 1.4. Uwarunkowań środowiskowych
- 1.5. Kolizji z istniejącą infrastrukturą

2. **Wyznaczenie zbiorczych nakładów inwestycyjnych dla wyznaczonego zakresu inwestycji w podziale na teren strefy aktywności gospodarczej oraz na doprowadzenie do strefy dla sieci:**

- 2.1. Drogowej
- 2.2. Kanalizacji deszczowej
- 2.3. Elektroenergetycznej
- 2.4. Gazu ziemnego
- 2.5. Wodociągowej
- 2.6. Kanalizacji sanitarnej
- 2.7. Teletechnicznej

3. **Zaproponowanie zmian w istniejących SUIKZP i MPZP oraz zaleceń do planowanych MPZP umożliwiających budowę planowanej infrastruktury**

4. **Analiza możliwości finansowania sieci elektroenergetycznej, gazowej i teletechnicznej przez dostawców mediów oraz partycypacji gminy w nakładach inwestycyjnych na jej budowę**

5. **Analiza możliwości pozyskania współfinansowania sieci elektroenergetycznej, gazowej, teletechnicznej, drogowej, wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej ze środków unijnych, norweskich i innych.**

Opisane dokumenty powinny zostać opracowane przez firmę doradczą doświadczoną w zakresie doradztwa inwestycyjnego obejmującego plany uzbrojenia w infrastrukturę techniczną.

Szacunkowy termin wykonania prac koncepcyjnych I i II etapu to po dwa miesiące na każdy z nich.

Zakłada się że, koszty opracowania działań opisanych w I etapie to około 30 000 zł netto, a te wynikające z drugiego etapu to około 60 000 zł netto.

Przykładowy wykonawca koncepcji:

STRATEG Doradztwo Finansowo-Marketingowe
ul. Czekoladowa 1, 61-680 Poznań
tel. 601 73 73 28
biuro@strateg-doradztwo.pl
r.stefanski@strateg-doradztwo.pl

6.6. Specjalne Strefy Ekonomiczne - możliwość włączenia gruntów inwestycyjnych w Gminie Brudzew

Katalizatorem rozwoju nowych inwestycji w Gminie Brudzew jest włączenie gruntów z przeznaczeniem inwestycyjnym na jej terenie do specjalnej strefy ekonomicznej. Tego typu obszary dostarczają inwestorom odczuwalne zachęty w postaci preferencji w podatkach od nieruchomości i pracowników. Dla gmin i właścicieli terenu przynależność do SSE jest dostępem do kanałów promocyjnych, których efektywność jest trudna do przecenienia. W poniższym rozdziale przeanalizowano zagadnienie i formułę funkcjonowania SSE, wskazano zarówno korzyści dla inwestorów jak i posiadaczy gruntów inwestycyjnych wynikających z przynależności do SSE. Wskazano także na przebieg procedury i warunki formalne jakie należy spełnić aplikując do SSE.

6.6.1. Specjalne strefy ekonomiczne w Polsce

Specjalne strefy ekonomiczne (SSE) to wyodrębnione administracyjnie obszary Polski, gdzie inwestorzy mogą prowadzić działalność gospodarczą na preferencyjnych warunkach. Celem funkcjonowania tego instrumentu wsparcia jest przyspieszenie rozwoju regionów poprzez przyciąganie nowych inwestycji i promocję tworzenia miejsc pracy. SSE działają na podstawie ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 42, poz. 274 i z 2008 r. nr 118, poz. 746) wraz z aktami wykonawczymi.

Rysunek 3 Specjalne Strefy Ekonomiczne w pigułce

14 SSE w Polsce	102 mld złotych inwestycji	214 tys. nowych miejsc pracy
18,1 tys. hektarów powierzchni	14,4 mld złotych udzielonej pomocy publicznej	81% udziału zagranicznego kapitału

Do korzyści płynących z działalności w ramach SSE zaliczyć należy przede wszystkim zwolnienie z części podatku dochodowego (od 15 do 55%) oraz dostępność atrakcyjnych, uzbrojonych gruntów inwestycyjnych. Strefy często oferują także gotowe hale i biura na wynajem lub do zakupu z możliwością leasingu, a także szereg dodatkowych usług ułatwiających otwarcie oraz prowadzenie działalności na terenie SSE.

Początkowo okres funkcjonowania stref planowany był na 20 lat, lecz później był przez Radę Ministrów dwukrotnie wydłużany – najpierw do końca 2020, a później do końca 2026 roku. Obecnie powierzchnia wszystkich stref ekonomicznych wynosi łącznie 18,1 tysiąca hektarów, a limit został wyznaczony na 25 tysięcy hektarów.

Ilustracja 4 Budowa fabryki Volkswagena pod Wrześnią na terenie Wałbrzyskiej SSE

Źródło: <http://www.gloswielkopolski.pl> (Fot. Rafał Pijański).

Tabela 7 Wykaz Specjalnych Stref Ekonomicznych w Polsce

Lp.	Strefa	Spółka zarządzająca
1.	Kamiennogórska	Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A.
2.	Katowicka	Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
3.	Kostrzyńsko-Słubicka	Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
4.	Krakowska	Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o.
5.	Legnicka	Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
6.	Łódzka	Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
7.	Mielecka	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. (również Tarnobrzaska SSE)
8.	Pomorska	Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.
9.	Słupska	Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
10.	Starachowicka	Specjalna Strefa Ekonomiczna "Starachowice" S.A.
11.	Suwska	Suwska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
12.	Tarnobrzaska	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. (również Mielecka SSE)
13.	Wałbrzyska	Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.
14.	Warmińsko-Mazurska	Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.

Źródło: Ministerstwo Rozwoju.

We wschodniej Wielkopolsce działają dwie specjalne strefy ekonomiczne – łódzka oraz wałbrzyska (najbliżej we Wrześni). Jednakże tylko łódzka SSE ma swoje podstrefy w bezpośrednim sąsiedztwie Gminy Brudzew: w Turku (21 ha) i w Przykonie (14 ha). Z informacji uzyskanych od przedstawicieli łódzkiej oraz wałbrzyskiej strefy, z którymi konsultowano procedurę włączenie nowych gruntów do SSE, wynika, iż Ministerstwo Rozwoju (a do niedawno Ministerstwo Gospodarki) dba o to, by poszczególne strefy nie konkurowały ze sobą w bezpośrednim sąsiedztwie. Stąd też nieliczne przypadki obecności dwóch różnych stref na terenie jednego powiatu. Autorom niniejszego dokumentu wskazano prawdopodobieństwo, iż w przypadku złożenia przez Gminę Brudzew wniosku o przyłączenie nowych terenów do strefy wałbrzyskiej lub jakiegokolwiek innej, wniosek ten może zostać w Ministerstwie przekierowany do strefy łódzkiej, jako właściwej geograficznie dla Gminy Brudzew.

Zasięg działalności poszczególnych stref określa misja zawarta w planie rozwoju każdej ze strefy, który jest publikowany w formie rozporządzenia przez Ministerstwo. I tak w misji Wałbrzyskiej SSE czytamy: „Misją strefy jest wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionów południowo-zachodniej Polski...”. Z kolei misja Łódzkiej SSE wskazuje: „Misją strefy jest tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości w regionie łódzkim oraz zachodniej części województwa mazowieckiego, a także m. st. Warszawa i wschodniej części województwa wielkopolskiego...”.

Na podstawie powyższych informacji rekomenduje się zawniioskowanie o włączenie nowych terenów inwestycyjnych z Gminy Brudzew do Łódzkiej SSE.

Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna

- Założona w 1997 roku
- Działa na terenie 3 województw: łódzkiego, wielkopolskiego i mazowieckiego
- Ponad 1300 ha powierzchni, z czego 75% jest zagospodarowane
- 44 podstrefy (podstrefy niedaleko Brudzewa: Turek, Przykona, Koło)
- 286 wydanych zezwoleń (z czego 50% dla firm z kapitałem polskim)
- Ponad 13 miliardów złotych nakładów inwestycyjnych
- Ponad 33 tysięcy utworzonych miejsc pracy
- W rankingu Global Free Zones of the Year 2014, Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna uznana została najlepszą strefą dla MŚP w Europie.

Korzyści/ pomoc publiczna:

- Zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych lub osób fizycznych
- Możliwość zwolnienia z podatku od nieruchomości
- Pomoc przyznawana z tytułu nowych miejsc pracy/nowych inwestycji
- Zwolnienia do momentu wyczerpania pełnej kwoty należnej pomocy publicznej, jednak nie dłużej niż do końca funkcjonowania Strefy.
- Dla podstref w woj. wielkopolskim poziom pomocy publicznej wynosi:
  - dla małych przedsiębiorstw: 45 %
  - dla średnich: 35 %
  - dla dużych: 25 %

Źródło: www.paiz.gov.pl.

ŁSSE jest otwarta na małe i średnie przedsiębiorstwa. Stanowią one 50% wszystkich firm skupionych w Łódzkiej SSE. Firmy z tego sektora mogą liczyć na następujące korzyści⁷:

- Tereny inwestycyjne i biura o małej powierzchni – ŁSSE posiada w swojej ofercie działki o powierzchni już od 0,5 ha zlokalizowane w różnych podstrefach w Regionie Łódzkim, Wielkopolsce oraz na Mazowszu. Oferujemy także powierzchnie biurowe objęte statusem Strefy, na których można prowadzić działalność m.in. w takich branżach jak BPO czy IT.
- Wsparcie biznesowe – w ramach wsparcia, przy realizacji inwestycji, pracownicy ŁSSE pomagają w kontaktach z gestorami sieci, sporządzaniu wniosków o wydanie warunków przyłączenia do sieci np. gazowej czy energetycznej. W ramach Strefy powstał Program Partner, czyli rzetelni, sprawdzeni partnerzy w różnych branżach począwszy od projektów technicznych, poprzez budowę, nadzór, wyposażenie i rekrutację pracowników, a także inne usługi (finansowe, doradcze, etc).

Ponadto Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A., jako jedyna strefa ekonomiczna w Polsce, ma za zadanie m.in. rewitalizację zabytkowych terenów poprzemysłowych.⁸

⁷ http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/sse/lodz

⁸ http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/sse/lodz

Ogólne warunki dla inwestorów działających w SSE

Minimalna wartość inwestycji w SSE to 100 tys. euro, a udział środków własnych przedsiębiorcy musi stanowić co najmniej 25% całkowitych kosztów kwalifikowanych inwestycji. Warunkiem skorzystania z pomocy publicznej jest:

- zrealizowanie zadeklarowanych w zezwoleniu nakładów inwestycyjnych i utrzymanie inwestycji w regionie, w którym udzielono pomocy przez okres 5 (dla dużych firm) lub 3 lat (dla małych i średnich przedsiębiorców) – warunek dla firm korzystających ze zwolnienia z tytułu kosztów nowej inwestycji;
- utrzymanie odpowiednio przez okres 5 lub 3 lat nowo utworzonych miejsc pracy – warunek dla przedsiębiorców korzystających ze zwolnienia z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy.

Podstawą do korzystania z pomocy publicznej jest zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie SSE. Zezwolenia wydają spółki zarządzające strefami w drodze przetargu łącznego lub rokowań. Zasady i sposób przeprowadzania przetargów i rokowań określają – odrębnie dla każdej strefy – rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z 2004 r. w sprawie przetargów i rokowań oraz kryteriów oceny zamierzeń co do przedsięwzięć, które mają być podjęte przez przedsiębiorców na terenie strefy. W zezwoleniu określa się m.in. przedmiot działalności, minimalny poziom zatrudnienia oraz minimalny poziom wydatków inwestycyjnych. Na koniec 2014 r. przedsiębiorcy posiadali 2 056 ważnych zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie stref.

Przedsiębiorcy lokujący swe inwestycje na terenie SSE mogą korzystać z pomocy publicznej, udzielanej w formie zwolnień z podatku dochodowego, z tytułu:

- kosztów nowej inwestycji,
- tworzenia nowych miejsc pracy.

Wielkość pomocy zależy od maksymalnej intensywności pomocy określonej dla obszaru, gdzie realizowana jest inwestycja oraz wielkości kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą. Pomoc dla małych przedsiębiorców podwyższa się o 20 punktów procentowych, natomiast dla średnich o 10 punktów.⁹

Warunki włączania nowych terenów do SSE

O włączenie nowych terenów do SSE mogą ubiegać się władze samorządu terytorialnego. Grunt musi być atrakcyjny pod względem inwestycyjnym i spełniać warunki formalne, między innymi:

1. uregulowany stan prawny gruntu, potwierdzony dokumentami z ewidencji gruntów,
2. przeznaczenie pod działalność przemysłową/usługową zapisane w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego lub w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego,

---

⁹

www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Wsparcie+finansowe+i+inwestycje/Specjalne+strefy+ekonomiczne

3. wyposażenie w podstawową infrastrukturę techniczną lub wiarygodne zobowiązanie do uzbrojenia terenu,
4. zlokalizowanie przy szlakach komunikacyjnych już istniejących lub planowanych do budowy w najbliższym czasie,
5. brak przeciwwskazań prowadzenia działalności przemysłowej i usługowej, w tym wynikających z przepisów o ochronie środowiska (teren Natura 2000, park krajobrazowy).

Jeżeli teren spełnia powyższe warunki, władze samorządowe mogą wystąpić do spółki zarządzającej SSE z pismem wyrażającym wolę włączenia gruntu do strefy wraz z wypełnioną charakterystyką nieruchomości.

Po analizie terenu i jego akceptacji przez zarząd spółki, władze samorządowe przygotowują wniosek o włączenie terenu w granice SSE wraz ze szczegółową dokumentacją, który zostaje przesłany do Ministerstwa Rozwoju. Resort ocenia wniosek, a decyzję o włączeniu gruntu w granice Strefy podejmuje Rada Ministrów.

Na podstawie konsultacji z przedstawicielami Łódzkiej oraz Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej ustalono, iż możliwe są cztery warianty postępowania w celu włączenia nowych terenów w granice SSE.

1. Włączenie terenów gminnych – gmina powinna być właścicielem bądź użytkownikiem wieczystym gruntów przeznaczonych pod inwestycje. Jest to wariant najczęściej realizowany i jego skuteczne przeprowadzenie jest obiektywnie najprostsze.
2. Włączenie terenów skarbu państwa leżących na terenie gminy – gmina nie jest w tym wypadku właścicielem terenu inwestycyjnego, ale na podstawie zgody uzyskanej od podmiotu zarządzającego tym terenem (np. Agencją Nieruchomości Rolnych lub starostą powiatowym) ustalono, iż teren zostanie sprzedany inwestorowi już po włączeniu go w granice SSE.
3. Włączenie terenów prywatnych z warunkową umową kupna przez gminę – gmina nie jest właścicielem terenu inwestycyjnego, lecz na podstawie umowy zawartej z właścicielem prywatnym tego terenu ustalono, iż teren zostanie sprzedany gminie pod warunkiem pozytywnej decyzji o włączeniu go w granice SSE.
4. Włączenie terenów prywatnych na wniosek inwestora – gmina nie jest właścicielem terenu inwestycyjnego, lecz pozyskała inwestora, który jest zainteresowany zakupem danego gruntu, pod warunkiem włączenia go w granicę SSE. Inwestor powinien złożyć wniosek o utworzenie SSE na danym terenie wraz z planem inwestycyjnym

Do niniejszego dokumentu załączono wzór Wniosku o ustanowienie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na nowym terenie inwestycyjnym oraz szczegółowy wykaz niezbędnych dokumentów. Wśród nich są:

1. Uchwała Rady Gminy w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie SSE na danym terenie.

2. Informacja nt. stanu faktycznego zagospodarowania terenu (zabudowany/niezabudowany, jakie zabudowania itp.).
3. Opis istniejącej i koniecznej do wybudowania infrastruktury komunikacyjnej i technicznej (drogi dojazdowe, energia, woda, gaz, kanalizacja sanitarna, kanalizacja deszczowa, warunki geologiczne) wraz z planami, kosztami i terminami jej budowy bądź rozbudowy.
4. W przypadku, gdy działka jest własnością Skarbu Państwa należy dołączyć zgodę podmiotu, w którego zasobie pozostaje działka (np. ANR, AMW, Starosta) na ustanowienie strefy.
5. Aktualne wypisy z rejestru gruntów dla wszystkich włączanych działek.
6. Aktualny odpis z Ksiąg Wieczystych.
7. Informacja o stawkach podatku od nieruchomości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej obowiązujących w danym roku i zaplanowanych na rok kolejny na terenie danej Gminy/Miasta (grunty, budynki lub ich części, budowle).
8. Dokumentacja geodezyjna zawierająca:
  - a) opis granic terenu, sporządzony i podpisany przez uprawnionego geodetę,
  - b) mapę ewidencyjną (ze starostwa) obrazującą włączany teren i jego sąsiedztwo, z numerami działek,
9. Deklaracja właściciela terenu wnoszonego do Strefy, iż do czasu zakończenia procesu jej ustanowienia, nie będzie podejmował żadnych działań mających na celu zbycie przedmiotowego gruntu (wzór oświadczenia dostępny w ŁSSE).
10. Jeżeli grunt jest włączany do strefy jako grunt Skarbu Państwa na podstawie warunkowych umów przedwstępnych, należy załączyć kopie tych umów (w formie aktu notarialnego). Jedynym warunkiem zakupu gruntu może być objęcie terenu strefą - nie są dopuszczalne inne zastrzeżenia co do ewentualnych okoliczności uniemożliwiających nabycie nieruchomości (np. prawo pierwokupu na rzecz jakiegoś podmiotu).

7. Koncepcja zagospodarowania terenów pokopalnianych

Konieczność zmiany użytkowania setek hektarów położonych na obszarze Gminy, które przez dziesiątki lat wykorzystywała kopalnia odkrywkowa to niepowtarzalna szansa stworzenia nowego scenariusza rozwoju. Jak pokazuje doświadczenie innych obszarów pokopalnianych na świecie obszary te mogą bowiem dać podstawę do kreacji unikatowych atrakcji turystycznych napędzających gospodarkę lokalną. W czasach rosnących wymagań turystów atrakcje takie powinny wyróżniać się w skali kraju i oferować unikatowe wiązanki przeżyć i doświadczeń. Nie można obecnie poprzestać na jednowymiarowym planie rozwoju takich terenów opartym np. wyłącznie o rekreację przy zbiornikach wodnych. Jedynie ten, kto będzie posiadał największy zbiornik pokopalniany (z dużą pewnością będzie to rewitalizacja w Bełchatowie) lub najlepiej zagospodarowany zyska premię w postaci widocznej promocji i zainteresowania szerszych grup odbiorców.

Chcąc przygotować rekomendację w jakim kierunku należy prowadzić rewitalizację terenów pokopalnianych przeprowadzono analizę trendów i tendencji rewitalizacji kopalni odkrywkowych na całym świecie. Poniżej opisano te najbardziej inspirujące i najbardziej adekwatne jako źródła doświadczeń dla gminy. Przykłady te mają zadziałać ośmielająco na społeczność i władarzy gminy i ukazać jak wyraźną zmianę osiągnęły inne miejsca poprzez rewitalizację.

Na podstawie analizy przykładów, które odniosły sukces na świecie przygotowano propozycje produktu-mix przyszłej oferty turystycznej gminy. Rzecz jasna uwzględniono przy tym potencjał decydujący o możliwościach rozwoju funkcji turystycznej gminy, który został opisany w części diagnostycznej. Mowa tutaj przede wszystkim o znaczących znaleziskach archeologicznych kojarzonych z kulturą przeworską oraz wczesnośredniowieczną oraz dendro-archeologicznych związanych z pozostałościami kopalnego lasu. Przeprowadzono także analizę możliwości rozwoju oferty w oparciu o sztukę lokalną i przyrodę notowaną na terenie gminy.

Odpowiednie wykorzystanie zdiagnozowanych potencjałów wewnętrznych i trendów wiąże się z koniecznością inwestycji infrastrukturalnych. Aspekt ten został również możliwie szczegółowo zaprogramowany w poniższym rozdziale. Wskazane zostały etapy realizacji inwestycji, szacunkowe wielkości ruchu turystycznego jaki będzie w nich generowany oraz orientacyjne koszty z jakimi należy się liczyć.

7.1. Trendy w rewitalizacji terenów pokopalnianych

Pierwszymi formami zagospodarowania terenów pokopalnianych były próby transformacji powierzchni zwałowisk w kierunku rolnym przy jednoczesnym zalesianiu skarp i zalewaniu powierzchni odkrywki w celu stworzenia terenów rekreacyjnych. Praktyki takie zyskały na popularności szczególnie w latach 60. i 70. ubiegłego wieku. W kolejnych latach popularną formą rewitalizacji stały się między innymi ogródki działkowe, boiska i stadiony oraz lotniska. W latach 80. W.W. zaczął dominować kierunek wodny w planach rewitalizacji odkrywek.

W latach 90. XX wieku obszary nieczynnych kopalń odkrywkowych wykorzystywano do składowania odpadów przemysłowych i komunalnych.

Prawdziwa rewolucja nastąpiła w Europie Środkowo-Wschodniej stosunkowo niedawno, gdy zaczęto postrzegać tereny pokopalniane jako dogodną lokalizację do budowy dużych obiektów rekreacyjnych. Obiekty te mają służyć zarówno zagospodarowaniu zdegradowanych i nieatrakcyjnych form terenu, jak i pobudzeniu turystyki przyjazdowej, a co za tym idzie gospodarki regionu. Nie tylko poprawiają więc ogólny wizerunek okolicy, ale także zwiększają jakość życia jej mieszkańców.

Obecnie, projekty rewitalizacyjne przybierają rozmaite formy. Można podzielić je na kilka kategorii prezentowanych poniżej:

- Zbiorniki wodne wraz z gamą urządzeń rekreacyjnych
- Muzea górnictwa odkrywkowego służące jako specyficzny rodzaj skansenu.
- Tory sportów motorowych
- Stoki narciarskie
- Ogrody botaniczne
- Centra nurkowe
- Rewitalizacja przez sztukę- instalacje artystyczne na terenach pokopalnianych
- Amfiteatry

W niniejszym podrozdziale zaprezentowane zostały przykłady z wymienionych powyżej kategorii nowoczesnych form rewitalizacji wraz z krótkim opisem.

Zbiorniki wodne wraz z gamą urządzeń rekreacyjnych

Ta forma zagospodarowania byłych kopalni odkrywkowych jest jedną z najstarszych. W dzisiejszych realiach nie polega ona jedynie o na zalaniu terenu wodą, ale również szeregu działań przyczyniających się do uatrakcyjnienia zarówno zbiornika, jak i jego otoczenia. Początkowym etapem jest przystosowanie zbiornika do uprawiania sportów wodnych, a następnie budowa urządzeń sportowo-rekreacyjnych, takich jak: pomosty, przystanie żeglarskie i motorowe, ścieżki pieszo-rowerowe otaczające zbiornik, tory do jazdy na rolkach, siłownie na świeżym powietrzu itd. Przykładem takich działań jest Jezioro Bärwalder znajdujące się na terenie Łużyckiego Zagłębia Węglowego (Niemcy).

Powstały w 2010 roku sztuczny zbiornik wodny otoczono atrakcyjną infrastrukturą turystyczną, między innymi ścieżką pieszo-rowerową, wypożyczalnią rowerów i pomostami.

Ilustracja 6 Jezioro Bärwalder

Źródło: www.fotozary.wordpress.com/2014/08/11/barwalder-see.

Muzea górnictwa odkrywkowego

Grupa ta jest niejednorodna. Część przykładów opiera się na pozostawieniu terenu pokopalnianego w stanie prawie nienaruszonym, a co za tym idzie niezalewaniu ich wodą. Druga część przykładów dopuszcza zalanie terenu odkrywki wodą, ale równocześnie usypanie półwyspów czy wałów ziemnych, aby zaprezentować górnicze dziedzictwo atrakcyjny dla turystów sprzęt kopalniany. Do najciekawszych przykładów tego rodzaju obiektów należy Most Przerzutowy F60 oraz Ferropolis.

Most Przerzutowy F60

Most Przerzutowy F60 jest jedną z największych ruchomych maszyn na świecie. Jest to wielka metalowa konstrukcja o długości 500 metrów i szerokości 200 metrów, która stała się prawdziwym magnesem turystycznym. Na miejscu organizowane są różnego rodzaju wycieczki z przewodnikiem. Ofertą specjalną F60 jest możliwość zjedzenia obiadu na szczycie mostu za dodatkową opłatą. W pobliżu mostu przerzutowego znajduje się restauracja i sklepik z pamiątkami. Na terenie obiektu organizowane są różnego typu koncerty i inne wydarzenia kulturalne.

Ilustracja 10 Most przerzutowy F60

Zródło: www.f60.de

Nazwa przedsięwzięcia	Logo przedsięwzięcia	Główne składniki oferty
Ferropolis		<ul style="list-style-type: none"> • muzeum sprzętu górniczego • wycieczki rowerowe z przewodnikiem • festiwale i inne wydarzenia
<ul style="list-style-type: none"> • „Miasto z żelaza”-muzeum na wolnym powietrzu powstałe w 1995r. niedaleko Dessau (Niemcy). Pięć maszyn górniczych z połowy XX w o wysokości do 30 metrów i 120 metrów długości stoi na półwyspie zalanej odkrywki. • Turystom oferuje się zwiedzanie kompleksu z przewodnikiem w rozmaitych formach: pieszej, rowerowej, na quadach i segwayach. Odwiedzający wchodzący na okazałych rozmiarów maszyny górnicze podziwiają wspaniałą panoramę okolicy (między innymi sztucznego jeziora nad którym położone jest Ferropolis). • Na terenie kompleksu powstało także muzeum w dawnej sterowni- „sercu kopalni” oraz laboratorium eksperymentalne dla dzieci. Miejsce zdecydowanie zaliczyć można do przyjaznych rodzinom. Teren wykorzystywany również na potrzeby imprez kulturalnych(festiwale muzyczne, spektakle operowe itp.). W otaczającym Ferropolis jeziorze odwiedzający mogą pływać lub nurkować. Na terenie obiektu działa kawiarenka. 		 <p>Źródło: www.ferropolis.de</p>
Strona internetowa: www.ferropolis.de		

Źródło: www.mysticquads.beepworld.de

Tory sportów motorowych

Tory sportów motorowych na terenie zamkniętych kopalni odkrywkowych to pomysł z wieloletnim stażem. Owe miejsca stają się magnesem przyciągającym wąską, ale wierną grupę fanów i kierowców. W Europie można wyróżnić dwa najbardziej interesujące przykłady tego typu przedsięwzięć. Pierwszym z nich jest Gotland Ring znajdujący się na terenie zrekultywowanej odkrywki wapienia na szwedzkiej wyspie Gotlandii. Jest to światowej klasy tor wyścigów samochodowych i motorowych szczytujący się również mianem pierwszego toru zrównoważonego ekologicznie. W przedsięwzięciu kluczową rolę przypisuje się bowiem ochronie środowiska i redukcji śladu węglowego. Drugi przykład tego typu zagospodarowania przedstawiony został poniżej.

Kompleks rekreacyjno-sportowy w miejscowości Most w Czechach

W miejscu dawnej kopalni odkrywkowej w miejscowości Most (Republika Czeska) powstał sztuczny zbiornik wodny. Dało to początek sukcesywnej budowie całego kompleksu urządzeń rekreacyjno-sportowych znajdujących się nieopodal jeziora. Na kompleks ten składają się między innymi hipodrom, autodrom, ponad czterokilometrowy tor do jazdy na wrotkach stworzony dookoła sztucznego Jeziora Matylda, kąpieliska, a także profesjonalne łowisko wędkarskie nad pobliskim Jeziorem Vrbenským.

Ilustracja 7 Kompleks rekreacyjno-sportowy w miejscowości Most w Czechach

Źródło: www.motorsport.v10.pl, www.autodrom-most.cz, www.hipodrom.cz, www.jezero-vrbensky.cz.

Stoki narciarskie

Przedsięwzięcia tego typu tworzone są zazwyczaj pod dachem, aby obiekt mógł być wykorzystywany całorocznie. Przy wyborze tego rodzaju inwestycji warto rozważyć czy dystans dzielący daną lokalizację od górskich wyciągów narciarskich jest znaczący. W przeciwnym bowiem razie potencjalni klienci mogą preferować wyciągi narciarskie znajdujące się w akceptowalnej przez nich odległości w kurortach górskich. Warte uwagi przykłady stoków narciarskich na terenach zrekultywowanych odkrywek to m.in. Stok narciarski Jever (przedstawiony poniżej) oraz Centrum Sportów Zimowych Alpin Center. Oba

przykłady zlokalizowane są w Zagłębiu Ruhry (Niemcy), w odległości zaledwie niecałych 60 kilometrów od siebie.

Kompleks narciarsko-rozrywkowy Neuss Skihalle

Kompleks sportów zimowych w Neuss koło Duesseldorfu (Niemcy) zbudowany w 2001 roku. Głównym elementem kompleksu jest kryty stok narciarski o długości 300 metrów i szerokości 60 metrów. Obiekt wyposażono w wyciąg krzesełkowy i wyciągi orczykowe. Na terenie kompleksu można także uprawiać saneczkarstwo oraz jeździć na rowerach śnieżnych.

Oprócz sportów zimowych na terenie kompleksu można także zaznać nieco adrenaliny w parku linowym oraz zagrać w minigolfa. Do letnich atrakcji należy także wodny stok do jazdy na nartach. Podczas weekendów organizowane są dyskoteki cieszące się dużą popularnością. Ośrodek współpracuje z obiektami noclegowymi tworząc wspólne pakiety pobytowe.

Ilustracja 9 Kompleks narciarsko-rozrywkowy Neuss Skihalle

Źródło: www.allrounder.de.

Ilustracja 8 Centrum Sportów Zimowych Alpin Center

Źródło: www.alpelino.com

Parki i ogrody botaniczne

Stwarzanie obszarów zielonych służących człowiekowi na terenach pokopalnianych to pomysł mający stosunkowo długą historię oraz cieszący się niesłabnącą popularnością na świecie. Oprócz przedstawionych szczegółowo poniżej przykładów z Niemiec i Wielkiej Brytanii warto wspomnieć o jeszcze jednym ciekawym przedsięwzięciu ogrodniczym. Ogrody Butchart w Kolumbii Brytyjskiej (Kanada) to jeden z najwspanialszych przykładów ogrodów botanicznych na kontynencie północnoamerykańskim. Oprócz niezwykłych formacji roślinnych wkomponowanych w rzeźbę terenu obiekt zachęca turystów też pokazami sztucznych ogni, restauracją i salą weselną.

Ilustracja 10 Ogród botaniczny Butchart

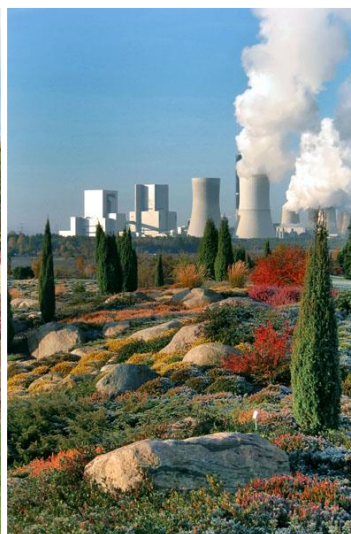
Źródło: www.sightseeingvictoria.com.

Łużycki Park Głazów Narzutowych

Łużycki Park Głazów Narzutowych powstał w 2003 roku w miejscowości Nochten (Niemcy). Jest to obiekt jedyny w swoim rodzaju na terenie Europy Środkowej. Powierzchnia parku to około 20 ha, a na jego terenie znajduje się około 7000 głazów.

Odwiedzający podziwiają specyficzne okazy głazów, ale także rozmaite gatunki roślin (między innymi skupiska wrzosów, japońskie azalie, łąki tymiankowe). Na jednym ze zboczy ułożono mapę Skandynawii, na którą wykorzystano około 90 kamieni. Ścieżka turystyczna mierzy 3 km.

Ilustracja 11 Łużycki Park Głazów Narzutowych

Źródło: www.findlingspark-nochten.de.

Nazwa przedsięwzięcia	Logo przedsięwzięcia	Główne składniki oferty
The Eden Project		<ul style="list-style-type: none"> • ogród botaniczny • 2 strefy: wilgotna i sucha • centrum edukacyjne • atrakcje „przestrzenne”
<p>Ogród botaniczny w Wielkiej Brytanii, w hrabstwie Kornwalia, w wyeksploatowanym wyrobisku kaolinu. Zgromadzono tu 18 tys. gatunków roślin z kilku stref klimatycznych świata. Obiekt odwiedza corocznie 1,2 mln osób. Zasadniczą częścią jest budowla składająca się z przepuszczających światło kopuł. Całość podzielona jest na dwa środowiska: biom tropikalny wilgotny i biom tropikalny suchy. W obu panują warunki cieplne i wilgotnościowe sprzyjające rozwojowi roślin z ciepłych stref klimatycznych: podrównikowej i zwrotnikowej. Kopuły wykonane są z kilkuset sześciokątnych na wpół przezroczystych plastikowych plastrów mających zdolność przepuszczania wilgoci i powietrza. Biom wilgotny tropikalny, uznany za największą szklarnię świata, zajmuje powierzchnię 1,3 hektara, ma 55 m wysokości i 200 m długości. Rosną tam m.in. bananowce, bambusy. Biom suchy ma powierzchnię 0,6 ha i 135 m długości. Rosną tam m.in. oliwki, winogrona i inne rośliny strefy podzwrotnikowej. Istnieje również część zewnętrzna, w której uprawia się rośliny strefy śródziemnomorskiej m.in. herbatę i lawendę.</p> <p>Eden Project pomyślany jest nie tylko jako ogród botaniczny, ale również jako instytucja edukacyjna. Jej zadaniem jest pokazać relacje zachodzące w naturze i uczulić odbiorcę na ekologiczne aspekty życia na Ziemi. W dobudowanej w 2007 roku części zwanej The Core pokazane są różne punkty widzenia natury i ekologii. Ponadto odwiedzający Eden mają możliwość skorzystania z wielu aktywności, takich jak gigantyczna huśtawka, czy „lot” na linie podwieszanej nad Edenem.</p>		 <p>Źródło: www.edenproject.com</p>
Strona internetowa: www.edenproject.com		

Rewitalizacja przez sztukę

Idea tworzenia na terenach pokopalnianych przestrzeni artystycznych sięga lat 70. ubiegłego wieku. Odkrywki zaczęły być zamieniane w dzieła sztuki przez reprezentantów nurtów Landart i EcoArt. Artyści ci używają materiałów naturalnych, pochodzących najczęściej z danego miejsca, aby podkreślić znaczenie troski o środowisko naturalne. Efektem ich prac są rzeźby i inne instalacje artystyczne zaprojektowane tak, aby wtapiały się w otaczającą je przyrodę niosąc zarazem istotny przekaz.

Co to jest Landart.

Inaczej sztuka ziemi - to działalność artystyczna, której obszarem działania (tłem, kontekstem czy tworzywem) jest przestrzeń ziemi, obszar środowiska naturalnego. Działania tego typu często są ingerencją w pejzaż, przekształceniem jego fragmentu, lub wykorzystaniem naturalnych procesów (erozja, czynniki atmosferyczne) dla stworzenia działania, obiektu o charakterze artystycznym.

Co to jest EcoArt.

To działanie artystyczne które manifestuje zrównoważony stosunek do różnorodnych form życia i zasobów planety ziemia. Ecoart propaguje świadomość, stymuluje dialog i zmienia nastawienie człowieka do innych gatunków wzmacnia długoterminowy szacunek do systemu naturalnego w którym żyjemy.¹⁰

---

¹⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Environmental_art#EcoArt

Nazwa przedsięwzięcia	Logo przedsięwzięcia	Główne składniki oferty
Lough Boora Discovery Park		<ul style="list-style-type: none"> • szlaki piesze i rowerowe • rzeźby przestrzenne z naturalnych materiałów i elementów dawnej kopalni • prezentacja znalezisk archeologicznych

Lough Boora Discovery Park powstał na terenie byłej odkrywkowej kopalni torfu. Obszar ten był zamieszkiwany przez człowieka od końca epoki lodowcowej, czego dowodem są liczne znaleziska archeologiczne. Duża część z nich jest prezentowana na miejscu. Zainstalowano też farmę wiatrową.

W 2002 roku po raz pierwszy odbyło się tu sympozjum, w którym wzięli udział artyści zarówno z Irlandii jak i z innych krajów. Powstało osiem obiektów powiązanych ideowo z tym miejscem, artyści wykorzystali do ich tworzenia elementy wyposażenia oraz przedmioty znalezione na terenie dawnej kopalni, m.in. dawna kolejka stanowi element instalacji Sky-train, wywrotka została wkomponowana w Tippler Bridge (mostek –altanę autorstwa Kevina O'Dwyer'a), jako elementy prac artystycznych zostały potraktowane fragmenty szyn, mechanizmy maszyn produkcyjnych, czy wagoniki.

Na ofertę turystyczną Lough Boora Discovery Park składa się mnóstwo szlaków pieszych i rowerowych przedstawiających kulturę prehistoryczną oraz wyjątkową irlandzką naturę. W miejscowych zbiornikach wodnych możliwe jest wędkowanie, a dla najmłodszych gości stworzono „Bajkowy Szlak”. W miejscowych kryjówkach żyje wiele ptaków wodnych i błotnych, co stwarza doskonałe warunki do rozwoju birdwatchingu.

Strona internetowa: www.loughboora.com

Pozostałe formy zagospodarowania odkrywek

Wśród pozostałych rodzajów przedsięwzięć rekultywacyjnych na terenie dawnych kopalni odkrywkowych należy wymienić przede wszystkim centra nurkowe oraz amfiteatry. Za przykład bazy nurkowej w na terenie pokopalnianym może posłużyć centrum nurkowe w dzielnicy Budapesztu Kőbánya lub krakowski kamieniołom Zakrzówek. Reprezentantem kategorii amfiteatrów jest kielecki Amfiteatr Kadzielnia będący częścią lokalnego geoparku i ważnym punktem na turystycznej mapie miasta.

Ilustracja 13 Centrum nurkowe w Kamieniołomie Zakrzówek

Źródło: www.bestdivers.com

Ilustracja 14 Centrum nurkowe Kőbánya

Źródło: www.paprikadivers.com

Ilustracja 15 Amfiteatr Kadzielnia w Kielcach

Źródło: www.amfiteatr-kadzielnia.pl

7.2. Rekomendacja składowych produktu mix dla terenów pokopalnianych w Gminie Brudzew

Poniżej przedstawiono opis kluczowych składowych rekomendowanych do rozwoju i promocji na terenach pokopalnianych Gminy Brudzew. Zostały one wybrane na podstawie przeprowadzonych analiz możliwych koncepcji rozwoju podobnych obszarów na świecie oraz potencjału wewnętrznego związanego z aktywnością gospodarczą, historią i zasobami naturalnymi gminy Brudzew. Oparcie produktu turystycznego gminy na tych zasobach gwarantuje autentyczność i spory potencjał wzrostu. Rekomenduje się realizację zadań dotyczących każdego z poniżej opisanych kierunków w celu stworzenia możliwości rozwoju turystyki zrównoważonej na terenie gminy.

Rekomendowane kierunki rozwoju i promocji oferty terenów pokopalnianych gminy Brudzew to:

- Odkrycia: związane z archeologią, istnieniem na terenie gminy przez lata kopalni odkrywkowej, a także w uzupełniającej formie z postacią Wojciecha z Brudzewa,
- Ekologia: związana z rozwojem i produkcją probiotyków na terenie Gminy rewitalizacją obszarów zdegradowanych, produkcją czystej energii
- Sztuka: powiązana z twórcami ludowymi, plenerami artystycznymi oraz sztuką zaangażowaną w nurcie eko-art. i land-art.
- Przygoda: łącznik pozostałych tematów, sposób ich prezentacji, realizowana dzięki ekologicznym rozwiązaniom i obecności w środowisku przyrodniczym

Rysunek 4 Proponowane składowe produktu turystycznego Gminy Brudzew

7.3. Odbiorcy oferty turystyki zrównoważonej w Gminie Brudzew

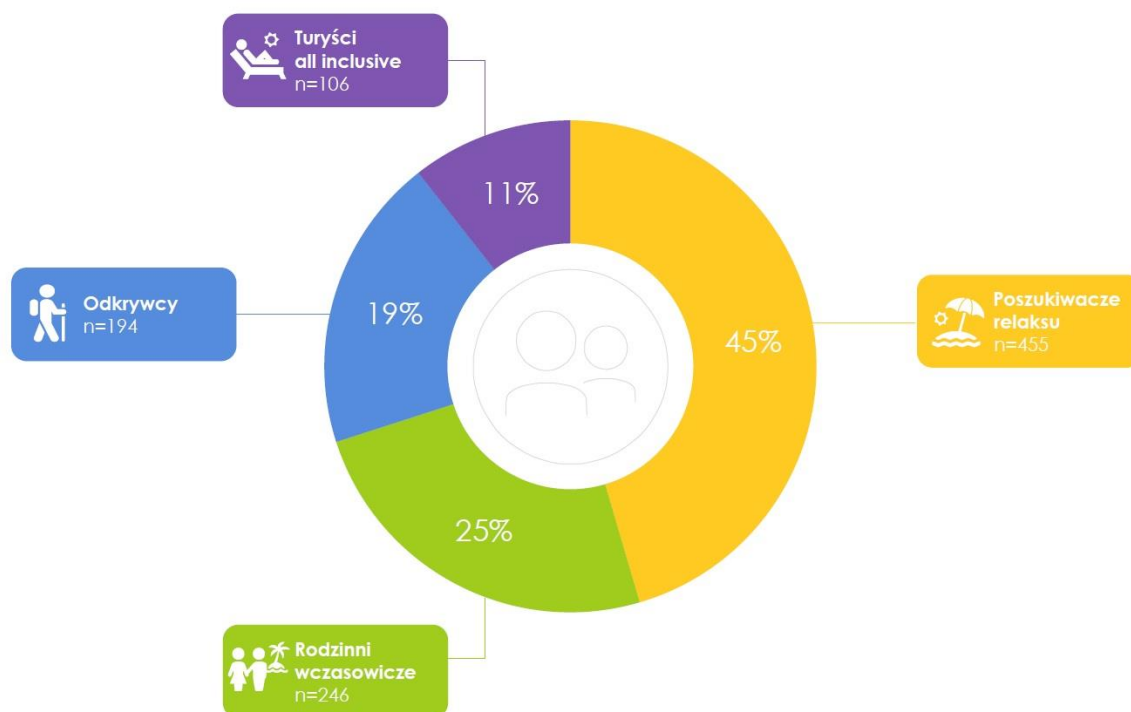
Z ogromną pewnością można przewidywać, iż turyści odwiedzający Gminę Brudzew w przyszłości w zdecydowanej większości będą należeć do grupy turystów krajowych. Na podstawie badań krajowego ruchu turystycznego przeprowadzonych na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej w czerwcu-lipcu 2014 roku, wskazać można szereg cech charakterystycznych dla większości polskich turystów:

- Preferują samodzielną organizację wyjazdu,
- Najczęściej wyjeżdżają do miejsc im znanych, w których już wcześniej byli,
- Częściej niż wyrafinowany hotel wybierają przytulny pensjonat w ustronnej okolicy,
- Rzadko zmieniają miejsce noclegu podczas trwania urlopu,
- Czas spędzają raczej w mało aktywny sposób, w gronie rodziny i przyjaciół.

Na podstawie badania wyszczególniono 4 główne segmenty odbiorców znacząco różniące się od siebie zachowaniami podczas planowania i odbywania wyjazdu turystycznego.¹¹ Są to:

- Poszukiwacze relaksu (45%),
- Rodzinni wczasowicze (25%),
- Odkrywczy (19%),
- Turyści all inclusive (11%).

Wykres 2 Podział turystów krajowych na segmenty odbiorców

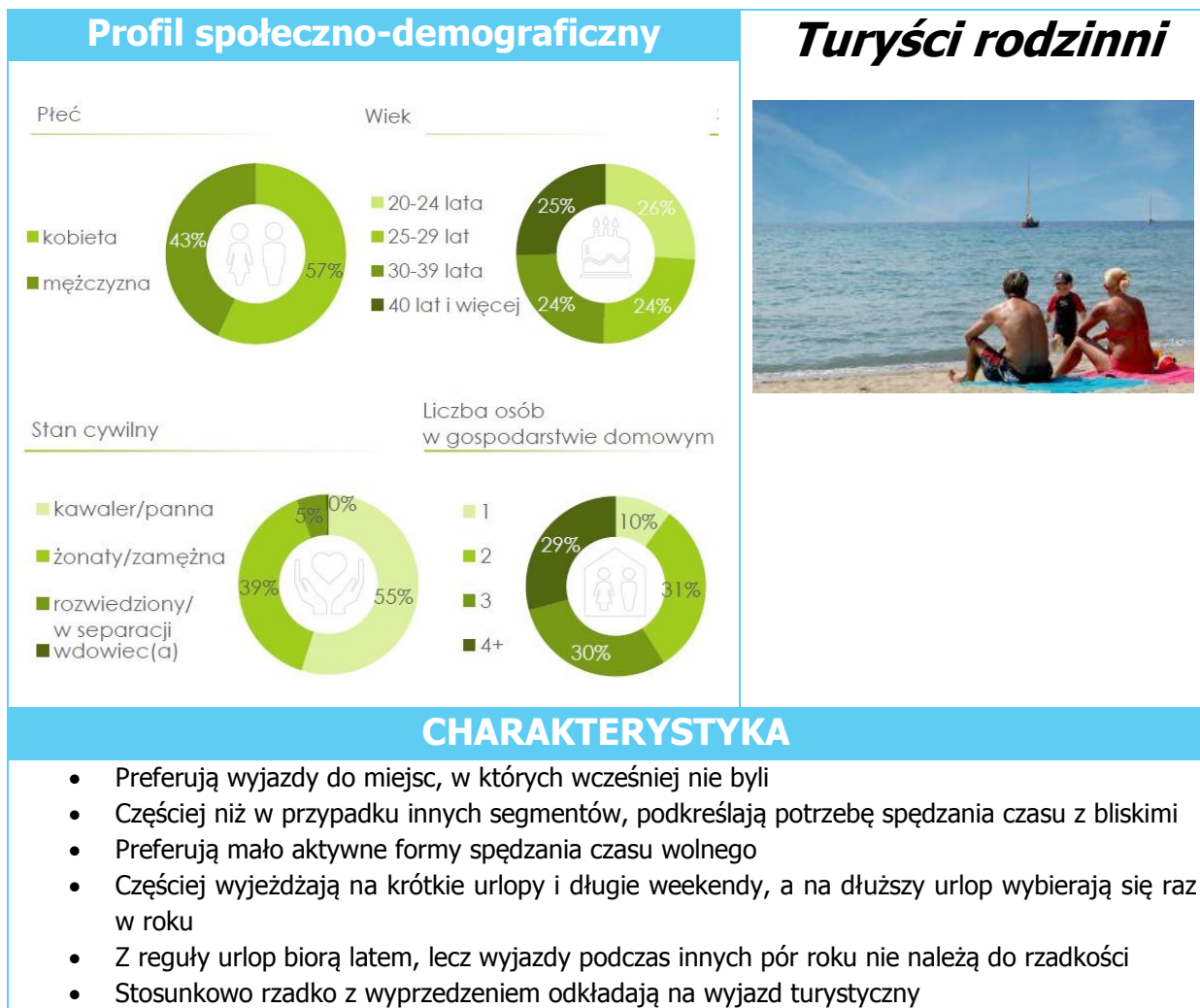

Podstawa procentowania: wszyscy badani (n=1001)

Źródło: „Raport z badania krajowego rynku turystycznego”, PBS Sp. z o.o. na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej, Warszawa, lipiec 2014.

¹¹ „Raport z badania krajowego rynku turystycznego”, PBS Sp. z o.o. na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej, Warszawa, lipiec 2014.

Wśród tych czterech grup turystów, kluczowe dla Gminy Brudzew będą z pewnością segmenty Odkrywców i Turystów Rodzinnych, którzy poszukują nowych miejsc na turystycznej mapie kraju i liczy się dla nich także walor edukacyjny odwiedzanego miejsca. W dalszej części podrödziału szczegółowo zaprezentowano zachowania nabywcze tych dwóch grup. Należy założyć, że turyści all-inclusive i poszukiwacze relaksu będą stanowili niewielkie odsetek odwiedzających i można ich traktować jako segment uzupełniający.

TOP5 - aktywne sposoby spędzania czasu (ost.12 m-cy)

- **79%** spacerując
- **65%** odbywając podröże/ wycieczki do innego kraju, wypady za miasto itp.
- **63%** chodząc do pubów/ kawiarni/ restauracji
- **61%** uprawiając sport, poświęcając czas na rekreację
- **60%** chodząc do kina

Liczba wyjazdów turystycznych z min. 1 noclegiem (ost.24 m-ce)

- 3 - 15%
- 4 - 22%

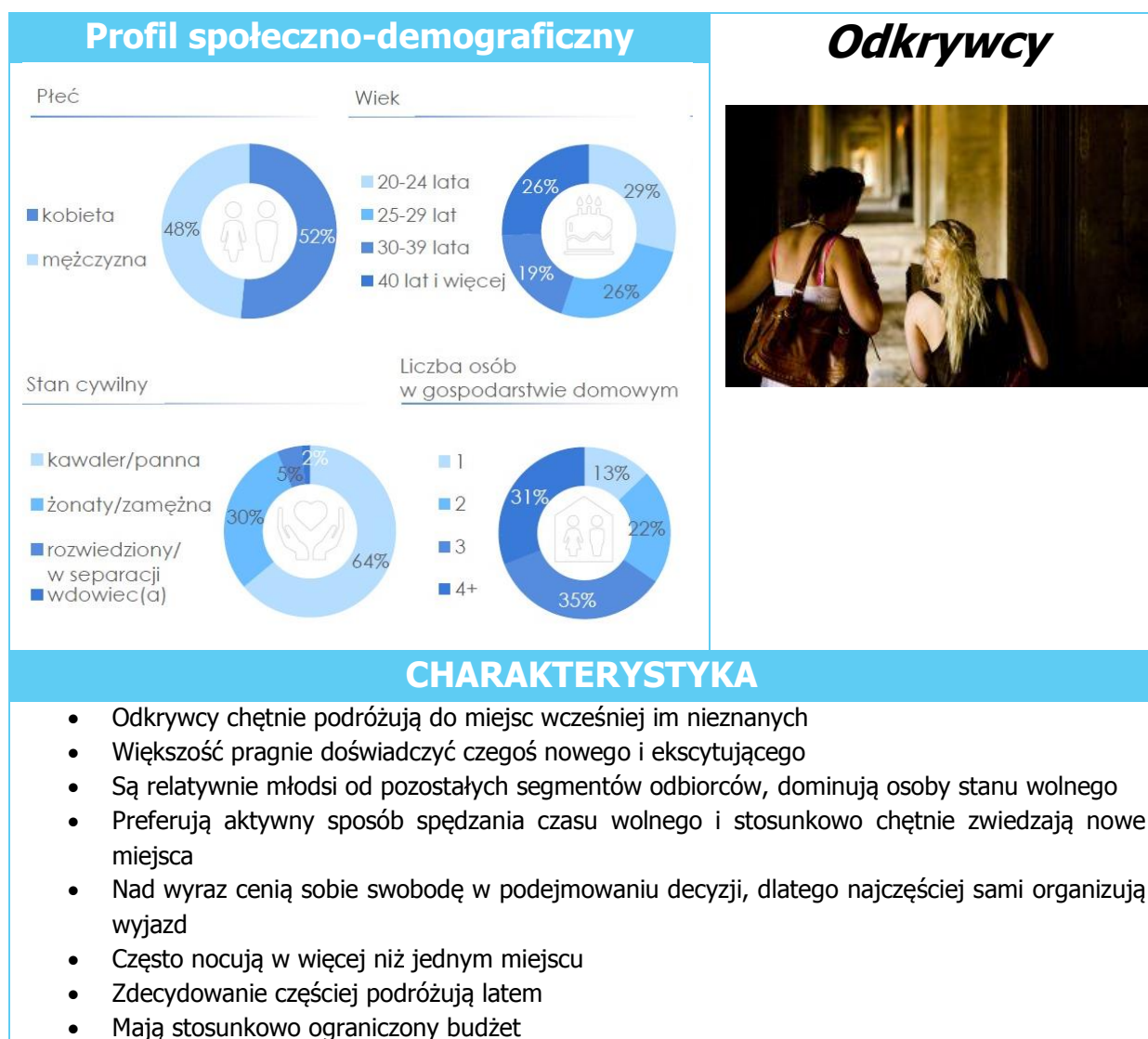
- 5 - 21%
- 6 wyjazdów i więcej 43%

TOP3 - oczekiwania względem wyjazdów turystycznych

- **52%** chcą oderwać się od obowiązków i codzienności
- **49%** chcą odzyskać energię, zrelaksować się, wypocząć
- **37%** chcą spędzić więcej czasu z najbliższymi mi osobami

TOP3 – źródła finansowania wyjazdów turystycznych

- **40%** odkładam pieniądze ale zaczynam niedługo przed terminem wyjazdu
- **40%** odkładam pieniądze niesystematycznie na długo przed terminem wyjazdu
- **31%** finansuję cały wyjazd bez konieczności wcześniejszego odkładania ani pożyczania pieniędzy

TOP5 - aktywne sposoby spędzania czasu (ost.12 m-cy):

- **84%** spacerując
- **81%** odbywając podróże/ wycieczki do innego kraju, wypadu za miasto itp.

- **73%** chodząc do pubów/ kawiarni/ restauracji
- **69%** uprawiając sport, poświęcając czas na rekreację
- **63%** chodząc do kina

Liczba wyjazdów turystycznych z min. 1 noclegiem (ost.24 m-ce)

- 3 – **13%**
- 4 – **21%**
- 5 – **22%**
- 6 wyjazdów i więcej – **45%**

TOP3 - oczekiwania względem wyjazdów turystycznych

- **58%** chcą doświadczyć czegoś nowego i ekscytującego
- **48%** chcą oderwać się od obowiązków i codzienności
- **32%** chcą odzyskać energię, zrelaksować się, wypocząć

TOP3 – źródła finansowania wyjazdów turystycznych

- **84%** zaczynam systematycznie odkładać pieniądze na długo przed terminem wyjazdu
- **82%** odkładałam pieniądze niesystematycznie na długo przed terminem wyjazdu
- **81%** odkładałam pieniądze ale zaczynam niedługo przed terminem wyjazdu

W odniesieniu do obecnego potencjału turystycznego gminy Brudzew, bazującego na odkryciach archeologicznych, krajobrazie kopalni odkrywkowych, ekologii i działaniach rewitalizacyjnych, sztuce ludowej i predyspozycjach do sztuki eco-art i land-art największe efekty przyniesie kierowanie działań promocyjnych do segmentu odkrywców i rodzinnych wczasowiczów. Punktem wspólnym pomiędzy tymi segmentami oraz ofertą mega produktu turystycznego gminy jest możliwość przeżycia przygody i odkrywania nowości, które trudno spotkać w innych miejscach. Odpowiednia promocja wskazanych atrakcji ma szansę skłonić do odwiedzenia gminy Brudzew odkrywców oraz rodziny podróżujące autostradą A2 z aglomeracji poznańskiej, łódzkiej oraz warszawskiej.

7.4. Kroki milowe - etapy prac nad stworzeniem oferty produktu turystyki zrównoważonej

Z uwagi na skalę i złożoność projektów rekomenduje się podzielenie prac na III zasadnicze etapy przedstawione poniżej:

Etap I – 2016-2017 Inkubacja projektu.

Etap II – 2018-2020 Inwestycje i rozwój.

Etap III – 2021–2025 Docelowe funkcjonowanie produktu miejsca.

Etap I – 2016-2017 Inkubacja projektu

CELE

1. Osiągnięcie rozpoznawalności tematu.
2. Zabezpieczanie możliwości realizacji projektu.
3. Integracja ze społecznością lokalną.
4. Przyciągnięcie pierwszych turystów.

Działania

1. Osiągnięcie rozpoznawalności tematu:
  - Wybór nazwy docelowej.
  - Stworzenie info boxu – małej czasowej architektury będącej miejscem informacji o projekcie oraz stanowiącej czasową atrakcję turystyczną
  - Konferencja prasowa.
  - Opracowanie informatora o projekcie w formie pdf i druku.
  - Wysyłka informatora do wszystkich mieszkańców oraz organizacji turystycznych.
  - Organizacja study touru.
  - Dystrybucja informatora w Poznaniu, Łodzi, Warszawie, Turku, Kole, w miejscach, w których pojawiają się grupy docelowe (biblioteki, kawiarnie, restauracje, puby, kluby, szkoły, przedszkola, sklepy ze zdrową żywnością).
  - Założenie platformy crowdfundingowej – która ma pomóc w zebraniu środków na otwarcie centrum. Jej dodatkowym celem będzie promocja projektu.
2. Zabezpieczanie możliwości realizacji projektu.
  - Zgromadzenie materiału video z funkcjonującej kopalni odkrywkowej.
  - Zabezpieczenie prawa własności do działki, na której zlokalizowane ma zostać przedsięwzięcie.
  - Opracowanie projektu koncepcyjnego, architektonicznego i urbanistycznego przez pracownię architektoniczną.
  - Opracowanie i wytycznie w przestrzeni przebiegu szlaków turystycznych związanych z tematami wiodącymi.
  - Opracowanie nazw, programów funkcjonalnych i brandingu szlaków.
  - Opracowanie projektu budowlanego w celu uzyskania pozwolenia na budowę.
  - Oszacowanie możliwości i kosztów wykonania przyłączy mediów.
  - Opracowanie projektu wykonawczego architektury i urbanistyki.
  - Pozyskanie środków zewnętrznych na realizację inwestycji.
  - Opracowanie planów i projektów ekspozycji w pawilonach.
  - Wykonanie projektów graficznych oznakowania przestrzennego parku.

Etap I – 2016-2017 Inkubacja projektu

3. Integracja ze społecznością lokalną.

- Przygotowanie broszury informacyjnej dla mieszkańców i jej dystrybucja
- Zorganizowanie spotkania informacyjnego nt. projektu i jego zapis i udostępnienie online
- Organizacja warsztatów w tematach aktywności parku w miejscach wyróżniających poszczególne tematy

4. Przyciągnięcie pierwszych turystów.

- Organizacja eventu współfinansowanego przez zainteresowanych turystów (połączenie z crowdfundingiem)
- Organizacja nieodpłatnych spotkań / otwartych warsztatów w tematach aktywności prowadzonych przez liderów tematu np. ekologia (Probiotics Polska) czy archeologia z naukowcami z Łodzi i „łopatką”
- Zakup pierwszych wyróżnikowych i ekologicznych środków transportu np. 4 rowerów bambusowych i ich wypożyczanie

Etap II – 2018-2020 Inwestycje i rozwój.

Etap II – 2018-2020 Inwestycje i rozwój.

CELE

1. Budowa Centrum Odkryć i Przygody
2. Budowa szlaków turystycznych
3. Oznakowanie atrakcji na terenie gminy oraz dojazdu
4. Opracowanie kalendarza wydarzeń

Działania

1. Budowa Centrum Odkryć i Przygody
  - Budowa pawilonów ekspozycyjnych dedykowanych tematom przewodnim
  - Budowa ekspozycji w pawilonach
  - Budowa infrastruktury noclegowej
  - Budowa infrastruktury gastronomicznej
  - Budowa sklepów z pamiątkami
  - Budowa wypożyczalni sprzętu turystycznego
2. Budowa szlaków turystycznych
  - Wytyczenie szlaków, przygotowanie odpowiednich nawierzchni, miejsc przystankowych, tablic informacyjnych
  - Budowa atrakcji na szlakach turystycznych w tym dzieł sztuki ekologicznej i landart, stacji archeologicznych, skrzynek geocachingowych
  - Integracja szlaków z aplikacjami mobilnymi i materiałami video
3. Oznakowanie atrakcji na terenie gminy oraz dojazdu do gminy
  - Uzyskanie zezwolenia na oznakowanie zjazdu do Parku Odkryć i Przygody z Autostrady A2 i dalej konsekwentnie aż do Centrum Odkryć i Przygody
  - Oznakowanie wewnętrzne pawilonów oraz dojść / dojazdów do nich
  - Oznakowanie przebiegu szlaków turystycznych
4. Opracowanie kalendarza wydarzeń
  - Stworzenie programu imprez (wybór dat, przygotowanie scenariusza) wiodących w czterech kluczowych tematach dla obszaru: ekologia – probiotyki, sztuka – ekoart, odkrycie – obchody urodzin osady z czasów rzymskich, przygoda – ekorajdy
  - Wybór partnera dla każdego z wydarzeń

Etap III – 2021–2025 Docelowe funkcjonowanie produktu miejsca.

Rozwój produktu miejsca, osiągnięcie docelowego poziomu rozpoznawalności i obsługi turystów

Etap III – 2021–2025 Docelowe funkcjonowanie produktu miejsca.

CELE

5. Budowa Centrum Odkryć i Przygody
6. Budowa szlaków turystycznych
7. Oznakowanie atrakcji na terenie gminy oraz dojazdu
8. Opracowanie kalendarza wydarzeń

Działania

5. Budowa Centrum Odkryć i Przygody
  - Budowa pawilonów ekspozycyjnych dedykowanych tematom przewodnim
  - Budowa ekspozycji w pawilonach
  - Budowa infrastruktury noclegowej
  - Budowa infrastruktury gastronomicznej
  - Budowa sklepów z pamiątkami
  - Budowa wypożyczalni sprzętu turystycznego
6. Budowa szlaków turystycznych
  - Wytyczenie szlaków, przygotowanie odpowiednich nawierzchni, miejsc przystankowych, tablic informacyjnych
  - Budowa atrakcji na szlakach turystycznych w tym dzieł sztuki ekologicznej i landart, stacji archeologicznych, skrzynek geocachingowych
  - Integracja szlaków z aplikacjami mobilnymi i materiałami video
7. Oznakowanie atrakcji na terenie gminy oraz dojazdu
  - Uzyskanie zezwolenia na oznakowanie zjazdu do Parku Odkryć z Autostrady A2 i dalej konsekwentnie aż do Centrum Odkryć i Przygody
  - Oznakowanie wewnętrzne pawilonów oraz dojść / dojazdów do nich
  - Oznakowanie przebiegu szlaków turystycznych
8. Opracowanie kalendarza wydarzeń
  - Stworzenie programu imprez (wybór dat, przygotowanie scenariusza) wiodących w czterech kluczowych tematach dla obszaru: ekologia – probiotyki, sztuka – ekoart, odkrycie – urodziny osady z czasów rzymskich, przygoda – ekorajdy
  - Wybór partnera dla każdego z wydarzeń

7.5. Rekomendowane inwestycje i ich wycena

Koncepcja zakłada oparcie nowego produktu gminy o Park Odkryć i Przygody, który składałby się z Centrum Odkryć i Przygody, Szlaków turystycznych oraz atrakcji satelitarnych.

W związku z tak postawionym zadaniem rekomenduje się podjęcie następujących inwestycji:

- Budowa infoboxu
- Budowa Centrum Odkryć i Przygody
- Budowa Szlaków Odkryć i Przygody

Jako pierwsza inwestycja rekomenduje się wykonanie czasowego obiektu – info boxu, który będzie już rozwijał w praktyce wizję przyszłego zagospodarowania terenów pokopalnianych w gminie. Na razie nie będzie on miał charakteru komercyjnego, ale będzie już dla mocno pracował promocyjnie a konto planowanej inwestycji. Jego funkcjonowanie przyczyni się do tego, żeby w momencie kiedy powstanie docelowa infrastruktura składająca się z właściwych, większych inwestycji, turyści już będą czekali w kolejce żeby z niej skorzystać. Zbudowanie info boxu pozwoli ruszyć z impetem i nie marnować czasu.

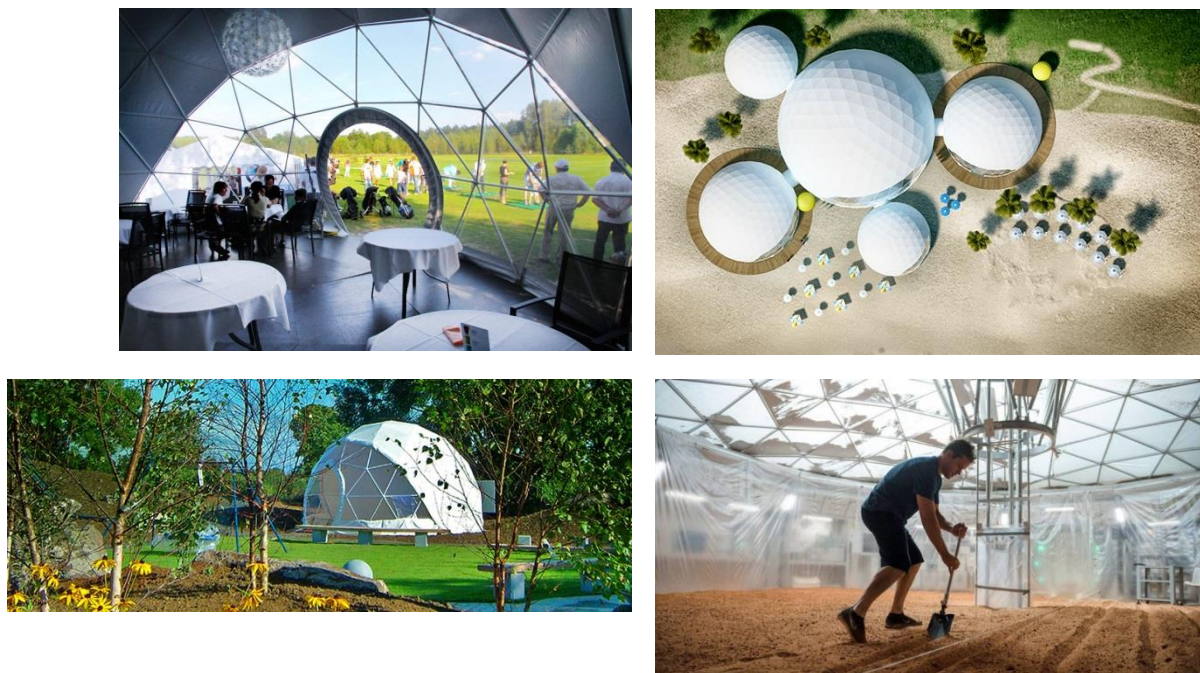
Z założenia infobox powinien swoją architekturą budzić zainteresowanie i stanowić swoisty punkt wyróżniający gminę i jej pomysł na przyszłość. W swojej stylistyce powinien być inspirujący i nowoczesny pokazując, że nowy pomysł na stworzenie Parku Odkryć i Przygody jest realny. Odważna architektura pomogłaby spozycjonować atrakcję do odpowiedniego odbiorcy. Posługując się nowoczesnym podejściem inwestycja z niewielkiej Gminy ma szansę konkurować na równych prawach z pomysłami z aglomeracji miejskich. Rekomenduje się skorzystanie z gotowych konstrukcji modułowych takich jak kontenerów w zabudowie realizowanych np. przez firmę touax lub namiotów sferycznych realizowanych przez firmę freedoms. Tego typu przedsięwzięcia sprawdziły się z powodzeniem np. miasteczku kontenerowym KontenerART w Poznaniu czy w projekcie Wola Innowacje.

Ilustracja 12 propozycja zabudowy modułowej / kontenerowej realizowanej przez firmę touax

Z kolei konstrukcje sferyczne posiadają niezwykle rozgłos, gdyż jedna z nich stanowiła scenografię w filmie Ridleya Scotta Marsjanin z Mattem Damonem. Stosowane są również z powodzeniem jako zabudowa eventowa czy prezentacyjna np. do pokazania nowych produktów, samochodów czy jako architektura parkowa.

Ilustracja 13 Możliwości zabudowy sferycznej produktami firmy freedoms

Źródło: www.freedomes.pl.

Zakłada się, że infobox może mieć charakter czasowy i służyć około 5 lat jako doraźny pawilon wystawowy.

Budowa infoboxu w zależności od przyjętej technologii może wahać się od 50 do 150 tys. pln bez kosztów przyłączy.

Poniżej przedstawiono symulację kosztu samej przestrzeni info boxu w oparciu o technologie firmy freedoms w oparciu o różne wielkości sfer. Koszty nie uwzględniają montażu i doprowadzenia mediów oraz ekspozycji.

Tabela 8 Kombinacje kosztowe zabudowy sferycznej infoboxu

kombinacja wielkości sfer w metrach kwadratowych	netto	brutto
30/50	76 000,00 zł	93 480,00 zł
30/75	95 000,00 zł	116 850,00 zł
30/30/50	106 000,00 zł	130 380,00 zł
30/50/50	122 000,00 zł	150 060,00 zł
30/50/75	141 000,00 zł	173 430,00 zł

Źródło: wycena firmy freedoms

Budowa Centrum Odkryć i Przygody

Z uwagi na pozamiejski charakter inwestycji rekomenduje się opracowanie projektu architektury rozproszonej, która będzie tworzyła elementy parku, połączone ze sobą alejkami i łącznikami. Rekomenduje się, żeby każdy z wiodących tematów oferty uzyskał swój

niezależny pawilon. Sam projekt pawilonu powinien być funkcjonalnie dopasowany do pełnionej funkcji jak i nawiązywać do tematyki. Jednak ich architektura powinna być współczesną formą opracowaną przez renomowane biuro architektoniczne.

Zakłada się zaprojektowanie i zbudowanie pawilonów o następujących funkcjach:

- **Ekologia i probiotyki (eko)** – pawilon o charakterze łączącym elementy szklarni lub cieplarni z funkcjami ekspozycyjnymi, pozwalający na uprawę roślin jadalnych (warzyw, ziół, owoców) z zerowym użyciem chemii. Jedynym wsparciem upraw mogą być probiotyki. Dokoła pawilonu Eko uprawa o charakterze pokazowym wszystkich tych gatunków roślin, które pozwalały na samowystarczalność mieszkańcom osady położonej na terenie Gminy w czasach rzymskich.
- **Odkrycia archeologiczne** – pawilon nawiązujący w formie / materiale do rozwiązań budowlanych z czasów rzymskich stosowanych na terenie gminy takich jak zastosowanie elementów gliny w elewacji, elementów drewnianych słupów.

Wewnątrz możliwość poznania historii i realiów życia osady z zaangażowaniem zmysłów dotyku, wzroku, słuchu, węchu oraz smaku. Ekspozycja w pełni angażująca zwiedzających od pierwszego momentu.

Przykładowy pomysł na jej realizację: Na starcie zwiedzający powinni dokonać wyboru, który aspekt życia w epoce pragną poznać kierując się bodźcami zmysłowymi: zmysł słuchu – turysta podchodzi do stanowiska odsłuchowego gdzie prezentowane są my różne dźwięki stanowiące rekonstrukcję odgłosów epoki: bitwa, spokojny posiłek, polowanie, praca przy tkaniu obróbce lnu. Na podstawie usłyszanych odgłosów może on zaakceptować je lub odrzucić. Po wysłuchaniu wszystkich propozycji otrzymuje swoją wskazówkę kierunku zwiedzania.

Podobnie wybór mógłby następować w oparciu o zmysł wzroku zwiedzający podchodzi do kabiny z wizjerami, spogląda na migawki z różnych scenek tematycznych z życia osady i wybiera te, które go interesują. Ich wybór będzie kluczem do dalszego poznawania ekspozycji.

Zasadnicza ekspozycja będzie składała się z prezentacji kilku odrębnych tematów ukazanych niezależnie od siebie i tak: bitwa będzie przenosiła w realia pola walki z możliwością poznania ekwipunków, rytuałów i sformatowania własnej postaci. Postać następnie w formie hologramu będzie uczestniczyła w bitwie, która będzie wyświetlana jako film. Poprzez zastosowanie technologii kinect będzie można sterować ruchami postaci. Ekspozycje będą więc umożliwiały bierne poznanie (większość zwiedzających) lub zaangażowanie się czynne i interaktywne (wybrani śmiałkowie) w ich współtworzenie. Po obejrzeniu ekspozycji, każdy będzie mógł wydrukować swoje zdjęcie w wybranej scenerii z epoki i bezpośrednio udostępnić je w mediach społecznościowych. Dodatkowym elementem ekspozycji poświęconej odkrywaniu archeologicznemu będzie „piaskownica”, która pozwoli na własnoręczne wydobywanie replik eksponatów odkrytych na terenie Gminy. Przed wejściem do piaskownicy zwiedzający będzie przechodził krótki kurs archeologii, który pomoże w zrozumieniu pracy archeologa, technik i narzędzi jej towarzyszącym. Własnoręcznie pozyskane znaleziska będą stanowiły pamiątkę w pobytu na terenie Centrum.

- **Odkrycia astronomiczne** – ten wątek powinien jedynie uzupełniać podstawowe tematy ekspozycji. Interesującą propozycją poznawczą może stanowić przekaz na zasadzie mistrz uczeń, w którym Wojciech z Brudzewa będzie dzielił się ze swoimi uczniami wiedzą nt. astronomii i zachęcał do zapoznania się z obserwacjami, które dowiodą jego teorii. Opowieść Wojciecha powinna być ułożona poprzez konsultacje z uczniami biorącymi udział w konkurach wiedzy astronomicznej na terenie Gminy. Tematem wybranej edycji konkursu może być właśnie pomysł na ekspozycję dotyczącą wiedzy astronomicznej przekazywanej przez Wojciecha.
- **Kopalnia odkrywkowa** – sama ekspozycja miałaby pokazać kilka aspektów: pierwszy to jak powstaje węgiel, drugi to jak był on wydobywany, trzeci to alternatywne czyli czyste sposoby pozyskiwania energii odnawialnej.

Pierwszy element ekspozycji to migawka skupiona na ukazaniu poprzez animacje jak deponowana jest energia słoneczna w drzewach. W kolejnym etapie obumierają, przykrywane są osadami, a na końcu stają się złożami węgla kamiennego i brunatnego, które wydobywane były w różny sposób. Na koniec animacji konkluzja o bardzo wysokich kosztach związanych (ekologicznych i ekonomicznych) z wykorzystaniem tak zdeponowanej energii i wskazanie bardziej ekologicznych alternatyw.

Następnie przeniesie się do zasadniczej części ekspozycji, która zaprezentuje działanie, a następnie zalewanie odkrywki. Funkcjonowanie odkrywki będzie optymalnie ukazane poprzez sfilmowanie historii drożyny węgla, wydartego z ziemi przez maszynę, przetransportowanego przez taśmociąg, kolejkę aż do elektrociepłowni. Na koniec ukazanie w przyspieszonym tempie procesu zalewania kopalni. Jako puenta zaproszenie na szlak wokół zbiorników z aplikacją ukazującą okres funkcjonowania kopalni odkrywkowej.

Trzeci aspekt to ukazanie zasad funkcjonowania urządzeń przetwarzających źródła odnawialnej energii. Rekomenduje się zainstalowanie turbiny wiatrowej i panelu fotowoltaicznego oraz siłowni napędzanej mięśniami ludzkimi. Poprzez ukazaniem ich przekrojów, a także zainstalowanie liczników uzysku energii można zilustrować wydajność poszczególnych źródeł pozyskania energii.

- **Sztuka ludowa i sztuka nurtu eko-art. i land art.** - Ten aspekt ekspozycji powinien mieć niewielki pawilon, który byłby legendą do odczytania instalacji artystycznych rozsianych po terenie całej gminy. Ciężar jego ekspozycji powinien być zogniskowany na sztuce ludowej związanej z twórcami z okolicy, oraz na opisie idei sztuki ekoart i landart. Dodatkowo można by w nim zdecydować o kolejnych instalacjach artystycznych, które mają szansę być wykonane na terenie gminy. Ich powstanie wiązałoby się z ich popularnością. Rozważyć można również zastosowanie platformy crowdfundingowej w ramach której prowadzona byłaby zbiórka społeczna na powstanie kolejnych dzieł sztuki zaangażowanej.
- **Przygoda** – przygoda powinna być możliwa na terenie całej gminy wzdłuż szlaków tematycznych. Jej wyróżnikiem powinny być ekologiczne środki transportu

i wyróżnikowe szlaki. Jednym z pomysłem na wyróżnikowy szlak mogą stać się szlaki segwayowe poprowadzone betonowymi korytami kanałów odwodnieniowych, które zostaną osuszone po zaprzestaniu wydobywania w kopalni. Poza tymi środkami transportu proponuje się także zapewnienie do wypożyczenia innych akumulatorowych i napędzanych siłą mięśni pojazdów umożliwiających eksplorację turystyczną gminy. Wśród dostępnych pojazdów rekomenduje się między innymi: Elektryczne deskorolki terenowe, tandemy, monowheel – znaleźć nazwę na to, tutaj wskazać jeszcze inne ciekawe pojazdy

- **Sklep z jakościowymi pamiątkami z Parku Przygody.** Sercem każdego muzeum czy centrum ekspozycyjnego jest sklep. Jakość przeżycia związanego z ekspozycją jest podkreślana i wzmacniana przez pamiątki jakie można nabyć i zabrać ze sobą do miejsca zamieszkania. Im szersze spektrum oferty jakościowych souvenirów i wyższej klasy wystrój sklepu tym lepsze wspomnienia z wizyty turystycznej. W sklepie rekomenduje się przygotowanie następujących produktów:
  - jakościowe sadzonki ziół i roślin do uprawiania w warunkach domowych wraz z probiotykami (wskazać jakie to rozwiązania z fb),
  - zabawki ekologiczne wykonane z drewna, zabawki w nurcie sztuki ludowej wykonane przez lokalnych twórców,
  - zestawy probiotyczne do pielęgnacji ogródka przydomowego,
  - zestawy probiotyczne do pielęgnacji i zachowania czystości w domu,
  - probiotyczne suplementy diety,
  - postery ze zdjęciami panoramicznymi kopalni czynnego wkopu w zestawieniu z zalanymi zbiornikami,
  - gadżety związane z marką gminy Brudzew wykonane z drewna w tym breloki i zabawki,
- Kawiarnia i restauracja

Prognozowane wielkości strumieni turystycznych odwiedzających obiekty

Rok	1	2	3	4	5	6	7
Wielkość ruchu turystycznego w roku	8 000	27 000	34 000	37 000	50 000	50 000	50 000

Zakłada się uruchomienie inwestycji w latach 2021-2025

7.6. Produkt Mix terenów pokopalnianych

Określenie produktów jakie są możliwe do zaoferowania w gminie Brudzew w zakresie rozwoju terenów pokopalnianych ze wskazaniem zakresu, odbiorców, możliwości rozwoju, kroków milowych, koniecznych inwestycji

7.6.1. Ekologia

Ekologia w turystyce jest przejawem turystyki zrównoważonej będącej obecnie jednym z najpopularniejszych nurtów turystyki.

Co to jest turystyka zrównoważona?

„Zrównoważona turystyka to turystyka, która prowadzi do zarządzania wszystkimi zasobami w taki sposób, aby **potrzeby ekonomiczne, społeczne i estetyczne były spełnione przy jednoczesnym zachowaniu integralności kulturowej, różnorodności biologicznej**, systemów podtrzymywania życia oraz nie zaburzając kluczowych procesów ekologicznych.” Światowa Organizacja Turystyki (WTO)

Główną ideą jest tu pogodzenie wymogów ochrony środowiska naturalnego z potrzebami społeczno-ekonomicznymi regionu i państwa oraz potrzebami turystów. Przedsiębiorstwa coraz częściej traktują rozwiązania proekologiczne nie jako nakaz i ograniczenie, ale jako szansę na rozwój. W dzisiejszym świecie turystyka zrównoważona zyskuje istotnie na popularności z uwagi na wzrost świadomości ekologicznej społeczeństw. Turyści chętnie odwiedzają miejsca (regiony bądź miasta) promujące się jako „eko”, jak i korzystają z usług przedsiębiorstw, które podkreślają swoje zaangażowanie ekologiczne.

Na poziomie mikroregionalnym przejawem rozwoju turystyki zrównoważonej jest między innymi tworzenie „zielonych szlaków”. Kreowane przez lokalne stowarzyszenia, aby zrzęcać atrakcje turystyczne, obiekty gastronomiczne, hotelarskie oraz firmy przewozowe, które wpisują się w trend ekologiczny. Ponadto wiele regionów tworzy proekologiczne inicjatywy, które stara się później eksponować w kampaniach promocyjnych. Ważne jest, aby „zielone” projekty odznaczały się unikatowością, wtedy bowiem mają szansę na rozpoznawalność i przyciągnięcie dużej grupy turystów.

Jednym z ciekawszych przykładów rozwoju turystyki zrównoważonej na poziomie regionalnym jest Burren and Cliffs of Moher Geopark. Zrzeszając ponad 45 miejscowości promuje region jako idealne miejsce do uprawiania turystyki aktywnej (pieszej i rowerowej) oraz odkrywania miejsc interesujących geologicznie, w które obszar ten jest bogaty. Turystom oferuje się wiele specjalnie przygotowanych szlaków i różnorodne formy spędzania wolnego czasu. Motto irlandzkiego geoparku mogłoby służyć także za myśl przewodnią całej turystyki zrównoważonej. Składa się z czterech członów: ludzie, miejsce, edukacja, utrzymanie.

W Polsce przykładem organizacji promującej turystykę zrównoważoną jest między innymi Europejskie Centrum Ekologicznego Rolnictwa i Turystyki (ECEAT) działające także

Ilustracja 14 Logo Geoparku Burren and Cliffs of Moher

Źródło: www.burrencoaches.com

w wielu krajach poza polską. Posiada ona bazę ekorolników oferujących wczasy w nieskażonym, przyjaznym otoczeniu.

Rekomendacje w zakresie ekologii w turystyce dla Gminy Brudzew

- Stworzenie Geoparku złożonego z kilku byłych odkrywek pokazującego rekultywację terenów pokopalnianych. Propozycja szlaku rowerowego „Rowerem przez dwie planety”, który przebiegałby przez część zrekultywowaną (Ziemię) i część niezmienną (Mars).
- Wykorzystanie potencjału brudzewskiej firmy Probiotics Polska i wspólne promowanie probiotyków w uprawach roślin (uprawy probiotyczne, ekologiczne uprawy na małych areałach, wdrożony know-how w tym odpowiednie wyselekcjonowane probiotyki, odpowiednie nasiona, odpowiedni projekt rabatki. Wybór gatunków. Wskazanie na gatunki zdrowe, dobrze przyswajane i pozwalające na ułożenie zbilansowanej diety, następnie wokół tych gatunków święta plonów np. święto bobu z konkursami kulinarnymi, festynem, przetworami, uprawy publiczne np. przy Wozowni, szkołach, donice w oknach przy domach, ekspozycja / centrum dydaktyczne dotyczące probioemów, przygotowane w szklarni, ule przenośne).
- Rozwój rolnictwa ekologicznego i ekoagroturystyki- proponowane wstąpienie lokalnych rolników do ECEAT. Pokazanie upraw probiotycznych na gruntach ekorolników.
- Zalesianie obszaru Gminy
- Promocja Gminy Brudzew jako zielonej, zaangażowanej ekologicznie, destynacją turystyki zrównoważonej. Pokazanie w kampaniach promocyjnych kontrastu pomiędzy stanem przed rewitalizacją a stanem docelowym. Współpraca z EcoHotelem w Uniejowie.

Ilustracja 15 Festiwal Archstoyanie

7.6.2. Sztuka

Działania artystyczne są nie tylko atrakcyjną formą rewitalizacji terenów pokopalnianych (o czym traktuje podrozdział 10.2.6), ale także magnesem dla turystów poszukujących niebanalnych, wyróżniających się miejsc na łonie natury. Nurty land art i eko art niewątpliwie uatrakcyjnają teren niezależnie od tego czy jest on zdegradowany czy też nie. Pozbawione roślinności, płaskie, pokopalniane krajobrazy Gminy Brudzew mogą stać się ciekawym tłem do prezentacji tych rodzajów sztuki przyciągając entuzjastów turystyki i sztuki „alternatywnej”.

Źródło: www.amusingplanet.com

Rekomenduje się organizację corocznych plenerów artystycznych w formie festiwalu. Dzieła powinny być wykonane w taki sposób, aby z czasem stworzyły atrakcje lokalne ujmowane w formie szlaku prezentowanego w ramach aplikacji mobilnej.

Festiwale sztuki land art i eko art cieszą się na świecie popularnością i uznaniem zarówno krytyków sztuki, jak i widzów. Lokalizacje tych wydarzeń kulturalnych nie są przypadkowe, bowiem w sztuce ziemi krajobraz odgrywa kluczową rolę.

Wśród znakomitych przykładów ze świata wymienić można Archstoyanie. Impreza ta odbywająca się regularnie od 2006 roku w otoczonej lasami zachodniorosyjskiej wsi osiągnęła światową sławę. Obiekty, które powstają w czasie trwania festiwalu stają się częścią lokalnego krajobrazu, który dzięki temu jest swoistym turystycznym magnesem.

Polskim przykładem festiwalu sztuki ziemi, który osiągnął sukces jest z pewnością ten w województwie lubelskim. Organizowany jest nieprzerwanie od roku 2010 w naturalnym otoczeniu rezerwatu przyrody przyciągając co roku twórczą, międzynarodową grupę artystów i znaczną liczbę turystów.

Umiejscowienie festiwalu sztuk land art i eko art w Gminie Brudzew z pewnością przyciągnie wielu artystów pragnących stworzyć dzieła sztuki na terenie zamkniętej kopalni, który symbolicznie „wraca na łono Natury”. Brudzew stałby się pierwszą pokopalnianą lokalizacją tego typu wydarzenia.

Ilustracja 16 Instalacja lubelskiego Land Art Festiwalu z 2014 roku

Źródło: <http://landart.lubelskie.pl/pl/>

7.6.3. Odkrycie

Zarówno ten, jak i kolejny punkt produktu-mix jest przełożeniem istotnego i popularnego trendu w dzisiejszej turystyce zwanego 3E. Poszczególne litery E pochodzą od angielskich słów: Entertainment - rozrywka, Excitement - ekscytacja, Education – edukacja. Współcześni turyści chcą być zaskakiwani, podekscytowani i uczeni poprzez rozrywkę. Tytułowe Odkrycie ma zapewnić odwiedzającym wymienione trzy „E”.

Miejscami, które wpisują się w ten trend są nowoczesne centra muzealno-rozrywkowe. Istnieje wiele miejsc tego rodzaju, wśród których najodpowiedniejszymi do adaptacji w Gminie Brudzew byłyby:

- Park edukacyjno-rozrywkowy na świeżym powietrzu

Odpowiednim przykładem tego typu instytucji jest Ogród Doświadczeń im. Stanisława Lema w Krakowie oraz Zoom Natury w Janowie Lubelskim.

Ilustracja 17 Ogród Doświadczeń im. S. Lema w Krakowie

Źródło: www.funkydiva.pl

Ogród Doświadczeń im. Stanisława Lema w Krakowie jest placówką posiadającą cztery odmienne działy tematyczne: urządzenia objaśniające prawa fizyki, ekspozycję geologiczną „Geo-gródek”, ekspozycję sensoryczną „Zapachowo” oraz zielony labirynt z cytatami Stanisława Lema – „Lem-birynt”. Instytucja organizuje też lekcje dla szkół i urodziny dla najmłodszych zwiedzających.

Zoom Natury w Janowie Lubelskim to nowoczesny kompleks, który łączy funkcje rekreacyjne z edukacyjnymi. Na terenie 10 hektarów oddano do dyspozycji turystów między innymi: park linowy, tyrolkę, piaszczystą plażę wraz z wypożyczalnią sprzętu wodnego i zewnętrznym parkiem wodnym, wieżę widokową, Plac Pozytywnej Energii prezentujący zewnętrzne urządzenia „poznawcze” oraz cztery Laboratoria Edukacyjne- każde poświęcone innej części środowiska naturalnego. Laboratoria wyposażone są w nowoczesny sprzęt multimedialny. Zoom Natury organizuje zielone szkoły i warsztaty edukacyjne.

Ilustracja 18 Zoom Natury w Janowie Lubelskim

Źródło: www.janowlubelski.pl

- **Rekonstrukcja historycznego grodu**

Wśród atrakcyjnych przykładów zrekonstruowanych grodzisk wymienić można Karpacką Troję, Centrum Słowian i Wikingów Wolin – Jomsborg – Vineta czy Rezerwat Archeologiczny „Zawodzie” w Kaliszu.

Powyższe przykłady są atrakcyjnymi architektonicznie placówkami edukacyjnymi organizującymi imprezy kulturalne, warsztaty rękodzieła, lekcje dla szkół itd.

Centrum Słowian i Wikingów w Wolinie organizuje znany w całym kraju Festiwal Słowian i Wikingów. Rezerwat Archeologiczny „Zawodzie” w Kaliszu wyróżnia się organizacją rejsów po rzece Prośnie rekonstrukcją łodzi starosłowiańskiej. Z kolei Karpacka Troja posiada unikatową platformę widokową z której podziwiać można cały teren parku archeologicznego, a także malowniczą okolicę.

Ilustracja 19 Centrum Słowian i Wikingów Wolin – Jomsborg – Vineta

Źródło: www.kamienskie.info

Zarówno parki edukacyjno-rozrywkowe na świeżym powietrzu, jak i rekonstrukcje historycznych grodzisk przeznaczone są dla szerokiej grupy odbiorców.

Rekomendacje dla Gminy Brudzew

Rekomendowane jest stworzenie kompleksu edukacyjno-rozrywkowego, który połączy najlepsze cechy wyżej wymienionych obiektów. W kompleksie tym powinno zostać zaprezentowane wielowymiarowe dziedzictwo Gminy:

- Znaleziska archeologiczne -w okolicy Brudzewa zarejestrowano ponad 270 stanowiska archeologicznych pochodzących z różnych okresów. Lokalne zbiory warto pokazać w szerokim kontekście historycznym, a przede wszystkim w nowoczesnej formie rezygnując z klasycznych gablot i nieprzekraczalnych linii. Warto wykorzystywać repliki eksponatów tak, aby zwiedzający mogli dotykać i porównywać ze sobą różne obiekty.
- Górnicza przeszłość- zalecane jest zachowanie i przystosowanie do ruchu turystycznego jednej lub kilku maszyn górniczych służących w dawnych odkrywkach. Wejście na szczyt takich maszyn z przewodnikiem (jak ma to miejsce na Moście Przerzutowym F60 w Niemczech) byłoby unikatową atrakcją, niedostępną nigdzie indziej w Polsce. Stworzenie „skansenu” górnictwa odkrywkowego wyróżniałoby Brudzew w całym kraju. Jednocześnie obok muzeum na świeżym powietrzu warto stworzyć multimedialną wystawę „pod dachem” dokumentującą działalność górniczą na tym terenie. Jeśli nie uda się zachować maszyn górniczych, należałoby rozważyć budowę parku miniatur pokazującego kopalnie na świecie
- Postać Wojciecha z Brudzewa jako pretekst do stworzenia parku astronomicznego z instalacjami służącymi do przeprowadzania samodzielnych obserwacji i doświadczeń. W parku astronomicznym warto umieścić model Układu Słonecznego

lub wielkich rozmiarów mapę nieba. W stworzeniu części astronomicznej brudzewskiego parku za źródło inspiracji może posłużyć Zoom Natury w Janowie Lubelskim. Instytucja ta łączy zabawę z nauką dając możliwość poznania praw rządzących Wszechświatem w atrakcyjny i przystępny sposób.

- Kontrast pomiędzy stanem „przed” i „po” rewitalizacji. Rekomendowanym sposobem pokazania zmian w Gminie jest stworzenie aplikacji mobilnej na smartfony, która za pomocą tzw. rozszerzonej rzeczywistości pokaże jak wyglądały wcześniej poszczególne części zrewitalizowanego terenu. Turyści zwiedzaliby kompleks z wypożyczonym smartfonem obsługującym aplikację. Przykładami

7.6.4. Przygoda

Element przygody jest istotnym składnikiem nowoczesnego produktu turystycznego. To właśnie poczucie przeżycia wspaniałej przygody dostarcza pożądanej przez turystów ekscytacji i rozrywki, a także sprawia, że dane miejsce pozostanie w pamięci na długo i będzie rekomendowane otoczeniu.

Propozycje przedsięwzięć

- Park linowy wraz z tyrolką (przykładem Leśny Park Przygody Skalisko stworzony w dawnym kamieniołomie)
- Ścieżka segwayowa (używana także w Ferropolis) jest propozycją odpowiednią dla Brudzewa i aspiracji proekologicznych
- Bambusowe rowery z Ghany wpisujące się w trend turystyki zrównoważonej

Ilustracja 20 Tyrolka w Leśnym Parku Przygody Skalisko

Źródło: www.skalisko.eu

8. Plan promocji terenów pokopalnianych

Każdy projekt wymaga promocji i komercjalizacji. Zaistnienie na rynku jest możliwe dopiero wtedy kiedy potencjalni odbiorcy będą świadomi istnienia danej atrakcji i będą mieli szansę zapoznać się z jej ofertą. Pierwszym krokiem ku temu jest poinformowanie o nowym działaniu liderów opinii, w tym przedstawicieli mediów. Dopiero w kolejnych krokach trzeba przewidzieć bezpośrednie dotarcie do odbiorcy docelowego – turysty.

W złożonych procesach inwestycyjnych – a z takim mamy do czynienia w przypadku rewitalizowanego na cele turystyczne obszaru pokopalnianego – promocja powinna być prowadzona od momentu przyjęcia planów. Pozwoli to wzbudzić zainteresowanie inwestycją jeszcze przed jej ukończeniem. W efekcie oddanie jej do użytku będzie miało miejsce w bardziej dogodnych warunkach rynkowych kiedy to turyści będą już zaznajomieni z jej głównymi atutami i chętniej odwiedzają ją zaraz po udostępnieniu.

Późniejsze utrzymywanie relacji z odbiorcami wymaga także prowadzenia skoordynowanych działań komunikacyjnych, które w większej mierze powinny być oparte o innowacje i interesujące scenariusze niż o wysokonakładowe działania zapewniające szerokie dotarcie.

Poniżej przedstawiono kluczowe działania, które powinny być realizowane, na każdym etapie tworzenia Centrum Odkryć i Parku Odkryć w Gminie Brudzew.

• **Przygotowanie i wysyłka notatek PR**

Z chwilą określenia podstawowych parametrów inwestycji i jej lokalizacji oraz potwierdzenia realizowanych w niej funkcji należy opracować informację prasową która powinna zawierać:

- Opis projektu do objętości maksymalnie 2 stron a4
- Nie więcej niż 4 zdjęcia o wielkości około 1 MGB ukazujących w atrakcyjny sposób tereny, na których realizowane będzie inwestycja
- Grafiki i wizualizacje ukazujące rozmieszczenie planowanego centrum i szlaków turystycznych wykonane przez studio urbanistyczne/architektoniczne

Wysyłka tak przygotowanej informacji w formie jakościowego emaila powinna być skierowana do mediów regionalnych z powiatu tureckiego, kolskiego i województwa Wielkopolskiego. Dodatkowo adresatami informacji powinny być także redakcje portali informacyjnych, magazynów turystycznych, magazynów stylów życia. Warto zainteresować taką notatką także wydziały promocji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, powiat tureckiego czy Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej.

• **Study tour dla mediów i mieszkańców**

Jak pokazuje praktyka pierwszymi turystami i najlepszymi ambasadorami promocji są mieszkańcy i redakcje mediów. To oni przekazują informację albo rodzinie i znajomym w formie marketingu szeptanego, albo czytelnikom swoich tytułów. Dlatego warto zaprojektować wycieczki studyjne ukierunkowane na poznanie nowej oferty turystycznej, które kompleksowo ukażą atrakcyjność centrum czy szlaków. Wycieczki dla mediów powinny

obejmować pełen program i opiekę przewodnika. Poza tym niezwykle istotną jest kwestia noclegu i wyżywienia, które powinny być zapewnione na najwyższym poziomie.

W zakresie przygotowania wycieczki pokazowej dla mieszkańców wystarczające będzie podstawienie autobusu, przygotowanie programu, wydrukowanie informacji o atrakcjach w przystępnej i interesującej formie. Tego typu wydarzenie powinno trwać jeden dzień i również obejmować elementy wyżywienia.

- **Konferencja prasowa**

W przypadku organizacji konferencji prasowej niezbędny jest element zaskoczenia, który przyciągnie media. Tego typu wydarzenie ze względu na peryferyjną lokalizację Gminy Brudzew powinno być zorganizowane albo podczas study touru kiedy przedstawiciele mediów będą obecni na miejscu. Dobrą alternatywą jest także zorganizowanie jej np. podczas targów turystycznych na Międzynarodowych Targach Poznańskich, najbardziej adekwatną imprezą ku temu są targi Tour Salon odbywające się każdego roku w miesiącu luty. Sam fakt pojawienia się takiego wydarzenia w harmonogramie targów, który jest drukowany i dystrybuowany dla setek wystawców i tysięcy zwiedzających to już doskonała promocja turystycznej oferty Brudzewa. Dodatkowo targi nadają prestiżu wydarzeniom i są doskonałą okazją do spotkania z mediami, ale również potencjalnymi partnerami czy inwestorami.

W celu zapewnienia konferencji waloru unikatowości proponuje się ją przeprowadzić np. w namiocie sferycznym, który prezentuje elementy turystycznej atrakcyjności gminy i plany jej rozwinięcia.

- **Opracowanie foldera turystycznego**

Licząc na obecność turystów należy przygotować dla nich profesjonalnie opracowany i atrakcyjny wizualnie folder turystyczny. Powinien on ukazywać walory turystyczne gminy, na podstawie których rozwijana będzie jej oferta turystyczna. Już obecnie przy odrobinie przygotowania do przyjęcia turysty może on zapoznać się z elementami takimi jak: ekologia, odkrycia, sztuka czy przygoda. W folderze powinny znaleźć się przede wszystkim aktualnie dostępne atrakcje, które turysta może zobaczyć lub, w których może uczestniczyć. Powinny one być ukazane na atrakcyjnych fotografiach oraz wskazane na profesjonalnie przygotowanej mapie.

- **Opracowanie dedykowanej strony internetowej**

Każde przedsięwzięcie turystyczne powinno posiadać odpowiednio przygotowaną stronę internetową. Jej zawartość powinna być podyktowana potrzebami turysty takimi jak: wskazanie dojazdu, określenie możliwości noclegu, opis propozycji gastronomicznych, wskazanie na poszczególne produkty turystyczne i ich opis. Obecnie strony turystyczne często pozwalają poprowadzić turystę przez pełne spektrum kontaktu tj. zafascynować, nakłonić do zakupów, zaoferować produkt w formie do nabycie on line, dostarczyć miejsce do podzielenia się swoimi odczuciami z wizyty. W obecnym stadium rozwoju oferty turystycznej Gminy wystarczy strona opisująca atrakcje oraz plany rozwoju. Idealnie gdyby jej struktura była już odbiciem opisanej powyżej. W wypadku, kiedy poszczególne użyteczności np. interesujące miejsca noclegowe czy gastronomiczne nie byłyby dostępne na

terenie Gminy warto wskazać to najbliższej niej położone. Wciąż korzyścią dla Gminy będzie to, że turysta pojawi się i skorzysta z elementów jej oferty.

- **Billboard przy autostradzie**

Autostrada A2 jest idealnym miejscem dotarcia do potencjalnych turystów. Rekomendowaną formą dotarcia jest megaboard czyli billboard o formacie pozwalającym na swobodne odczytanie jadącym autostradą. Tego typu nośnik powinien stanowić własność Gminy, jedynym kosztem będzie wtedy druk reklamy i jej zawieszenie nie zaś dzierżawa nośnika, która stanowi podstawę kosztów w przypadku promocji na nośnika agencyjnych. Promowanym na bilbordzie powinno być logo Gminy z hasłem park odkryć oraz adresem www strony informującej o inwestycji. Koniecznie jest także podkreślenie daty realizacji inwestycji i jej ukończenia.

- **Prezentacja w architekturze nomadycznej**

W centach miast, w galeriach handlowych lub na rynkach jak również w szkołach podstawowych na terenie aglomeracji (Łódź, Poznań, Warszawa) wskazane jest zaprezentowanie oferty turystycznej Gminy przy wykorzystaniu architektury nomadycznej. Obecność namiotu sferycznego wraz z osobą, która jest w stanie w sposób angażujący opowiedzieć o ofercie turystycznej Gminy może być skuteczną inspiracją dla mieszkańców dużych miast.

9. Rozpoznanie możliwości podjęcia działań rewitalizacyjnych w myśl ustawy o rewitalizacji

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 ma na celu wprowadzenie ram formalnoprawnych przygotowania i prowadzenia procesów kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Ustanawia przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, jako jej zadania własne. Reguluje zawartość i tryb powstawania gminnego programu rewitalizacji oraz proponuje katalog zachęt dla gmin i innych interesariuszy procesów rewitalizacji. W zasadach ogólnych wprowadza zasadę współuczestnictwa dla większego społecznienia działań rewitalizacyjnych. Umożliwia również wprowadzenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji i ustanowienie na jej obszarze szeregu rozwiązań prawnych wspomagających przeprowadzenie tego procesu. Ustawa przewiduje szereg zmian w ustawach odrębnych, w tym wprowadzenie dodatkowego instrumentu planowania przestrzennego dla obszarów zdegradowanych – miejscowego planu rewitalizacji (specjalnej formy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego). Wszystkie te rozwiązania mają na celu ułatwienie prowadzenia rewitalizacji w gminach¹².

W myśl art.9.1. ustawy obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych
- środowiskowych
- przestrzenno-funkcjonalnych
- technicznych.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic (Art.10.2).

Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, o których mowa w art.9 ust.1 pkt. 1–4, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym (Art.10.3)¹³

Program rewitalizacji zostaje inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy i jest wieloletnim programem działań w sferze społecznej oraz gospodarczej, przestrzenno-

¹² Ministerstwo Rozwoju, 2015, Polityka rozwoju kraju, <http://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/rewitalizacja/>

¹³ Departament Polityki Regionalnej UMWW, 2015, Rewitalizacja, <http://wrpo.wielkopolskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/Rewitalizacja>

funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju. Stanowi narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Program rewitalizacji zawiera co najmniej:

- opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy,
- diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych,
- zasięgi przestrzenne obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytoriów najbardziej wymagających wsparcia,
- wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji),
- cele rewitalizacji oraz kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk,
- listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami,
- charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową,
- mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji,
- ramy finansowe odnoszące się do przedsięwzięć, o których mowa wcześniej, z odpowiednimi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł,
- mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji,
- system wdrażania programu rewitalizacji,
- system monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w odpowiedzi na zmiany zachodzące w otoczeniu programu¹⁴.

Do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji (Art.52.1)

Jeżeli program, o którym mowa w ust.1, uchwalony przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zawiera co najmniej opis procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów gminy oraz diagnozę pozwalającą na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na jego podstawie może zostać opracowany i uchwalony gminny program rewitalizacji (Art.52.2).

---

¹⁴ Grzegorz Kamiński, materiały konferencyjne "Opracowanie lub aktualizacja programów rewitalizacji gmin", *Aspekty prawne rewitalizacji*, http://wrpo.wielkopolskie.pl/system/file_resources/attachments/000/002/340/original/Aspekty_prawne_rewitalizacji.pdf?1461574022

W przypadku, o którym mowa w ust.2, rada gminy, na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, przed przystąpieniem do sporządzania gminnego programu rewitalizacji, podejmuje uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, na podstawie diagnozy pozwalającej na wyznaczenie tych obszarów zawartej w programie, o którym mowa w ust.1. (Art.52.3.)

Po przyjęciu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na podstawie ust.3, wójt, burmistrz albo prezydent miasta kolejno:

- 1) opracowuje na podstawie programu, o którym mowa w ust.1, projekt gminnego programu rewitalizacji,
- 2) przeprowadza konsultacje społeczne projektu gminnego programu rewitalizacji,
- 3) wprowadza zmiany wynikające z konsultacji społecznych oraz przedstawia radzie gminy do uchwalenia projekt gminnego programu rewitalizacji (Art.52.4.)¹⁵

Wobec powyższych zapisów ustawy Gmina Brudzew może podjąć działania zwalczające skutki degradacji terenów pokopalnianych oraz niwelować gospodarcze skutki zakończenia wydobywania węgla brunatnego poprzez skorzystanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego. W III kwartale 2016 roku będzie możliwość podjęcia starań o dotację w ramach poziomu „1.3.3 Infrastruktura na rzecz rozwoju gospodarczego, RPO Województwa Wielkopolskiego”, który skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego, ich związków, stowarzyszeń oraz jednostek organizacyjnych. Poziom dofinansowania może wynieść 85% wnioskowanych inwestycji, natomiast minimalny wkład własny powinien mieć wartość 15%

W związku z wieloletnią obecnością na terenie Gminy Brudzew kopalni odkrywkowej węgla brunatnego, znaczna część powierzchni gminy została nieodwracalnie zmieniona – najpierw w rozległe odkrywki, a później w sztuczne zbiorniki wodne, wokół których rozciągają się setki hektarów niewykorzystanej i niezamieszkałej przestrzeni. W niniejszym rozdziale podjęto próbę ukierunkowania myślenia o przyszłym zagospodarowaniu tych terenów, na cele turystyczne i rekreacyjne. W tym celu najpierw zapoznano się z przykładami analogicznych rewitalizacji ze świata, a dalej wskazano rekomendowane działania, które należałoby podjąć, aby tereny pokopalniane w Gminie Brudzew stały się miejsce atrakcyjnym i chętnie odwiedzanym przez wielu turystów.

---

¹⁵ Ministerstwo Rozwoju, 2015, Polityka rozwoju kraju, <http://www.mr.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/rewitalizacja/>

Wykaz tabel, wykresów i ilustracji

Tabela 1 Kwota środków przeznaczonych na finansowania realizacji strategii i jej podział pomiędzy priorytety w zakresie rozwoju terenów inwestycyjnych.....	13
Tabela 2 Kwota środków przeznaczonych na finansowania realizacji strategii i jej podział pomiędzy priorytety w zakresie rozwoju terenów kopalnianych.....	16
Tabela 3 Harmonogram realizacji celu Stworzenie i promocja profesjonalnie przygotowanej i obsługiwanej Strefy Aktywności Gospodarczej w Gminie Brudzew.....	32
Tabela 4 Harmonogram realizacji celu 2.Opracowanie atrakcyjnej i różnorodnej oferty turystycznej opartej o zasoby i tożsamość Gminy Brudzew.....	33
Tabela 5 Wskaźniki realizacji celów dotyczących rozwoju strefy aktywności gospodarczej	35
Tabela 6 Wskaźniki realizacji celów dotyczących rozwoju obszarów pokopalnianych.....	36
Tabela 7 Wykaz Specjalnych Stref Ekonomicznych w Polsce	54
Tabela 8 Kombinacje kosztowe zabudowy sferycznej infoboxu	81
Ilustracja 1 Przykłady nowoczesnych stron inwestycyjnych polskich samorządów investgda.pl oraz invest-in-wroclaw.pl.....	42
Ilustracja 2 Projekt strony www dedykowanej inwestycjom w Gminie Brudzew	42
Ilustracja 3 Projekt okładki foldera dedykowanego inwestorom zainteresowanym lokowaniem kapitału w Gminie Brudzew.....	45
Ilustracja 4 Budowa fabryki Volkswagena pod Wrześnią na terenie Wałbrzyskiej SSE.....	54
Ilustracja 5 Mapa podstref Łódzkiej SSE.....	56
Ilustracja 6 Jezioro Bärwalder	61
Ilustracja 7 Kompleks rekreacyjno-sportowy w miejscowości Most w Czechach	64
Ilustracja 8 Centrum Sportów Zimowych Alpin Center	65
Ilustracja 9 Kompleks narciarsko-rozrywkowy Neuss Skihalle.....	65
Ilustracja 10 Ogród botaniczny Butchart	66
Ilustracja 11 Łużycki Park Głazów Narzutowych.....	66
Ilustracja 12 propozycja zabudowy modułowej / kontenerowej realizowanej przez firmę touax	80
Ilustracja 13 Możliwości zabudowy sferycznej produktami firmy freedoms	81
Ilustracja 14 Logo Geoparku Burren and Cliffs of Moher	85
Ilustracja 15 Festiwal Archstoyanie	86
Ilustracja 16 Instalacja lubelskiego Land Art Festiwalu z 2014 roku	87
Ilustracja 17 Ogród Doświadczeń im. S. Lema w Krakowie	87
Ilustracja 18 Zoom Natury w Janowie Lubelskim	88
Ilustracja 19 Centrum Słowian i Wikingów Wolin – Jomsborg – Vineta	89
Ilustracja 20 Tyrolka w Leśnym Parku Przygody Skalisko	90
Rysunek 1 Schemat organizacji wewnętrznej zapisów strategii	5
Rysunek 2 Schemat struktury wdrażania Strategii.....	31
Rysunek 3 Specjalne Strefy Ekonomiczne w pigułce.....	53
Rysunek 4 Proponowane składowe produktu turystycznego Gminy Brudzew	71
Wykres 1 Struktura pochodzenia kluczowych zagranicznych inwestorów w Polsce w 2014 roku	49
Wykres 2 Podział turystów krajowych na segmenty odbiorców	72

Załączniki

Załącznik 1 – Wzór wniosku o ustanowienie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Miejscowość, data

Miasto/Gmina

Zarząd .....
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.
ul. ks. bp. Tymienieckiego 22/24
90-349 Łódź
Fax: 042 676 27 55

Wniosek o ustanowienie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie Miasta/Gminy .....

Działając w imieniu Zarządu Miasta/Gminy ....., proszę o podjęcie działań, mających na celu ustanowienie podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej/powiększenie obszaru podstrefy Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie Miasta/Gminy ....., na obszarze o łącznej powierzchni _ _ _ ha (*należy podać powierzchnię z dokładnością do m²*), składającym się z następujących działek gruntu:

- nr ....., obręb ....., KW - o pow. ....
- nr ....., obręb ....., KW - o pow. ....
- nr ....., obręb ....., KW - o pow. ....
- itp.....

Wymienione nieruchomości położone są w ....., przy ul. .... i posiadają następujące uzbrojenie (*krótki opis – rozwinięcie w załączniku, należy także podać wiarygodną informację o ewentualnych planach w zakresie budowy niezbędnej infrastruktury jeżeli nieruchomość jej nie posiada*).

Przedmiotowy teren przeznaczony jest w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele ...../ lub: nie posiada ważnego miejscowego planu przestrzennego terenu - w tym wypadku proszę podać przeznaczenie w studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego/.

Położony jest w sąsiedztwie ..... (*zabudowy przemysłowej/usługowej, itp.*).

Nieruchomości wnioskowane do włączenia do Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej stanowią własność Gminy/Miasta ..... (lub są w użytkowaniu wieczystym Miasta/Gminy – w przypadku występowania szczegółowych uwarunkowań związanych z zagospodarowaniem nieruchomości, które wynikają z umowy ustanowienia użytkowania wieczystego - należy je bezwzględnie podać).

Umotywowanie wniosku: ..... (*krótka: sytuacja społeczno-gospodarcza, stopa bezrobocia w miejscowości oraz w powiecie za ostatni miesiąc, atuty Gminy/Miasta, lokalizacja, itp., w przypadku zainteresowania ze strony konkretnych inwestorów – wskazać tego inwestora, jeśli jest to należy załączyć list intencyjny/pismo, wyrażające zainteresowanie określonym terenem*).

Podpis

Załączniki:
(wg wykazu dokumentów)

Załącznik 2 – Wykaz dokumentów - załączników do wniosku o objęcie terenów publicznych statusem specjalnej strefy ekonomicznej

1. Uchwała Rady Gminy w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie SSE na danym terenie (*wzór uchwały dostępny w ŁSSE*).
  - a)
  - b) Uchwała winna zawierać wykaz działek m.in. z powierzchnią i klasą gruntu dla każdej działki odrębnie (w formie tabeli jako załącznik do uchwały) oraz dodatkowo:
    - w treści uchwały – oświadczenie, że teren nie jest (lub jest) objęty jakąkolwiek formą ochrony przyrody (Natura 2000, parki krajobrazowe, uzdrowiska itp.); jeśli są takie obwarowania to należy (w odrębnym dokumencie) wyraźnie wskazać, jakie działalności mogą być na gruncie prowadzone;
    - w treści uchwały – informację, czy wnioskowany teren położony jest na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 469).

W załączeniu do uchwały: informacja (podpisana przez wójta/burmistrza/prezydenta) o przeznaczeniu terenu wynikająca z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego danej gminy oraz ewentualnych ograniczeniach wynikających z ww. dokumentów - potwierdzona wypisem z tych dokumentów; w przypadku ich braku - oświadczenie Gminy w sprawie wydawania decyzji; w przypadku ograniczeń wynikających z zapisów planu lub studium Gmina powinna dodatkowo uzasadnić celowość włączania danego terenu do Strefy.

2. Informacja nt. stanu faktycznego zagospodarowania terenu (zabudowany/niezabudowany, jakie zabudowania itp.); jeżeli wnioskowane do włączenia w obszar ŁSSE tereny, są częściowo zabudowane (np. wiatami, pawilonami handlowymi i halami targowymi i innymi) - informacja, czy te budynki/ budowle są obecnie użytkowane, jeśli tak, to na jakiej podstawie (rodzaj umowy: najem/dzierżawa) i czy mogą być w krótkim czasie usunięte, wyburzone; dla lepszej wizualizacji terenu, wskazane jest przesłanie mapy ewidencyjnej z zaznaczoną zabudową.
  - c)
3. Opis istniejącej i koniecznej do wybudowania infrastruktury komunikacyjnej i technicznej (drogi dojazdowe, energia, woda, gaz, kanalizacja sanitarna, kanalizacja deszczowa, warunki geologiczne). Jeżeli teren nie posiada pełnej infrastruktury należy wskazać plany jej budowy lub rozbudowy, w tym planowany termin realizacji inwestycji infrastrukturalnych, koszty i źródła finansowania oraz kto będzie realizował inwestycje infrastrukturalne (w przypadku planowanego finansowania inwestycji ze środków UE należy podawać całkowity koszt tej inwestycji (nie tylko wkład gminy) i wskazać jak będzie ona finansowana w przypadku nieprzyznania takich środków).
4. W przypadku, gdy działka jest własnością:
  - a) Skarbu Państwa w zasobie ANR, AMW:
    - zgoda tych instytucji na ustanowienie strefy,
    - informacja o aktualnym stanie prawnym gruntu (*jeśli dzierżawa – na jakich warunkach, kiedy teren będzie dostępny*),
    - informacja o aktualnej cenie gruntu i czy grunt oferowany był już do sprzedaży,
  - d)

- b) Skarbu Państwa w zarządzie Starosty:
- zgoda Starosty (*zawierająca informacje o aktualnym stanie prawnym, ewentualnie dzierżawie*).
5. Aktualne wypisy z rejestru gruntów dla wszystkich włączanych działek (w przypadku gdy brak jest aktualnych dokumentów z numerem działki/działek - we wniosku (w wykazie działek) powinna znaleźć się dodatkowa informacja o tym fakcie oraz należy załączyć stosowne decyzje podziałowe lub scaleniowe).
6. Aktualny odpis z KW (w formie wydruku ze strony internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości).
- e)
7. Informacja o stawkach podatku od nieruchomości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej obowiązujących w danym roku i zaplanowanych na rok kolejny na terenie danej Gminy/Miasta (grunty, budynki lub ich części, budowle).
8. Dokumentacja geodezyjna zawierająca:
- a) opis granic terenu, **sporządzony i podpisany przez uprawnionego geodetę** (wg wzoru dostępnego w ŁSSE – jednolity styl redakcyjny, adekwatny do ostatnio opisywanych granic – opis granic powinien odnosić się do numerów działek znajdujących się wewnątrz opisywanego obszaru, nie powinien odnosić się wyłącznie do samych punktów (czyli: „granica biegnie wzdłuż granicy działki /granic działek przez punkty ... do punktu...”); w przypadku kilku punktów dobrze byłoby wskazać, gdzie jest on położony – np. w narożniku działki, na styku działek itp.); jeśli do włączenia przewiduje się część działki, należy dołączyć dokument, podpisany przez geodetę, z którego będzie wynikało, jaką dokładnie powierzchnię ma włączany fragment nieruchomości.
- b) mapę ewidencyjną (ze starostwa) obrazującą włączany teren i jego sąsiedztwo, z numerami działek, ujawnionymi naniesieniami, z pokazaniem kierunku północnego, opisaną geodezyjnie (miejscowość, obręb ewidencyjny, arkusz lub karta mapy, ewentualnie nazwa podstrefy i nr kompleksu/obszaru); na mapie powinny być naniesione **punkty ewidencyjne** (a nie nadane przez samego geodetę) stanowiące podstawę do opisu granic; kolorem powinny być zaznaczone granice terenu włączanego do obszaru specjalnej strefy ekonomicznej; mapa winna być złożona w takiej skali, aby czytelne były numery punktów ewidencyjnych i nie zachodziły na siebie; mapa powinna zostać **podpisana przez uprawnionego geodetę** wykonującego opis granic terenu;
- f)
9. Deklaracja właściciela terenu wnoszonego do Strefy, iż do czasu zakończenia procesu jej ustanowienia, nie będzie podejmował żadnych działań mających na celu zbycie przedmiotowego gruntu (*wzór oświadczenia dostępny w ŁSSE*).
- g)
10. Jeżeli grunt jest włączany do strefy jako grunt publiczny na podstawie umów przedwstępnych, należy załączyć kopie tych umów (w formie aktu notarialnego). Jedynym warunkiem zakupu gruntu może być objęcie terenu strefą - nie są dopuszczalne inne zastrzeżenia co do ewentualnych okoliczności uniemożliwiających nabycie nieruchomości (np. prawo pierwokupu na rzecz jakiegoś podmiotu).